

**POWIATOWA STACJA
SANITARNO – EPIDEMIOLOGICZNA
W OSTROWCU ŚW.**

**STAN
SANITARNY
powiatu ostrowieckiego
2018**

Szanowni Państwo,

Zapraszam Państwa do zapoznania się z cyklicznie wydawanym przez Powiatową Stację Sanitarno – Epidemiologiczną w Ostrowcu Św. raportem o stanie sanitarnym powiatu ostrowieckiego.

Raport zawiera ocenę sytuacji sanitarno– epidemiologicznej oraz efekty monitoringu i realizowanych zadań przez Państwową Inspekcję Sanitarną powiatu ostrowieckiego w 2018 r.

Realizowano zadania z zakresu zdrowia publicznego poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami:

- ✓ higieny środowiska,
- ✓ higieny pracy w zakładach pracy,
- ✓ higieny procesów nauczania i wychowania,
- ✓ higieny wypoczynku i rekreacji,
- ✓ zdrowotnymi żywności, żywienia i produktów kosmetycznych
- ✓ higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne

w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych

Rozwiązywanie problemów zdrowia publicznego prowadzono kompleksowo poddając szczegółowej analizie zagadnienia wynikające z bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, przy jednoczesnym prowadzeniu edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia.

Realizacja powyższych zadań ma charakter ciągły i długoterminowy a organizacja pracy i wykwalifikowana kadra ma na celu zapewnienie podejmowania skutecznych działań w odpowiedzi na pojawiające się zagrożenia bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców powiatu ostrowieckiego.

W 2018 r. poprzez zdeterminowaną działalność kontrolno- represyjną Państwowej Inspekcji Sanitarnej we współpracy z innymi podmiotami kontrolnymi udało się zlikwidować obiekt wprowadzający do obrotu środki zastępcze.

Podejmowano działania na rzecz utrzymania wysokiego odsetka osób zaszczepionych zapewniających odporność środowiskową.

Ogólna sytuacja w zakresie występowania chorób zakaźnych była stabilna, co wskazuje na wysokie bezpieczeństwo epidemiologiczne mieszkańców.

Prowadzenie systematycznych kontroli przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, dokonywanie okresowych ocen stanu sanitarnego umożliwiło monitorowanie sytuacji epidemiologicznej i sanitarnej powiatu ostrowieckiego oraz podejmowanie działań interwencyjnych.

Dane statystyczne zawarte w raporcie stanowią porównawczą analizę występowania chorób zakaźnych, wyników badań i kontroli w zakresie m.in.: warunków zdrowotnych żywności i żywienia, jakości wody do spożycia, higieny pracy, warunków nauczania i wychowania, bezpieczeństwa sanitarnego podmiotów wykonujących działalność leczniczą wraz z ich oceną w ramach szacowania ryzyka zdrowotnego.

Przedstawiając dane dotyczące pełnego obrazu stanu sanitarnego naszego powiatu pragnę zwrócić Państwa uwagę na najważniejsze zagadnienia będące źródłem zagrożenia w przypadku nieprzestrzegania warunków sanitarnych oraz konieczność kształtowania właściwych postaw prozdrowotnych, w tym szerokiego uczestnictwa w programach oświatowych, będących podstawą profilaktyki.

Informacje zawarte w niniejszym raporcie wskazują, że w 2018 roku bezpieczeństwo sanitarne mieszkańców powiatu ostrowieckiego pozostawało w dalszym ciągu na wysokim poziomie.

Powyższe było zasługą nie tylko służb sanitarnych, ale także współdziałania z innymi jednostkami oraz rosnącej świadomości społecznej w zakresie wagi zagadnień sanitarnych i epidemiologicznych.

Realizując zasadę pełnego dostępu opinii publicznej do informacji dotyczącej bezpieczeństwa sanitarnego, pełny tekst raportu mogą Państwo znaleźć na stronie internetowej PSSE w Ostrowcu Św. www.psse.ostrowiec.pl.

*Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny
w Ostrowcu Św.*

Elżbieta Góralska - Dulny

Spis treści

Wstęp	7
I. Ocena zagrożenia epidemiologicznego	19
II. Jakość wody do spożycia	41
III. Zapobiegawczy nadzór sanitarny	51
IV. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej i kąpielisk	63
V. Stan sanitarny podmiotów wykonujących działalność leczniczą	81
VI. Warunki sanitarno – higieniczne środowiska pracy	91
VII. Nadzór nad placówkami nauczania i wychowania oraz placówkami wypoczynku dzieci i młodzieży	105
VIII. Stan sanitarny obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku	119
IX. Działalność w zakresie zmniejszenia zagrożenia zdrowia publicznego w obszarze środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych	137
X. Promocja Zdrowia i oświata zdrowotna	149
XI. Podsumowanie	163
Spis tabel	173
Spis rysunków	175

WSTĘP

Państwowa Inspekcja Sanitarna realizuje zadania wynikające z Ustawy z dnia 14 marca 1985 roku o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2019 r., poz. 59).

Została powołana w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed wpływem czynników szkodliwych lub uciążliwych, zapobiegania powstawania chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych.

Jednostki organizacyjne Państwowej Inspekcji Sanitarnej realizują wymienione zadania, sprawując zapobiegawczy i bieżący nadzór sanitarny oraz prowadząc działalność zapobiegawczą i przeciwepidemiczną a także oświatowo – zdrowotną, promującą zdrowie.

Zadania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w powiecie ostrowieckim wykonuje Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny jako organ rządowej administracji zespolonej w powiecie.

Powiatowa Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna jest jednostką budżetową będącą podmiotem leczniczym finansowanym z budżetu państwa.

W rozumieniu Kodeksu Postępowania Administracyjnego, w sprawach należących do zakresu zadań i kompetencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej zgodnie z właściwością miejscową i rzeczową, organem właściwym jest Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Ostrowcu Św. z zastrzeżeniem, iż Świętokrzyski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny jest organem właściwym w stosunku do podmiotów, dla których powiat jest podmiotem tworzącym, organem prowadzącym lub podmiotem dominującym oraz organem właściwym w zakresie higieny radiacyjnej.

W postępowaniu administracyjnym organem wyższego stopnia w rozumieniu Kodeksu Postępowania Administracyjnego w stosunku do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Ostrowcu Św. jest Świętokrzyski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny.

Głównym celem działalności Powiatowej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej w Ostrowcu Św. w 2018 r. było:

Promowanie zdrowego stylu życia, nadzór nad bezpieczeństwem żywności i żywienia oraz bezpieczeństwem zdrowotnym wody, przeciwdziałanie zagrożeniom stwarzanym przez nowe narkotyki, zapobieganie powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych poprzez sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego w zakresie zdrowia publicznego.

Główne kierunki działania realizowane w poszczególnych komórkach organizacyjnych w 2018 r. obejmowały:

W zakresie bezpieczeństwa żywności i żywienia

- Sprawowanie nadzoru nad bezpieczeństwem żywności i żywienia zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa żywnościowego.
- Realizowanie „Planu pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu na 2018 r.”
- Realizowanie zintegrowanego wieloletniego planu kontroli dla Polski na lata 2015-2019.
- Współpraca i współdziałanie ze ŚPWIS oraz innymi jednostkami w ramach funkcjonowania systemu RASFF, doskonalenie i koordynowanie tego systemu.
- Sprawowanie nadzoru nad bezpieczeństwem kosmetyków.
- Kontynuowanie realizacji zadań z zakresu bezpieczeństwa żywności, w tym szczególnie wynikających z Rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1829/2003, nr 1830/2003, nr 1935/2004, nr 1924/2006 oraz Rozporządzenia Komisji nr 2023/2006.
- Prowadzenie nadzoru nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.

W zakresie bezpieczeństwa żywności prozdrowotnej

- Prowadzenie nadzoru nad zakładami produkcji i dystrybucji suplementów diety żywności specjalnego przeznaczenia oraz środków spożywczych wzbogacanych
- Nadzór w zakresie przestrzegania wymagań dotyczących znakowania, prezentacji i reklamy żywności wzbogacanej, suplementów diety i żywności specjalnego przeznaczenia, określonych w szczególności przepisami ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia oraz przepisów prawa europejskiego.

- Nadzór w obszarze procedur i/lub systemów identyfikowalności przedsiębiorstw dla suplementów diety i żywności specjalnego przeznaczenia, ze szczególnym uwzględnieniem oznakowania wyrobów gotowych, informacji nt. miejsca i źródła pochodzenia (surowców, półproduktów, produktów gotowych) oraz dokumentacji towarzyszącej ww. środkom spożywczym pod kątem zgodności z obowiązującymi przepisami prawa dla nowej żywności i nowych składników żywności.

W zakresie zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego wody

1. Bezpieczeństwo zdrowotne wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
  - Sprawowanie nadzoru w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w tym szczególnie poprzez realizację kontroli oraz systematyczne wykonywanie badania jakości wody służącej do zaopatrzenia ludności.
  - Prowadzenie nadzoru oraz kontroli, w tym wykonywanie badania (w ramach nadzoru) jakości ciepłej wody użytkowej pod kątem występowania bakterii z rodzaju *Legionella* sp. w budynkach zamieszkania zbiorowego i przedsiębiorstwach podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne.
  - Współpraca z zarządzającymi nieruchomościami/ właścicielami obiektów szpitalnych w zakresie nadzoru nad występowaniem bakterii z rodzaju *Legionella* sp.
  - Prowadzenie działań, w tym badania jakości wody w zakresie występowania bakterii z rodzaju *Legionella* sp. w przypadku wystąpienia zgłoszenia lub podejrzenia zachorowania na legionelozę w budynkach zamieszkania zbiorowego i przedsiębiorstwach podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne.
  - Współpraca z zarządcami/właścicielami wodociągów w zakresie wnioskowanych zgód na odstępstwo od dopuszczalnych parametrów z rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (weryfikowanie kompletu dokumentacji oraz monitorowanie postępów w zakresie prowadzonych działań naprawczych przez cały czas trwania decyzji) oraz przekazywanie dokumentacji do jednostki szczebla nadrzędnego.

- Prowadzenie Systemu Monitoringu Jakości Wody Przeznaczonej do Spożycia przez Ludzi (Woda-Excel) w sposób zapewnianiający kompletność i rzetelność danych.
- Przesłanie do ŚPWIS harmonogramów pobierania próbek wody w wodociągach, na pływalniach i w zakresie badań wykonywanych na obecność bakterii z rodzaju *Legionella sp.*
- Uaktualnianie rejestrów i wykazów przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych, laboratoriów zatwierdzonych przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej do badania jakości wody, metod i środków uzdatniania wody do spożycia, parametrów badania wody oraz materiałów konstrukcyjnych dla poszczególnych elementów infrastruktury wodociągowej.
- Wydawanie okresowych ocen jakości wody oraz dokonywanie obszarowych ocen o jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
- Prowadzenie internetowego serwisu Monitoringu Jakości Sanitarnej Wody w sposób zapewnianiający ciągłą i szybką wymianę danych.
- Aktualizowanie słownika laboratoriów zewnętrznych zatwierdzanych przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie udokumentowania systemu jakości prowadzonych badań wody.
- Prowadzenie działalności edukacyjno-informacyjnej w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego wody.

2. Bezpieczeństwo kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpieli.

- Prowadzenie nadzoru nad przestrzeganiem przepisów dotyczących kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpieli.
- Przekazywanie do Głównego Inspektoratu Sanitarnego wykazu kąpielisk sporządzanych na podstawie uchwał rady gminy w celu przedstawienia Komisji Europejskiej listy kąpielisk przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego.
- Prowadzenie internetowego Serwisu Kąpieliskowego (System Monitoringu Jakości Wody w Kąpieliskach) w sposób zapewnianiający ciągłą, wielostronną i szybką wymianę danych, która zapewni kompletność i niezbędną jakość informacji.

- Współpraca ze społecznościami lokalnymi i organami samorządowymi w celu propagowania i budowania świadomości władz samorządowych o znaczeniu organizowania kąpielisk.
- Prowadzenie kontroli i badań jakości wody w kąpieliskach.
- Nadzorowanie wykonywania badań jakości wody w kąpieliskach zgodnie z ustalonym przez organizatora kąpieliska harmonogramem pobierania próbek.
- Dokonywanie ocen jakości wody w kąpieliskach i w miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli.
- Uaktualnianie rejestrów i wykazów kąpielisk oraz miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli.

3. Bezpieczeństwo wody na pływalniach.

- Prowadzenie nadzoru nad przestrzeganiem przepisów dotyczących jakości wody na pływalniach.
- Nadzorowanie wykonywania badań jakości wody na pływalniach zgodnie z ustalonym z zarządzającym pływalnią harmonogramem badań.
- Wykonywanie doraźnych badań wody na pływalniach oraz przed wydaniem zbiorczej rocznej oceny.
- Dokonywanie zbiorczej rocznej oceny przydatności wody na pływalni

W dziedzinie nadzoru sanitarnego

- Dokonanie oceny stanu sanitarnego powiatu za rok 2018 w zakresie warunków higieniczno – sanitarnych.
- Dokonanie oceny stanu sanitarnego miejscowości, obiektów i tras turystycznych.
- Prowadzenie nadzoru nad obiektami i urządzeniami użyteczności publicznej, nieruchomościami oraz środkami transportu publicznego, pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych.
- Prowadzenie nadzoru w obszarze postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi, w zakresie ochrony zdrowia ludzkiego.
- Prowadzenie nadzoru w obszarze postępowania z odpadami medycznymi, w zakresie ochrony zdrowia ludzkiego.

W dziedzinie higieny pracy

- Koordynowanie i prowadzenie nadzoru w zakresie warunków zdrowotnych środowiska pracy.
- Nadzorowanie i prowadzenie postępowania administracyjnego w zakresie chorób zawodowych.
- Działania związane z nadzorem nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami.
- Działania związane z nadzorem nad prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3.
- Działania związane z nadzorem nad produktami biobójczymi i detergentami.
- Koordynowanie i prowadzenie nadzoru nad przygotowaniem pracodawców pod kątem przestrzegania przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny podczas prac związanych z usuwaniem bądź zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest, w ramach realizacji rządowego „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032”.

W zakresie zapobiegania oraz zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi

- Zintensyfikowanie działań nad realizacją Programu Szczepień Ochronnych.
- Sprawowanie nadzoru nad uodpornieniem populacji w ramach obowiązkowych szczepień ochronnych oraz nad sposobem przekazywania i przechowywania szczepionek służących do przeprowadzania obowiązkowych szczepień ochronnych z wykorzystaniem Elektronicznego Systemu Nadzoru nad Dystrybucją Szczepionek ESNDS.
- Sprawowanie nadzoru nad spełnianiem przez lekarzy obowiązku informowania pacjentów lub osób sprawujących prawną opiekę nad osobą małoletnią lub bezradną, albo opiekuna faktycznego tych osób o obowiązku poddania się obowiązkowym szczepieniom ochronnym.
- Sprawowanie nadzoru nad spełnianiem przez lekarzy obowiązku rzetelnego prowadzenia dokumentacji medycznej dotyczącej obowiązkowych szczepień ochronnych.
- Sprawowanie nadzoru nad spełnieniem przez lekarzy obowiązku zgłaszania organom PIS przypadków uchylenia się od obowiązku poddawania się szczepieniom ochronnym przez osoby prawnie do tego zobowiązane.

- Sprawowanie nadzoru nad spełnianiem przez lekarzy, na podległym terenie, obowiązku zgłaszania organom PIS niepożądanych odczynów poszczeniennych.
- Kontynuowanie bieżącej działalności przeciwepidemicznej oraz nadzór epidemiologiczny w zakresie zapobiegania, a także zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych wymienionych w ustawie z dnia 5 grudnia 2008 r. *o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi* (Dz. U. z 2018 r. poz. 151 z póź.zm.).
- Bieżąca działalność przeciwepidemiczna w szczególności w zakresie chorób występujących ogniskowo, stanowiących szczególny problem zdrowotny w kontekście sytuacji epidemiologicznej na terenie kraju, krajów UE oraz państw trzecich.
- Działania związane z funkcjonowaniem systemu nadzoru epidemiologicznego i wirusologicznego nad grypą Sentinel, zwłaszcza w obszarze diagnostyki mikrobiologicznej.

W zakresie higieny dzieci i młodzieży

- Sprawowanie nadzoru nad warunkami higieniczno – sanitarnymi zgodnie z obowiązującą procedurą kontroli:
  - w placówkach oświatowo – wychowawczych oraz wyższych uczelniach,
  - w zorganizowanych formach wypoczynku i rekreacji dzieci i młodzieży,
  - w żłobkach i klubach dziecięcych.
- Sprawowanie nadzoru w zakresie higieny procesów nauczania i wychowania.
- Dokonywanie oceny warunków higieniczno – sanitarnych w placówkach przeznaczonych na pobyt dzieci i młodzieży.

W zakresie nadzoru nad środkami zastępczymi

- Sprawowanie nadzoru w zakresie egzekwowania przestrzegania zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych (nowych narkotyków).
- Prowadzenie bazy SMIOD oraz wykorzystywanie danych przy realizacji zadań.
- Prowadzenie działań profilaktycznych w obszarze „nowych narkotyków” we współpracy z Głównym Inspektoratem Sanitarnym oraz właściwymi organami i organizacjami.
- Współpraca ze Służbą Celną, z Policją i innymi organami ścigania, z Centrum Zarządzania Kryzysowego Starosty Powiatowego i Wojewody, podmiotami leczniczymi w zakresie raportowania o interwencjach medycznych dotyczących przypadków zatruc nowymi narkotykami.

W zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego

- Sprawowanie nadzoru pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych, w szczególności nad warunkami higieny środowiska oraz wypoczynku i rekreacji przy zajmowaniu stanowisk dotyczących m.in.:
  - projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz planów zagospodarowania przestrzennego,
  - gminnych projektów rewitalizacji,
  - warunków przeprowadzenia działań naprawczych w odniesieniu do oceny występowania znaczącego zagrożenia dla zdrowia ludzi na danym terenie,
  - programów i innych dokumentów na podstawie ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, a także ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.
- Sprawowanie zapobiegawczego nadzoru pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych nad warunkami higieny: środowiska, pracy, procesów nauczania i wychowania, wypoczynku i rekreacji, warunkami zdrowotnymi żywności, żywienia, warunkami higieniczno-sanitarnymi, jakie powinny spełniać pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne i inne obiekty budowlane - przy wydawaniu opinii, postanowień i decyzji na wniosek organu

administracji lub zainteresowanego podmiotu, na poszczególnych etapach realizacji inwestycji, w szczególności objętych nadzorem bieżącym przez Państwową Inspekcję Sanitarną.

W zakresie promocji zdrowia

- Realizowanie zadań w zakresie profilaktyki chorób i promocji zdrowia wynikających z zapisów ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz podejmowanie działań wynikających z zaleceń Światowej Organizacji Zdrowia, Komisji Europejskiej, Ministerstwa Zdrowia, sytuacji epidemiologicznej oraz bieżących potrzeb zdrowotnych społeczeństwa.
- Realizowanie zadań wynikających z „Programu Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce. Cele i zadania na lata 2014-2018” zawarte w Wojewódzkim Programie Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu, w tym programy edukacji antytytoniowej realizowane w przedszkolach, szkołach podstawowych i gimnazjach.
- Realizowanie zadań w zakresie kształtowania postaw i zachowań zdrowotnych dotyczących prawidłowego żywienia i aktywności fizycznej w oparciu o założenia programu edukacyjnego pt. „Trzymaj Formę!” realizowanego w szkołach podstawowych i gimnazjach.
- Realizowanie zadań wynikających z założeń: „Krajowego Programu Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV”.
- Realizowanie Profilaktycznego Programu w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych”.

Pobierano próby do badań m.in. w zakresie jakości zdrowotnej środków spożywczych, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, wody do spożycia, z kąpielisk i basenów, diagnostyki materiału biologicznego.

Wykonywano oznaczenia chloru na pływalni oraz ocenę dostosowania mebli edukacyjnych do zasad ergonomii.

W 2018 r. PPIS w Ostrowcu Św. kontynuował ustawowe zadanie jakim jest kontrola przestrzegania przepisów dotyczących zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

Determinacja w zwalczeniu procederu wprowadzania do obrotu w sklepie stacjonarnym w Ostrowcu Św. środków zastępczych, dzięki współpracy z innymi służbami zakończyły się sukcesem. W czerwcu 2018 r. sklep został zlikwidowany.

W dalszym ciągu Państwowa Inspekcja Sanitarna monitoruje wprowadzanie do obrotu na terenie powiatu ostrowieckiego środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych. Prowadzenie bazy SMIOD oraz egzekwowanie od podmiotów leczniczych obowiązku zgłaszania do Państwowej Inspekcji Sanitarnej przypadków zatruc środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną pozwalają na ocenę bieżącej sytuacji i reagowanie na łamanie przepisów o przeciwdziałaniu narkomanii.

Kontynuowane były działania profilaktyczne mające na celu dostarczenie młodym ludziom, rodzicom, opiekunom nauczycielom i pedagogom wiedzy na temat działania środków zastępczych oraz nowych substancji psychoaktywnych zwanych „dopalaczami” oraz zwrócenie uwagi na zagrożenia wynikające z ich zażywania.

Nagłośnienie problemu i edukacja w tym zakresie ma na celu ostrzeżenie młodzieży przed skutkami zażywania „dopalaczy”, natomiast rodziców uczulić na nie bagatelizowanie zmian w zachowaniu swoich dzieci.

Grupę odbiorców działań profilaktycznych dotyczących środków zastępczych oszacowano na 3 713 osób.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 października 2014 r. w sprawie systemów wymiany informacji w zakresie dotyczącym zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2014 r. poz. 1474) w PSSE w Ostrowcu Św. funkcjonują następujące ogólnopolskie systemy informatyczne:

- System nadzoru epidemiologicznego i chorób zakaźnych – Rejestr Ognisk Epidemicznych;
- Krajowy System Wczesnego Ostrzegania i Reagowania dla Chorób Zakaźnych;
- SBŻ II – System Bezpieczeństwa Żywności;
- RASFF – Krajowy System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach;

- System Monitoringu Jakości Wody Przeznaczonej do Spożycia;
- System Monitoringu Jakości Wody w Kąpieliskach;
- ESNDS – Elektroniczny System Nadzoru nad Dystrybucją Szczepionek.

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Ostrowcu Św. obejmuje swoim nadzorem powiat ostrowiecki liczący 110 565 mieszkańców (stan na 31.12. 2018 r.) tj.:

- 3 miasta: Ostrowiec Św., Ćmielów, Kunów;
- 1 gminę miejską: Ostrowiec Św.;
- 2 gminy wiejsko-miejskie: Ćmielów, Kunów;
- 3 gminy wiejskie: Bałtów, Bodzechów, Waśniów.

W 2018 roku (stan na 31.12.2018 r.) w ewidencji komórek w Ostrowcu Św. realizujących nadzór w zakresie swoich zadań znajdowały się 2764 obiekty (w 2017 r. - 2550)

Skala realnych i potencjalnych zagrożeń decydowała o tym, jakie czynniki środowiskowe były przedmiotem systematycznego nadzoru i wynikających z nich działań kontrolnych i represyjnych.

Przeprowadzono **1720** kontrole oraz wizytacje, wydano **280** decyzji merytorycznych i **222** decyzje płatnicze, **69** postanowień, **11** tytułów wykonawczych, nałożono **33** mandaty karne na kwotę **7700 zł** oraz **15** kar pieniężnych na kwotę **4000 000 zł** na podmioty wprowadzające do obrotu środki zastępcze, zajęto **129** stanowisk w zakresie zadań nadzoru zapobiegawczego.

W ramach urzędowej kontroli żywności, monitoringu jakości wody do spożycia, wody z kąpielisk i basenów, nadzoru nad środkami zastępczymi pobrano do badań **457** prób, w tym **130** prób wody, **319** prób żywności i **8** prób środków zastępczych.

Przeprowadzono **1261** badań dotyczących higienicznej oceny tygodniowych rozkładów zajęć lekcyjnych, obciążenia uczniów ciężarem tornistrów oraz dostosowania mebli szkolnych do wzrostu uczniów zgodnie z wymogami ergonomii oraz wykonano **2133** oznaczeń fizycznych.

W dalszym ciągu doskonalono system zarządzania w działalności kontrolnej w oparciu o normę PN-EN ISO/IEC 17020 gwarantując uzyskiwanie wiarygodnych wyników kontroli, jak również skuteczną realizację zaplanowanych celów w obszarze ochrony zdrowia ludzkiego.

Prezentowane dane statystyczne pochodzą z tablic wynikowych sprawozdań statystycznych za rok 2018 realizowanych przez PSSE w Ostrowcu Św. w ramach badań statystycznych statystyki publicznej i stanowią porównawczą analizę występowania chorób zakaźnych, zawodowych, wyników badań i kontroli nadzorowanych obiektów wraz z ich oceną w ramach szacowania ryzyka zdrowotnego.

Wyniki działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej pozwalają na ocenę sytuacji epidemiologicznej i stanu sanitarnego powiatu ostrowieckiego uwzględniającą istniejące i mogące się pojawić zagrożenia oraz na podejmowanie niezbędnych działań interwencyjnych.

Informacje zawarte w niniejszym raporcie wskazują, że w 2018 roku bezpieczeństwo sanitarne mieszkańców powiatu ostrowieckiego pozostawało w dalszym ciągu na wysokim poziomie.

Nadal jednak wobec nowych zagrożeń związanych ze szczególnie niebezpiecznymi chorobami zakaźnymi, podatnością populacji na działanie nieznanymi lub nowo pojawiającymi się czynnikami szkodliwymi w środowisku naturalnym, miejscu zamieszkania i pracy, katastrofami naturalnymi, konieczne jest prowadzenie nadzoru zapobiegawczego oraz systematycznego nadzoru bieżącego obejmującego działania prewencyjne, monitoringowe i naprawcze.

I. OCENA ZAGROŻENIA EPIDEMIOLOGICZNEGO

W 2018 r. działalność Sekcji Nadzoru Przeciwepidemicznego ukierunkowana była na:

- nadzór epidemiologiczny w zakresie zapobiegania i zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych,
- nadzór nad uodpornieniem populacji w ramach obowiązkowych szczepień ochronnych uznawanych za najistotniejszy i najbardziej skuteczny element działań zapobiegawczych,
- nadzór nad sposobem przechowywania szczepionek służących do przeprowadzania obowiązkowych szczepień ochronnych,
- nadzór epidemiologiczny i wirusologiczny nad gripą oraz innymi wirusami oddechowymi oparty na systemie SENTINEL.

Dane epidemiologiczne zbierane w ramach rutynowego nadzoru nad chorobami zakaźnymi wskazują, że sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych na terenie powiatu ostrowieckiego jest stosunkowo korzystna i stabilna. Nie obserwowano epidemicznego występowania chorób zakaźnych i nie rejestrowano jednostek chorobowych wymagających uruchamiania systemu wczesnego ostrzegania takich jak: błonica, botulizm, brucelozą, cholera, dżuma, ospa prawdziwa, wirusowe gorączki krwotoczne.

Nie zaistniały zdarzenia, których następstwa mogłyby wywołać konieczność korzystania z procedur przewidzianych w planach zarządzania kryzysowego.

Oprócz działań standardowych w 2018 r. podobnie jak w latach ubiegłych PSSE w Ostrowcu Św. uczestniczyła w zintegrowanym systemie nadzoru nad gripą i innymi wirusami oddechowymi opartego na systemie SENTINEL. Lekarze pediatrzy z terenu powiatu ostrowieckiego, którzy wyrazili chęć współpracy pobierali wymazy od pacjentów zdiagnozowanych infekcją wirusową do diagnostyki wirusologicznej i przekazywali dane epidemiologiczne.

W pobranym materiale biologicznym stwierdzono obecność:

- RNA wirusa grypy typu A podtypu H3 w 2 przypadkach,
- RNA wirusa grypy typu B w 12 przypadkach,
- RNA wirusa grypy typu B i typu A podtypu H3 w 2 przypadkach,
- RNA wirusa RSV w 1 przypadku.

W 2018 r. w PSSE w Ostrowcu Św. zarejestrowano łącznie 6320 przypadków chorób zakaźnych (2017 r. – 7083), w tym 416 osób było hospitalizowanych z powodu zachorowań. Zgłoszono 2 zgony z powodu chorób zakaźnych, w tym 1 z powodu gruźlicy płuc, 1 z powodu wirusowego zapalenia opon mózgowo- rdzeniowych.

W ramach podjętych działań nadzorowych przeprowadzono ogółem 197 dochodzeń epidemiologicznych.

Tendencje wzrostowe dotyczące zachorowalności obserwowano w przypadku:

- ✓ zachorowań na Salmonellę - w 2018 r. współczynnik zapadalności wyniósł 29,84/100 tys. mieszkańców (2017 r. – 21,53/100 tys.),
- ✓ biegunek u dzieci do lat 2 - w 2018 r. współczynnik zapadalności wyniósł 46,12/100 tys. mieszkańców (2017 r. - 28,70/100 tys.),
- ✓ zachorowań na lambliozę - w 2018 r. współczynnik zapadalności wyniósł 10,85/100 tys. mieszkańców (2017 r. -7,17/100 tys.),
- ✓ wirusowego zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych - w 2018 r. współczynnik zapadalności wyniósł 8,14/100 tys. (2017 r. – 0,89/100 tys.).

Wskaźniki o zbliżonym poziomie zapadalności w stosunku do poprzedniego roku odnotowano w:

- ✓ zachorowaniach na różę - w 2018 r. - 18,08/100 tys. mieszkańców (2017 r. - 19,73/100 tys.),
- ✓ zachorowaniach na świnkę - w 2018 r. - 1,80/100 tys. mieszkańców (2017 r. -2,69/100 tys.)
- ✓ wzw typu B- w 2018 r. -1,80/100 tys. mieszkańców (2017 r. - 1,79/100 tys.)

W 2018 r. liczba osób zaszczepionych p/wścieklicznie z powodu pokąsań przez nieznaną zwierzęta kształtowała się na tym samym poziomie (2018 r. – 24 i 2017 r.- 24).

Tendencje spadkowe rejestrowano w przypadku zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę. Zarejestrowano łącznie 5519 przypadków grypy i podejrzeń grypy (2017 r. - 6044).

18 przypadków grypy potwierdzono laboratoryjnie, w tym 17 w ramach nadzoru nad grypą SENTINEL. U dzieci w wieku 0-14 lat potwierdzono grypę w 8 przypadkach. W związku z zachorowaniami na grypę hospitalizowano 2 osoby.

W przypadku zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu C wskaźnik zapadalności wykazuje tendencje spadkowe i w 2018 r. wyniósł 1,80/100 tys. mieszkańców (6,28/100 tys. w 2017 r.).

Tendencje spadkowe notowano również w przypadku zachorowań na boreliozę, ospę wietrzną, wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy.

W powiecie ostrowieckim odnotowano wzrost zachorowań na gruźlicę w stosunku do poprzedniego roku. W 2018 r. zgłoszono 17 przypadków gruźlicy potwierdzonej bakteriologicznie, w 2017 r. – 10 zachorowań na tę jednostkę chorobową.

Prowadzony nadzór epidemiologiczny objął 42 osoby chore i osoby z kontaktu z chorymi.

W związku z uchylaniem się pacjenta od leczenia gruźlicy PPIS w Ostrowcu Św. wydał 1 decyzję dotyczącą poddania się obowiązkowemu leczeniu gruźlicy płuc oraz 2 decyzje nakazujące poddanie się obowiązkowej hospitalizacji celem przeprowadzenia diagnostyki zgodnie z zaleceniami lekarskimi. W wyniku podjętych działań przymuszających pacjent poddał się hospitalizacji.

W 2018 r. zanotowano 1 ognisko choroby przenoszonej drogą pokarmową i był to wyraźny spadek w stosunku do poprzedniego roku kalendarzowego, w którym wystąpiło 8 ognisk. Czynnikiem etiologicznym, który wywołał zakażenie był rotawirus.

Zachorowanie wystąpiło w środowisku domowym. Objawy chorobowe wystąpiły u 3 dzieci, które zostały poddane hospitalizacji, a pozostali członkowie rodziny nadzorowi epidemiologicznemu.

Zarejestrowano 6 przypadków inwazyjnej choroby wywołanej przez *Streptococcus pneumoniae*, w tym 1 przypadek zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych i 5 przypadków posocznicy.

Zgłoszono 1 przypadek kleszczowego zapalenia mózgu .

W 2018 r. nie rejestrowano przypadków Inwazyjnej Choroby Meningokokowej, wirusowego zapalenia wątroby typu A, zatrucia jadem kiełbasianym, różyczki, tężca i bąblowicy.

W Polsce w 2018 r. odnotowano 339 przypadków zachorowań na odrę i był to 5-krotny wzrost w porównaniu do roku 2017, gdzie liczba chorych wynosiła 63.

W powiecie ostrowieckim sytuacja w tym zakresie była stabilna. Zgłoszono 1 przypadek podejrzenia odry na podstawie objawów klinicznych. Badania materiału biologicznego wykonane w Zakładzie Wirusologii Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego w Warszawie wskazały wynik ujemny.

W związku z kontaktem z chorym na odrę z terenu województwa świętokrzyskiego, dwie osoby z terenu gminy Kunów poddano szczepieniu poekspozycyjnemu.

Szczegółową liczbę przypadków zachorowań i wskaźniki zapadalności na wybrane choroby zakaźne zarejestrowane na terenie powiatu ostrowieckiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Liczba zachorowań i wskaźniki zapadalności na wybrane choroby zakaźne zarejestrowane na terenie powiatu ostrowieckiego w latach 2015-2016-2017-2018

Lp.	Jednostka chorobowa		2015 r.		2016 r.		2017 r.		2018 r.	
			Liczba zachorowań	Zapadalność na 100 tys. mieszkańców	Liczba zachorowań	Zapadalność na 100 tys. mieszkańców	Liczba zachorowań	Zapadalność na 100 tys. mieszkańców	Liczba zachorowań	Zapadalność na 100 tys. mieszkańców
1.	Salmonellozy-zatrucia pokarmowe		26	22,87	31	27,67	24	21,53	33	29,84
2.	Wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirus		86	75,65	42	37,49	63	56,52	26	23,51
3.	Biegunki u dzieci do lat 2		32	28,14	33	29,45	32	28,70	51	46,12
4.	Lamblioza		19	16,71	18	16,07	8	7,17	12	10,85
5.	Borelioza		12	10,55	27	24,10	33	29,60	25	22,61
6.	Tężec		0	0	0	0	0	0	0	0
7.	Krzusiec		1	0,87	2	1,79	1	0,89	2	1,80
8.	Płonica		16	14,07	16	14,28	33	29,6	21	18,99
9.	Zapalenie opon mózgowo rdzeniowych	Wirusowe określone, nieokreślone	5	4,39	8	7,14	1	0,89	9	8,14
		Kleszczowe zapalenie mózgu	0	0	0	0	0	0	1	0,90
10.	Choroba meningokowa		1	0,87	0	0	1	0,89	0	0
11.	Róża		12	10,55	12	10,71	22	19,73	20	18,08
12.	Ospa wietrzna		477	419,6	273	243,67	524	470,11	241	216,97
13.	Różyczka		11	9,67	0	0	0	0	0	0
14.	Świnka		6	5,27	4	3,57	3	2,69	2	1,80
15.	Wirusowe zapalenia wątroby	typu A	0	0	0	0	3	2,69	0	0
		typu B	2	1,75	3	2,68	2	1,79	2	1,80
		typu C	18	15,83	12	10,71	7	6,28	2	1,80
		Inne i nieokreślone	0	0	0	0	0	0	0	0
16.	Styczność i narażenie na wściekliznę		36	31,66	34	30,35	24	21,53	24	21,70
17.	Bąblowica		0	0	0	0	0	0	0	0
18.	Grypa		4277	3718,39	10068	8986,40	6044	5422,52	5519	4991,63
19.	Grypa wywołana wirusem A/H1N1v		1	0,87	0	0	0	0	0	0

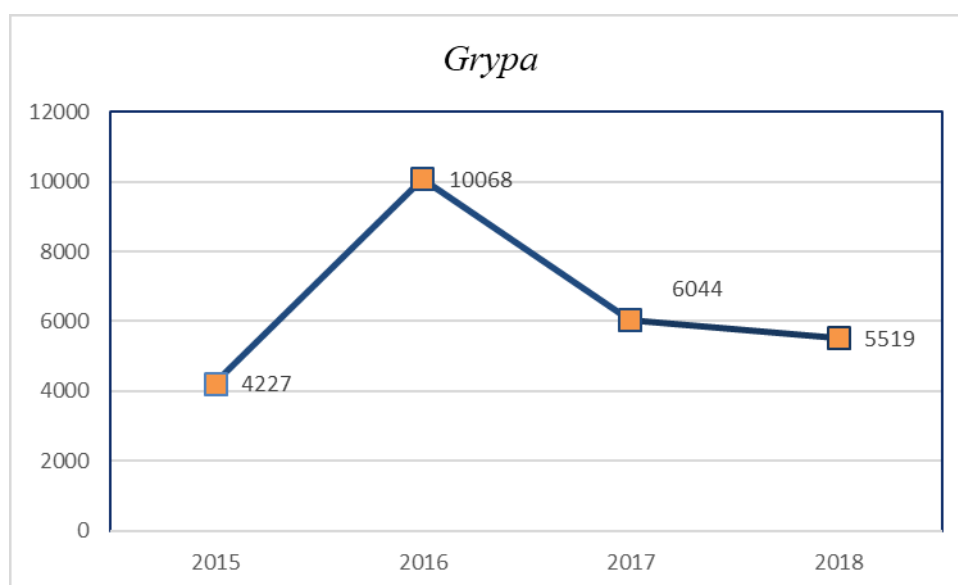
1. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie wybranych jednostek chorobowych

1.1. Grypa i podejrzenia grypy

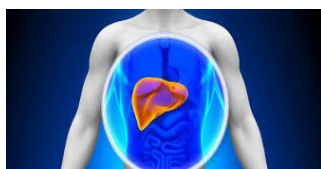
W 2018 r. utrzymywała się tendencja spadkowa liczby zachorowań na grypę, zachorowania grypopodobne i ostre zakażenia dróg oddechowych wskazujące w opinii lekarza na infekcyjny charakter choroby. Zarejestrowano łącznie 5519 zachorowań, w tym 18 przypadków zachorowań potwierdzonych dodatnim wynikiem badań laboratoryjnych (2017 r. – 6044 zachorowania, współczynnik zapadalności – 5422,52/100 tys.; 2016 r.- 10068 zachorowań, współczynnik zapadalności 8986,40/100 tys.; 2015 r.- 4227 zachorowań, współczynnik zapadalności - 3718,39/100 tys.).

U dzieci w wieku 0-14 lat zarejestrowano 8 przypadków grypy z czego 2 było hospitalizowanych.

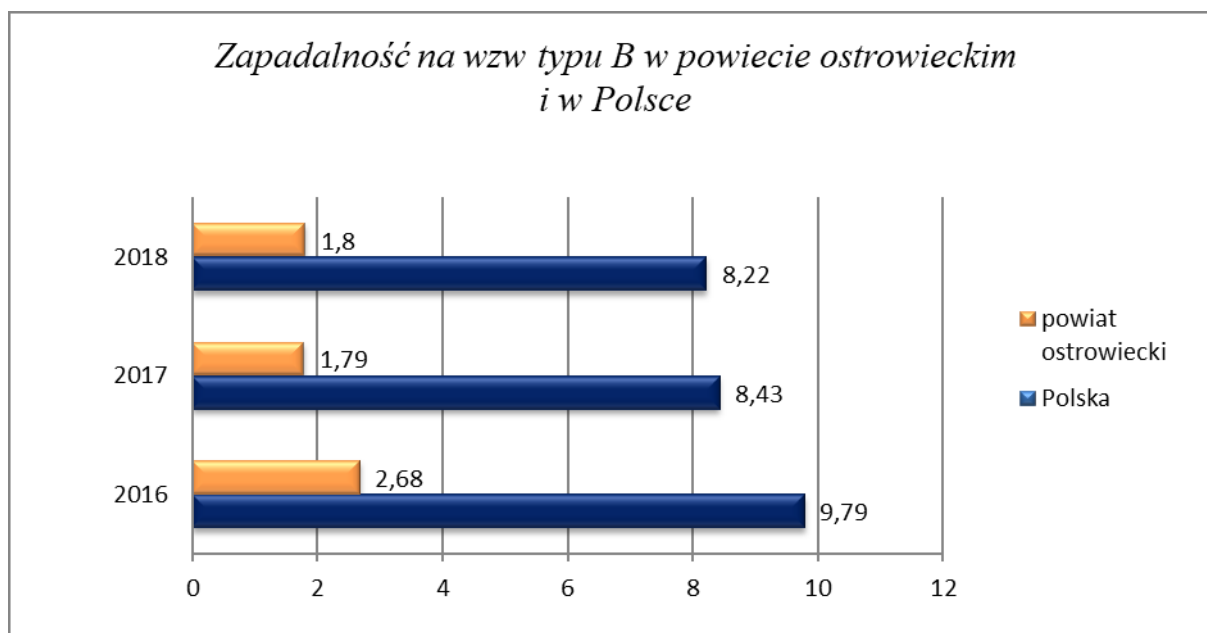
Rys.1. Liczba przypadków grypy i podejrzeń grypy w powiecie ostrowieckim w latach 2015-2018

1.2. Wirusowe zapalenia wątroby

W zakresie wirusowych zapaleń wątroby sytuacja epidemiologiczna w powiecie ostrowieckim była stabilna. Zarejestrowano podobnie jak w roku ubiegłym 2 przypadki zachorowania na wzw typu B przewlekłe. Współczynnik zapadalności w 2018 r. wyniósł 1,80/100 tys. (Polska – 8,22/100 tys.) w 2017 r. - 1,79/100 tys. (Polska - 8,43/100 tys.)

w 2016 r. - 2,68/100 tys. (Polska - 9,74/100 tys.) i podobnie jak w latach poprzednich kształtuje się na zdecydowanie niższym poziomie w odniesieniu do całego kraju.

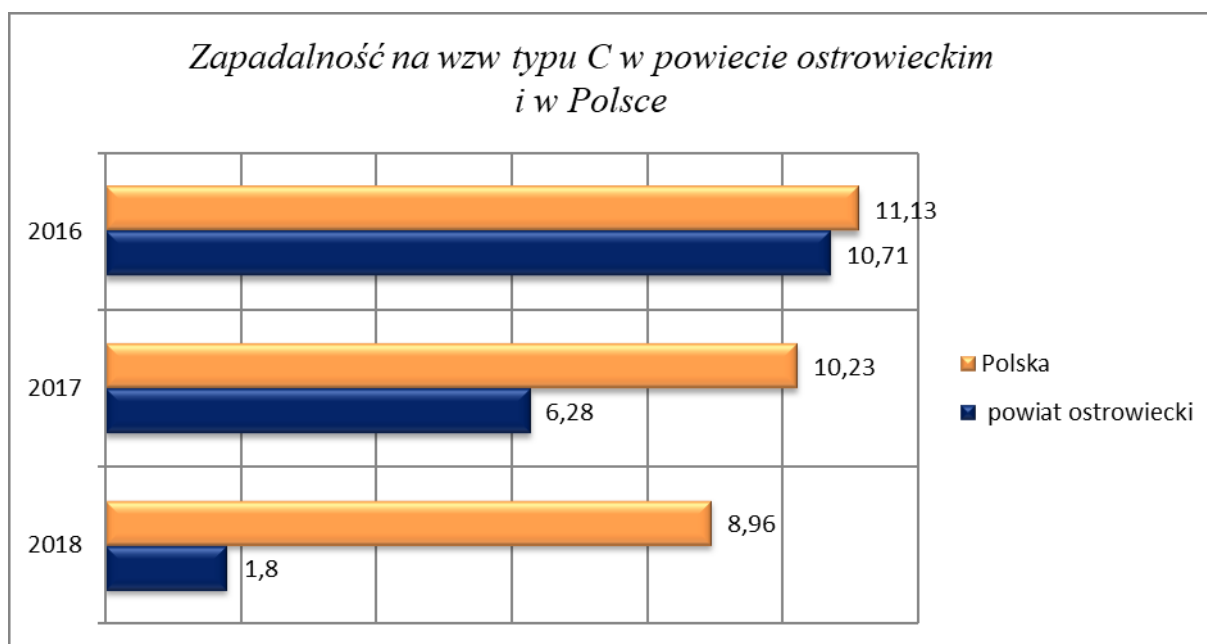

Rys.2. Zapadalność na wzv B w latach 2016-2018 w powiecie ostrowieckim i w Polsce

Odnotowano spadek zachorowań na przewlekłe wzv typu C. Współczynnik zapadalności wyniósł w 2018 r. - 1,80/100 tys. i kształtował się na poziomie niższym niż w całym kraju. W Polsce w 2018 r. zarejestrowano łącznie 3441 przypadków zachorowań - współczynnik zapadalności wyniósł 8,96/100 tys.; w 2017 r. zarejestrowano 3932 przypadki zachorowań - współczynnik zapadalności wyniósł 10,23/100 tys. mieszkańców, w 2016 zarejestrowano 3763 przypadki zachorowań – współczynnik zapadalności wyniósł 10,71/100 tys. U pacjentów rozpoznawano przewlekłe postaci choroby.

W 2018 r. nie notowano wirusowego zapalenia wątroby typu A tzw. „żółtaczki pokarmowej”. W 2017 r. wystąpiły 3 przypadki.

Rys.3. Zapadalność na wzv C w latach 2016-2018 w powiecie ostrowieckim i w Polsce

1.3. Lamblioza

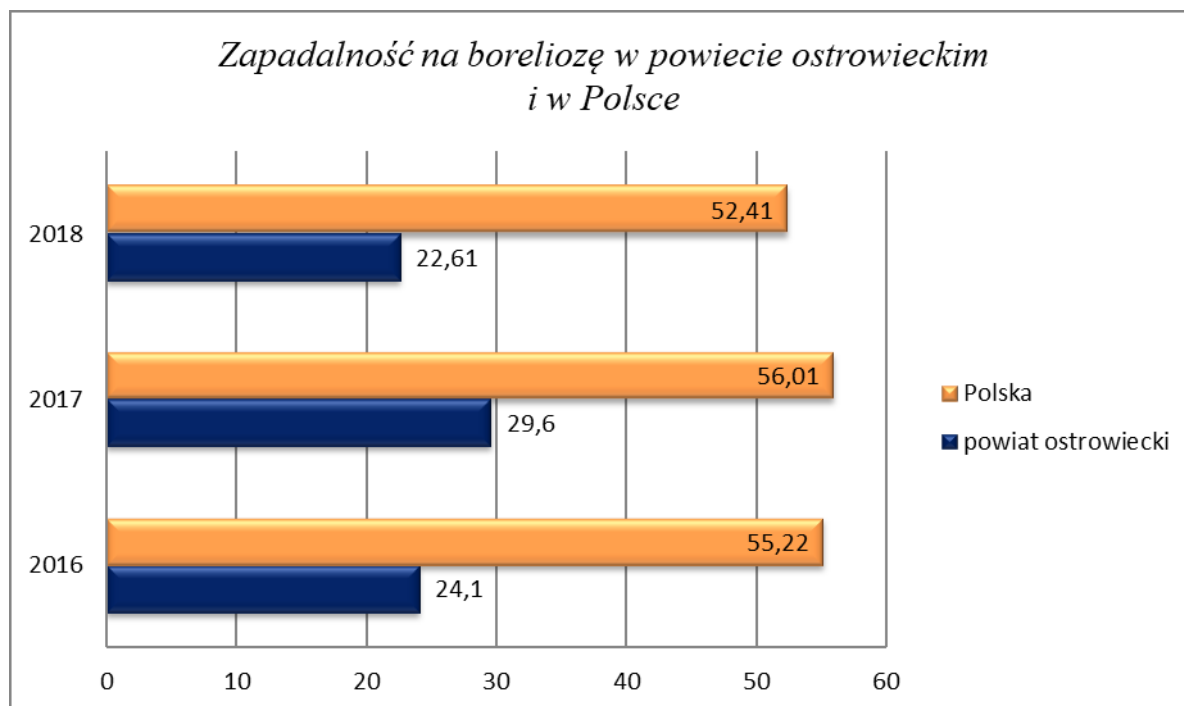
W 2018 r. nastąpił wzrost zachorowań na lambliozę. Współczynnik zapadalności osiągnął wartość 10,85/100 tys. (2017 r. - 7,17/100 tys., 2016 r.- 16,07/100 tys.). Wszystkie zgłoszone zachorowania zostały potwierdzone badaniami laboratoryjnymi. Zachorowania na tę jednostkę chorobową są związane z brakiem przestrzegania podstawowych zasad higieny. Częste, dokładne mycie rąk – zwłaszcza przed jedzeniem, po wyjściu z toalety, po każdym kontakcie z ziemią, po każdym kontakcie ze zwierzętami jest skutecznym zapobieganiem lambliozie.

1.4. Borelioza

Obserwujemy spadek liczby zachorowań na boreliozę. W 2018 r. zarejestrowano 25 przypadków, w tym 11 potwierdzono serologicznie (2017 r. -33, 2016 r. - 27). Współczynnik zapadalności wyniósł w 2018 r. - 22,61/100 tys. (2017 r. - 29,60/100 tys., 2016 r. -24,1/100 tys.). Niewielki spadek współczynnika zapadalności na boreliozę obserwujemy również na terenie Polski. W 2018 r. wyniósł on 52,41/ 100 tys.; w 2017 r. wyniósł on 56,02/100 tys., w 2016 r. wyniósł on 55,22/100 tys. Do zachorowań dochodziło najczęściej u osób w przedziale wiekowym 60-69 lat, ekspozycja na zakażenie była największa w miesiącach

kwiecień i maj. Z przeprowadzonych dochodzeń epidemiologicznych wynika, że do ukłucia przez kleszcze dochodziło głównie w lesie. Objawy kliniczne choroby w zdecydowanej większości to rumień wędrujący, a także bóle stawowe, zapalenie stawów, obrzęki stawów, niedowłady, bóle kręgosłupa, zaburzenia równowagi.

Rys.4. Zapadalność na boreliozę w latach 2016-2018 w powiecie ostrowieckim i w Polsce

1.6. Styczność i narażenie na wściekliznę/potrzeba szczepień

W związku ze zgłoszonymi przez lekarzy narażeniami na wściekliznę, przeprowadzono 103 dochodzenia epidemiologiczne z powodu pokąsań przez zwierzęta. Odnotowano 12 przypadków pokąsania przez kota, 6 przypadków pokąsania przez szczury, 1 pokąsanie przez świnię i 84 przypadki pokąsania przez psy.

Do szczepień p/wściekliznie zakwalifikowano 24 osoby. W 2017 r. liczba zaszczepionych przeciwko wściekliznie wynosiła również 24 osoby.

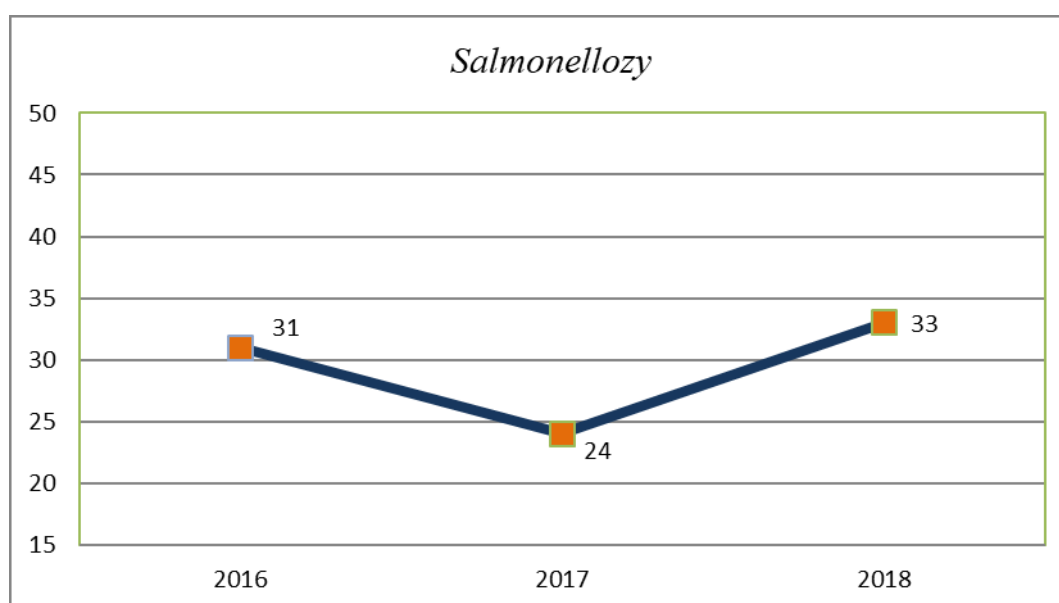
1.7. Salmonellozy – zatrucia pokarmowe

W 2018 r. nastąpił wzrost zachorowań wywołanych przez bakterie *Salmonella* w odniesieniu do ubiegłego roku. Zarejestrowano 33 zachorowania (2017 - 24, 2016 - 31). Współczynnik zapadalności wyniósł 29,84/100 tys.

W poprzednich latach współczynniki zapadalności na salmonellozy kształtowały się następująco: w 2017 r. - 21,53/100 tys. i 2016 r. - 27,67/100 tys.

Wśród zgłoszonych przypadków wyizolowano: 30 szczepów *Salmonella* Enteritidis, 1 - *Salmonella* gr. B. i 2 – *Salmonella* gr. D.

Rys.5. Liczba zarejestrowanych salmonelloz w powiecie ostrowieckim w latach 2016-2018

1.8. Ogniska chorób przenoszonych drogą pokarmową

W 2018 r. nastąpił zdecydowany spadek liczby ognisk chorób przenoszonych drogą pokarmową. Zarejestrowano 1 ognisko identycznie jak w 2017 r. (2016 r. - 8).

Potwierdzonym laboratoryjnie czynnikiem etiologicznym był rotawirus.

Zachorowanie wystąpiło w środowisku domowym. Objawy chorobowe wystąpiły u 3 dzieci, które zostały poddane hospitalizacji. Osoby z kontaktu z chorymi, głównie członkowie rodziny zostali objęci nadzorem epidemiologicznym.

Z chorymi przeprowadzono wywiady epidemiologiczne. Jednocześnie przekazano instruktaże informacyjno-edukujące dotyczące przecięcia dróg szerzenia się zakażenia, konieczności przestrzegania podstawowych zasad higieny, prawidłowej obróbki produktów żywnościowych, spożywania wody przegotowanej.

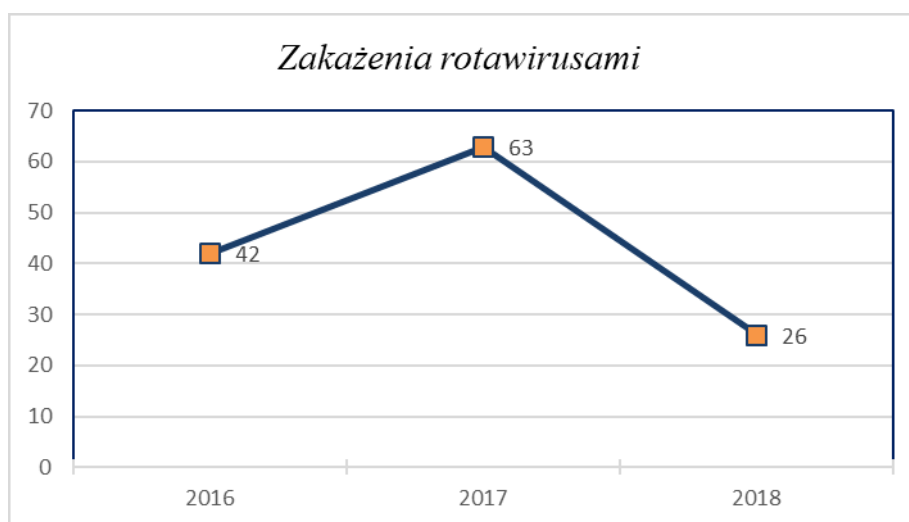
1.9. Wirusowe zakażenia jelitowe

Obserwowano zdecydowany spadek zakażeń jelitowych wywołanych rotawirusem w stosunku do poprzedniego roku. W 2018 r. odnotowano 26 zachorowań, współczynnik zapadalności wyniósł 23,51/100 tys. (2017 r. - 63, współczynnik zapadalności wyniósł 56,52/100tys.; 2016 r. - 42, współczynnik zapadalności wyniósł 37,49/100 tys.

W całym kraju zapadalność na tę jednostkę chorobową w 2018 r. była niższa i wynosiła 60,53/100 tys. (w 2017r. - 85,93/100 tys.).

Rotawirusy są częstą przyczyną ognisk chorób przenoszonych drogą pokarmową, jakie są odnotowywane w powiecie ostrowieckim w ostatnich latach.

Rys.6. Liczba zarejestrowanych zakażeń rotawirusowych w latach 2016-2018

1.10. Gruźlica

W powiecie ostrowieckim obserwowano wzrost zachorowań na gruźlicę w stosunku do poprzedniego roku. Według wstępnych danych liczba wynosiła 17 przypadków. W poprzednich latach liczba

zachorowań wynosiła: 2017 r. – 10 przypadków, 2016 r. - 20 przypadków, 2015 r. - 19 przypadków, 2014 r. - 23 przypadki.

Według danych Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc w Warszawie na gruźlicę w Polsce zachorowało w 2017 r. - 5787 osób, w 2016 r. - 6444 osoby w 2015 r. - 6430 osób, w 2014 r. - 6698 osób.

Z powodu uchylania się pacjenta od leczenia gruźlicy wielolekoopornej, PPIS w Ostrowcu Św. wydał 1 decyzję dotyczącą poddania się obowiązkowemu leczeniu gruźlicy płuc oraz 2 decyzje nakazujące poddanie się obowiązkowej hospitalizacji celem przeprowadzenia diagnostyki zgodnie z zaleceniami lekarskimi.

W wyniku podjętych działań przymuszających pacjent został poddany hospitalizacji w Małopolskim Szpitalu Chorób Płuc i Rehabilitacji w Jaroszowcu.

Tabela 2. Zachorowania na gruźlicę w powiecie ostrowieckim, woj. świętokrzyskim i w Polsce w latach 2014-2018.

Teren wystąpienia zachorowania	Liczba przypadków gruźlicy			
	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.
powiat ostrowiecki	23	19	20	10
woj. świętokrzyskie	296	277	289	206
Polska	6698	6430	6444	5787

2. Zachorowania na wybrane choroby zakaźne wieku dziecięcego

2.1. Ospa wietrzna

W 2018 r. zarejestrowano zdecydowany spadek zachorowań na ospę wietrzną w stosunku do 2017 r. W 2018 r. zgłoszono 241 przypadków, 2017 r. – 524 przypadki, 2016 r. - 273 przypadki, 2015 r. - 477 przypadków. Współczynnik zapadalności wyniósł w 2018 r. - 216,97/100 tys. (2017 r. - 470,11/100 tys., 2016 r. - 243,67/100 tys., 2015 r. - 419,6/100 tys.).

Współczynniki zapadalności dla Polski kształtowały się odpowiednio: w 2018 r. - 389,27/100 tys., w 2017 r. – 451,71/100 tys., w 2016 r. – 418,09/100 tys., 2015 r. - 487,26/100 tys.

2.2. Różyczka

W roku sprawozdawczym w nie odnotowano zachorowań na różyczkę podobnie jak w poprzednich latach 2016-2017. W 2015 r. zarejestrowano 11 przypadków, w 2014 r. - 1.

W związku z programem eliminacji odry i różyczki każde rejestrowanie i zgłaszanie podejrzeń przypadków tych chorób wymaga potwierdzenia laboratoryjnego. Zgodnie z wytycznymi WHO badaniem potwierdzającym jest wykrycie w surowicy chorego swoistych przeciwciał w klasie IgM.

2.3. Nagminne zapalenie przyusznic (świnka)

Liczba zachorowań na świnkę utrzymuje się od lat na niskim poziomie. Zarejestrowano 2 przypadki (2017 r.-3, 2016 r. - 4, 2015 r. - 6). W całym kraju na świnkę w 2018 r. zachorowało 1584 osoby, w 2017 r. - 1669 osób, w 2016 r. - 1978 osób, w 2015 r. - 2207 osób.

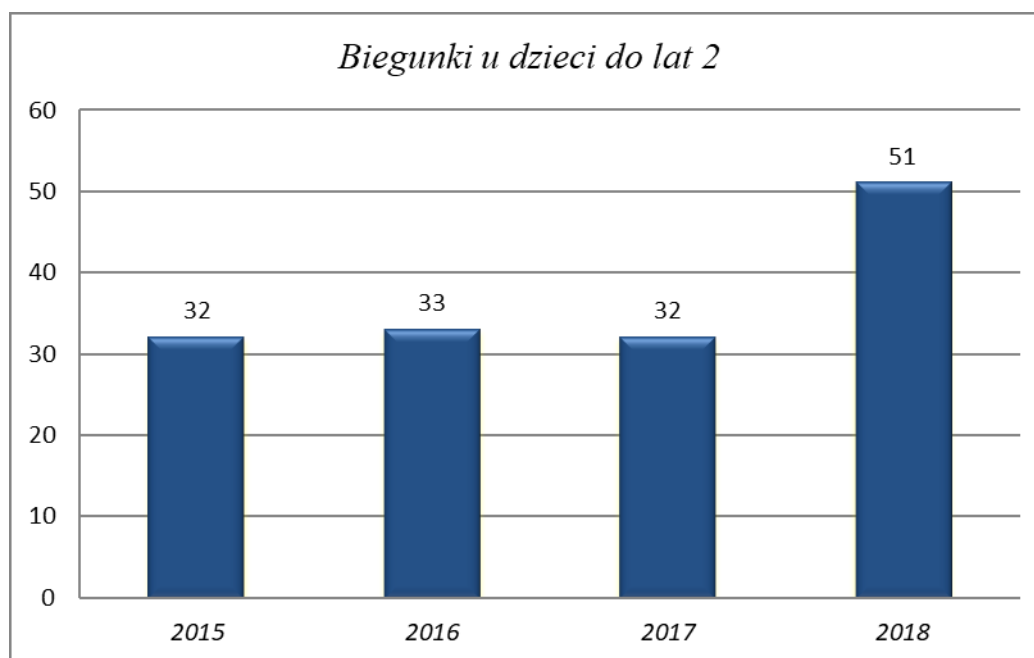
Zachorowania odnotowane w powiecie ostrowieckim wg definicji przypadku zostały zakwalifikowane jako przypadki możliwe.

Wśród osób, które zachorowały na świnkę 1 osoba była nieszczepiona. Natomiast 1 osoba była zaszczepiona 1 dawką szczepionki p. odrze, śwince, różyczce.

2.4. Biegunki u dzieci do lat 2

W 2018 r. notowano wzrost liczby przypadków biegunek u dzieci do lat 2. Wskaźnik zapadalności w 2018 r. osiągnął wartość 46,12/100 tys. (2017 r. -28,70/100 tys., 2016 r. - 29,45/100 tys., 2015 r. - 28,14/100 tys.).

Zachorowania zgłaszano na podstawie objawów klinicznych u dzieci, badania laboratoryjne w kierunku biologicznych czynników chorobotwórczych nie były wykonywane.

Rys.7. Liczba zarejestrowanych przypadków biegunek u dzieci do lat 2 w latach 2015-2018.

Wnioski

Sytuację epidemiologiczną w zakresie chorób zakaźnych i zakażeń na terenie powiatu ostrowieckiego w 2018 r. można określić jako dobrą i stabilną.

Najczęściej zgłaszanymi jednostkami chorobowymi były:

- grypa i zachorowania grypopodobne: 5519,
- ospa wietrzna: 241,
- biegunki u dzieci do lat 2: 52,
- zatrucia pokarmowe wywołane przez pałeczki Salmonella: 33.

W 2018 r. zmniejszeniu uległa liczba zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę w porównaniu z 2017 r. Najskuteczniejszą metodą zapobiegania grypie są profilaktyczne szczepienia ochronne. Z tej formy zabezpieczenia w 2018 r. skorzystało 2486 osób.

W ramach nadzoru nad grypą oraz innymi wirusami oddechowymi opartego na systemie SENTINEL lekarze pediatrzy z terenu powiatu ostrowieckiego zobligowani byli do przesyłania danych epidemiologicznych i pobierania wymazów od pacjentów zdiagnozowanych infekcją wirusową do dalszej diagnostyki wirusologicznej za pośrednictwem PSSE. W badanych próbkach w 17 przypadkach stwierdzono obecność wirusa grypy.

W sezonie grypowym 2018/2019 do współpracy w nadzorze nad grypą SENTINEL przystąpiło 5 lekarzy z terenu powiatu ostrowieckiego.

W przypadku zakażeń hepatotropowych w odniesieniu do poprzedniego roku sytuacja epidemiologiczna była stabilna. Zgłoszono:

wzw typu B -2 przypadki (2017 r. - 2);

wzw typu C -2 przypadki (2017 r. - 7),

wzw typu A- 0 (2017 r. - 3).

Nie rejestrowano przypadków Inwazyjnej Choroby Meningokokowej, zatrucia jadem kiełbasianym, różyczki, tężca i bąblowicy.

W 2018 r. zanotowano 1 ognisko choroby przenoszonej drogą pokarmową, stwierdzonym czynnikiem etiologicznym, który wywołał zakażenie był rotawirus.

Sytuacja epidemiologiczna w zakresie zachorowań na gruźlicę w powiecie ostrowieckim była zbliżona do 2016 r. W 2018 r. zarejestrowano 17 przypadków, w 2017 r. - 10, w 2016 r. - 20.

Z powodu uchylania się pacjenta od leczenia gruźlicy wielolekoopornej PPIS w Ostrowcu Św. wydał 1 decyzję dotyczącą poddania się obowiązkowemu leczeniu gruźlicy płuc oraz 2 decyzje nakazujące poddanie się obowiązkowej hospitalizacji celem przeprowadzenia diagnostyki zgodnie z zaleceniami lekarskimi. W wyniku podjętych działań przymuszających pacjent został poddany leczeniu szpitalnemu.

Na terenie powiatu ostrowieckiego nie notowano zdarzeń oraz zagrożeń wymagających interwencji. W przypadkach zagrażających życiu lub zdrowiu jest zapewniona całodobowa łączność z Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Ostrowcu (dyżurny telefon alarmowy).

W związku z sytuacją epidemiologiczną dotyczącą zwiększonej liczby zachorowań na odrę w Polsce podejmowano działania zapobiegawcze.

Do kierowników podmiotów leczniczych przesłano „Wytyczne Głównego Inspektora Sanitarnego i Krajowego Konsultanta w dziedzinie chorób zakaźnych dotyczące postępowania przeciwepidemicznego w związku z pojawieniem się w podmiocie leczniczym osoby z podejrzeniem zachorowania na odrę” oraz polecono przeanalizowanie kart uodpornienia osób zadeklarowanych do przychodni i objętych PSO w aspekcie zrealizowanego obowiązku szczepień p/odrze.

Poinformowano o konieczności przesyłania materiałów do badań laboratoryjnych w celu potwierdzeń podejrzeń o zachorowaniu na odrę. Przesłano instrukcje pobierania materiału klinicznego do badań serologicznych w kierunku zakażeń wirusami odry.

W stosunku do rodziców, którzy nie dopełnili obowiązku poddania swoich dzieci szczepienia przeciwko odrze nasilono działania edukacyjne i nakłaniające do szczepień.

Do Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Kielcach przesyłano codzienne raporty dotyczące podejrzeń i zachorowań na odrę.

W powiecie ostrowieckim w 2018 r. zgłoszono 1 przypadek podejrzenia odry. Badanie materiału biologicznego nie potwierdziło zachorowania na odrę.

W związku z kontaktem z chorym z terenu województwa świętokrzyskiego na odrę, dwie osoby z terenu gminy Kunów poddano szczepieniu poekspozycyjnemu.

Wykonawstwo szczepień ochronnych na terenie powiatu ostrowieckiego nadal utrzymuje się na dość wysokim poziomie.

Na bieżąco prowadzony jest rejestr niepożądanych odczynów poszczepiennych.

W 2018 r. zanotowano 4 zgłoszenia niepożądanych odczynów poszczepiennych (w 2017 r -12).

W stosunku do rodziców, którzy nie dopełnili obowiązku szczepień wobec swoich dzieci PPIS w Ostrowcu Św. prowadzi działania informacyjno-edukacyjne.

W przypadku uporczywego uchylania się od obowiązku szczepień podejmowane są kroki w celu egzekucji obowiązku szczepień na drodze prawnej.

W 2018 r. wystosowano 3 wnioski o wszczęcie postępowania egzekucyjnego, wysłano zobowiązaniem 6 upomnień oraz 6 tytułów wykonawczych dla obowiązków o charakterze niepieniężnym.

Edukacja zdrowotna w dziedzinie szczepień powinna sprzyjać zwiększeniu zaufania społecznego do kwestii szczepień i być prowadzona zwłaszcza przez lekarzy sprawujących profilaktyczną opiekę zdrowotną, gdyż lekarze ze swoim autorytetem mają największą moc oddziaływania na rodziców.

Realizacja Programu Szczepień Ochronnych

Realizacja Programu Szczepień Ochronnych (PSO) odgrywa istotną rolę w kształtowaniu zdrowia publicznego w obszarze zapobiegania występowaniu chorób zakaźnych i zapobiegania następstwom tych chorób.

PSO jest jednym z najważniejszych programów profilaktycznych mających szczególnie wpływ na stan zdrowia dzieci i młodzieży. Szczegółowe wskazania dotyczące stosowania poszczególnych szczepionek w ramach PSO publikowane są w formie

komunikatu Głównego Inspektora na podstawie art. 17 ust. 11 ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu chorób zakaźnych u ludzi (t. j. Dz. U z 2018 r. poz. 151 z p. zm.).

Nałożenie przez ustawodawcę powszechnego obowiązku poddawania szczepieniom ochronnym przeciw wybranym chorobom zakaźnym zapewnia odpowiednio wysoki odsetek osób uodpornionych i skutecznie zmniejsza ryzyko epidemicznego szerzenia się chorób zakaźnych w populacji.

Warunkiem osiągnięcia odporności w skali populacji jest osiągnięcie wysokiego odsetka osób zaszczepionych tj. co najmniej ok. 95%, co skutecznie zapobiega szerzeniu się chorób zakaźnych poprzez przerwanie łańcucha epidemiologicznego szerzenia się zakażenia u osób, które ze względu na przeciwwskazania zdrowotne nie mogą zostać zaszczepione i u osób które pomimo prawidłowego przeprowadzonego szczepienia nie wykształciły odporności immunologicznej.

Wszystkie dostępne w Polsce szczepionki spełniają standardy jakości i bezpieczeństwa. Preparaty szczepionkowe należą do najdokładniej kontrolowanej grupy produktów leczniczych dostępnych na rynku. Podlegają rygorystycznej kontroli w czasie rejestracji i przed wprowadzeniem do obrotu oraz bieżącej kontroli wszystkich serii szczepionek wprowadzanych na rynek.

Na terenie powiatu ostrowieckiego szczepienia wykonywane były w 27 punktach szczepień, do których rozdystrybuowano preparaty szczepionkowe w łącznej ilości 15 484.

Urządzenia chłodnicze zlokalizowane w punktach szczepień służące do przechowywania preparatów szczepionkowych wyposażone były elektroniczne systemy monitorowania temperatury zapewniając tym samym właściwe warunki chłodnicze zgodne z wymaganiami producenta.

Szczepienia były poprzedzane kwalifikacyjnym badaniem lekarskim i wykonywane były przez wykwalifikowany personel.

W 2018 r. szczepieniami objęto 17 185 dzieci i młodzieży od 0-19 roku życia. Corocznie dokonywana jest szczegółowa analiza wykonania szczepień na podstawie danych liczbowych przekazywanych przez podmioty lecznicze.

Poniższa tabela przedstawia stan zaszczepienia przeciwko chorobom zakaźnym dzieci, młodzieży w grupach wiekowych od 0 - 19 roku życia w roku bieżącym wraz z porównaniem stanu zaszczepienia w roku poprzednim na terenie powiatu ostrowieckiego i województwa świętokrzyskiego.

Tabela 3. Wykonawstwo szczepień w rocznikach podlegających szczepieniom ochronnym w 2018 r. zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych:

Rodzaj szczepienia	Rocznik urodzenia	Rodzaj szczepienia	Wykonawstwo w PSSE Ostrowiec Św. w 2018 r.	Wykonawstwo w PSSE Ostrowiec Św. w 2017 r.	Wykonawstwo w woj. świętokrzyskim w 2017 r.
b/BCG	2018	Szczepienie noworodkowe	99,30 %	99,42%	99,44%
p/WZW B	2018	Szczepienie podstawowe	95,92%	90,20 %	83,91%
	2017	Szczepienie podstawowe	98,32%	99,30 %	99,58%
p/DTP/błonica, tężec krztusiec	2018	Szczepienie pierwotne	64,97%	63,00 %	54,23%
	2017	Szczepienie pierwotne + uzupełniające	99,16%	99,44 %	99,25%
p/odra, świnka, różyczka	2017	Szczepienie podstawowe	86,45 %	92,65%	77,73%
	2016	Szczepienie podstawowe	97,00%	98,00%	97,14%
	2009	rewakcyjnacja	94,00%	99,80%	85,31%
	2008	rewakcyjnacja	99,37%	97,60%	96,47%
p/poliomyelitis	2018	Szczepienie pierwotne	64,97 %	63,00%	54,23%
	2017	Szczepienie pierwotne + uzupełniające	99,20 %	99,45 %	99,25%
p/DTaP, p/poliomyelitis	2013	Szczepienie pierwsze przypominające	92,26%	93,94 %	75,91%
	2012	Szczepienie pierwsze przypominające	98,00 %	98,82 %	95,10%
p/Td/błonica, tężec (14 rok życia)	2005	Szczepienie II przypominające	99,56 %	98,25 %	84,42%
	2004	Szczepienie II przypominające	96,47%	95,49%	95,21%
p/Td/błonica, tężec (19 rok życia)	2000	Szczepienie III przypominające	94,03%	95,79 %	87,57%
	1999	Szczepienie III przypominające	96,53 %	98,60 %	76,61%

Dokonana analiza danych potwierdza, że wykonawstwo szczepień na terenie powiatu ostrowieckiego podobnie jak w latach poprzednich utrzymuje się na dość wysokim poziomie.

Poza obowiązkowymi szczepieniami ochronnymi istotną rolę w uodpornianiu populacji odgrywają szczepienia zalecane – nie finansowane ze środków znajdujących się w budżecie ministra właściwego do spraw zdrowia. Szczepienia zalecane stosowane są w celu

szerszej ochrony przed chorobami zakaźnymi. Z tej formy profilaktyki mogą skorzystać osoby w różnym wieku w zależności od wskazań do stosowania danych preparatów szczepionkowych.

Poniższa tabela przedstawia stan zaszczepienia ludności szczepionkami zalecanymi.

Tabela 4. Liczba wykonanych, wybranych szczepień zalecanych w latach 2016-2018.

Lp.	Rodzaj szczepienia	Liczba osób zaszczepionych 2018 r.	Liczba osób zaszczepionych 2017 r.	Liczba osób zaszczepionych 2016 r.
1.	p/ospie wietrznej	117	80	116
2.	p/grypie	2486	2273	2165
3.	p/biegunce rotawirusowej	229	176	203
4.	p/wirusowi brodawczaka ludzkiego	95	94	108
5.	p/Streptococcus pneumoniae	719	416	528
6.	p/Neisseria meningitidis	147	105	71
7.	p/wzw typu A	92	53	44

W 2018 r. w Polsce, w tym również na terenie powiatu ostrowieckiego w terminie od 20 marca do 29 czerwca była realizowana kampania bezpłatnych, dobrowolnych szczepień przeciwko *Streptococcus pneumoniae* pod nazwą „Wiosna bez pneumokoków”.

Szczepienia obejmowały dzieci urodzone w latach 2013-2016, do ukończenia 5 roku życia, które nie podlegały obowiązkowi szczepień i nie były zaszczepione we wcześniejszych terminach. Szczepienia były wykonywane przy użyciu 10-walentnej szczepionki. Schemat szczepień składał się z 2 dawek podawanych w odstępie 2 miesięcy.

Punkty szczepień zlokalizowane na terenie powiatu ostrowieckiego aktywnie uczestniczyły w propagowaniu akcji, co skutkowało dużym zainteresowaniem rodziców.

Z bezpłatnych szczepień przeciw pneumokokom prowadzonych w ramach kampanii łącznie skorzystało 291 dzieci. W Polsce zostało zaszczepionych ogółem 118 324 osób.

Dodatkowo PSSE w Ostrowcu Św. podjęło działania mające na celu zaszczepienie dzieci i młodzieży poza PSO, bezpłatną szczepionką przeciw meningokokom gr. C.

Łącznie zaszczepiono 159 dzieci. Główną grupą docelową byli podopieczni rodzinnych domów dziecka i placówek opiekuńczo-wychowawczych.

W Polsce bezpieczeństwo realizacji szczepień zapewnione jest poprzez bieżące monitorowanie i ocenę występowania niepożądanych odczynów poszczepiennych (NOP).

W odniesieniu do preparatów szczepionkowych, podobnie jak w przypadku innych produktów leczniczych, całkowite wyeliminowanie ryzyka wystąpienia działań niepożądanych nie jest możliwe z powodu właściwości osobniczych osób populacji szczepionej.

Zgłaszanie i rejestracja NOP wymagana jest zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi. Kwalifikacja NOP dokonywana jest przez lekarza, który rozpoznając niepożądany odczyn przekazuje informację PPIS. Zgłaszane przez lekarzy odczyny są przedmiotem analizy, mającej na celu wyjaśnienie okoliczności związanych z wystąpieniem NOP.

Od znajomości reakcji poszczepiennych zależy prawidłowe zgłoszenie niepożądanego odczynu poszczepiennego. Nie każdy odczyn poszczepienny jest niepożądanym odczynem poszczepiennym.

Odczyn poszczepienny jest naturalną i spodziewaną reakcją organizmu człowieka po podaniu szczepionki, wynikającą z pobudzenia mechanizmów układu odporności.

Niepożądany odczyn poszczepienny jest reakcją organizmu o znacznym nasileniu i dłuższym czasie utrzymywania się. Wystąpienie niepożądanego odczynu poszczepiennego może być wyłącznie koincydencją czasową - bez związku przyczynowego z przeprowadzonym szczepieniem. NOP może również wystąpić z przyczyn nieustalonych.

W analizowanym okresie wystąpił spadek o 33,3% liczby zgłoszonych przypadków NOP w stosunku do roku poprzedniego.

W 2018 r. zgłoszono 4 niepożądane odczyny poszczepienne (2017 r. - 12), w tym 3 łagodne i 1 poważny.

Tabela 5. Liczba zgłoszonych NOP w latach 2016-2018

Rodzaj NOP	2016 r.	2017 r.	2018 r.
ciężki	0	0	0
poważny	0	2	1
łagodny	2	10	3
SUMA	2	12	4

Zgłoszone 4 niepożądane odczyny poszczepienne wystąpiły po zastosowaniu szczepionek przeciwko gruźlicy, błonicy, tężcowi, krztuścowi, wirusowemu zapaleniu wątroby typu B, Haemophilus influenzae, Streptococcus pneumoniae.

W ostatnich latach w Polsce obserwuje się narastanie tendencji unikania wykonywania obowiązkowych szczepień ochronnych u dzieci i młodzieży.

Sytuacja ta jest przede wszystkim efektem szerokiego dostępu do fałszywych i pseudonaukowych informacji w przestrzeni publicznej. Nieprawdziwe informacje na temat szczepień, które rozpowszechniane są za pośrednictwem często portali społecznościowych mogą powodować bezzasadne wątpliwości co do zasadności szczepień. Wiele informacji na temat szczepień wspieranych jest teoriami spiskowymi. Przeciwnicy szczepień posługują się argumentami emocjonalnymi, które najłatwiej docierają do odbiorców, wzbudzając niepokój i strach. Poglądy przeciwników szczepień są coraz częściej artykułowane przez różne grupy społeczne, niezależnie od stopnia wykształcenia, czy też statusu materialnego. Tendencje te prowadzą do zmniejszania się odsetka osób uodpornionych w społeczeństwie, co pociąga za sobą obniżenie odporności zbiorowiskowej.

PPIS w Ostrowcu Św. systematycznie weryfikuje informacje od personelu medycznego o niezaszczepieniu dzieci zgodnie z obowiązującym kalendarzem szczepień.

Dokonywane są ustalenia dotyczące istnienia trwałych lub czasowych przeciwwskazań lekarskich od zaszczepienia.

Dodatkowo podejmowane są działania o charakterze edukacyjno-informacyjnym skierowane do rodziców dzieci podkreślające znaczenie szczepień ochronnych dla zdrowia dzieci. W związku z niedopełnieniem obowiązku poddania szczepieniom ochronnym dzieci w 2018 r. PPIS wystosował do rodziców 27 pism przedstawiając rzetelne informacje dotyczące zasadności szczepień u dzieci.

W 2018 r. liczba dzieci, które nie zostały zaszczepione z powodu nie stawiania się rodziców na wezwania lekarza w celu zaszczepienia wyniosła 32 na 17 185 osób podlegających szczepieniu.

PPIS jako organ administracji publicznej sprawujący nadzór na realizacją szczepień ochronnych jest uprawniony w trybie przewidzianym w przepisach ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2018 r. poz. 1314 z p. zm.) do żądania w drodze egzekucji administracyjnej wykonania obowiązku szczepień.

Przepisy ww. ustawy jednocześnie nakładają na organy PIS, jako wierzycieli obowiązku szczepień ochronnych, prawny obowiązek podejmowania wszelkich czynności zmierzających

do zastosowania przewidzianych prawem środków egzekucyjnych w celu nakłonienia osoby uchylającej się od wykonania obowiązku szczepień ochronnych.

W 2018 r. w stosunku do rodziców uporczywie uchylających się od realizacji szczepień, PPIS wystosował 6 upomnień zawierających wezwania do wykonania obowiązku szczepień z zagrożeniem skierowania sprawy na drogę egzekucji administracyjnej, sporządził 6 tytułów wykonawczych oraz skierował 3 wnioski do Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego o egzekucję administracyjną obowiązku szczepień.

Na mocy zawartego porozumienia w sprawie powierzenia prowadzenia spraw z zakresu egzekucji administracyjnej obowiązków o charakterze niepieniężnym Wojewoda Świętokrzyski powierzył Świętokrzyskiemu Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu prowadzenie spraw z zakresu egzekucji administracyjnej obowiązków o charakterze niepieniężnym na terenie województwa świętokrzyskiego dotyczących poddania dzieci obowiązkowym szczepieniom ochronnym.

II. JAKOŚĆ WODY DO SPOŻYCIA

Wprowadzenie

Naczelnym zadaniem Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Ostrowcu Świętokrzyskim jest sprawowanie nadzoru nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

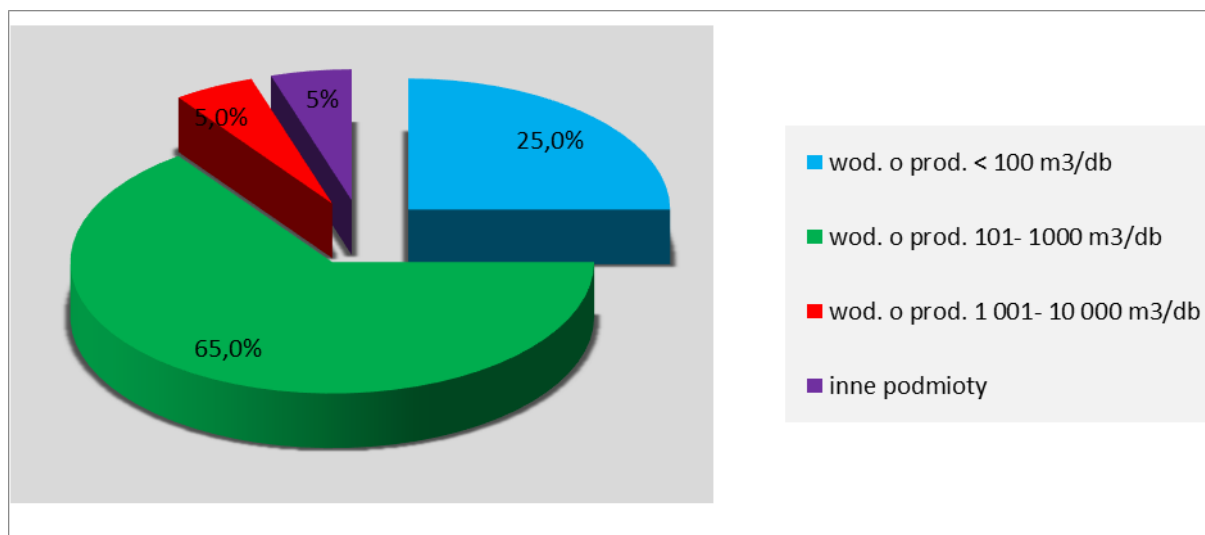
Zgodnie z art. 12 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2018 r., poz. 1152 z późn. zm.):

- nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi sprawują organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej na zasadach określonych w przepisach o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, z zastrzeżeniem art. 12b;
- każdy materiał i wyrób używany do uzdatniania wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi powinien posiadać pozytywną ocenę higieniczną państwowego powiatowego inspektora sanitarnego;
- zastosowanie nowych technologii uzdatniania wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi wymaga zgody państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego;
- badanie pobranych próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi mogą wykonywać laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej lub inne laboratoria o udokumentowanym systemie jakości prowadzonych badań wody, zatwierdzonym przez Państwową Inspekcję Sanitarną.
- wójt (burmistrz, prezydent miasta) jest obowiązany do informowania mieszkańców o jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Zbiorowe zaopatrzenie w wodę jest zadaniem własnym gminy. To działalność polegająca na ujmowaniu, uzdatnianiu i dostarczaniu wody, prowadzona przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne/ gminne jednostki organizacyjne.

Przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne ma obowiązek zapewnić zdolność posiadanych urządzeń wodociągowych do realizacji dostaw wody w wymaganej ilości i pod odpowiednim ciśnieniem oraz dostaw wody w sposób ciągły i niezawodny.

Woda przeznaczona do spożycia w ramach zbiorowego zaopatrzenia w 2018 r. (podobnie jak w 2017 r.) dostarczana była przez 3 przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne i 3 gminne jednostki organizacyjne, które rozprowadzały wodę na terenie powiatu ostrowieckiego za pomocą 19 urządzeń wodociągowych oraz 1 inny podmiot zaopatrujący w wodę z własnego ujęcia zakład Celsa „Huta Ostrowiec” - rys. 8.

Rys.8. Ewidencja urządzeń wodnych w zależności od produkcji, dostarczających wodę przeznaczoną do spożycia w 2018 r. na terenie powiatu ostrowieckiego.

Wymagania jakim powinna odpowiadać jakość wody oraz sposób oceny przydatności wody określone zostały w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. poz. 2294).

Rozporządzenie umożliwiło prowadzenie przez PPIS w Ostrowcu Świętokrzyskim w 2018 r. efektywnego monitoringu jakości wody oraz ocenę wywiązywania się przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych z obowiązku wewnętrznej kontroli jakości wody.

1. Charakterystyka poszczególnych grup urządzeń zaopatrzenia ludności w wodę

Przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne/ gminne jednostki organizacyjne poprzez rozbudowaną sieć wodociągową w 2018 r. dostarczały wodę przeznaczoną do spożycia dla 105,6 tys. mieszkańców powiatu (2017 r. - 106,8 tys.).

Spadek liczby mieszkańców zaopatrywanych w wodę wynika ze zmniejszenia ogólnej liczby mieszkańców powiatu: 2018 r. - 110 565 osób (2017 r. – 111 461 osób).

Długość sieci wodociągowej w 2018 r. wynosiła 879,57 km (2017 r. – 876,69 km).

1.1. Wodociągi zbiorowego zaopatrzenia o produkcji < 100 m³/ dobę

W 2018 r. nadzorowano 5 urządzeń wodnych (2017 r. – 6) o produkcji < 100 m³/ dobę.

Jedno urządzenie wodne ze względu na zwiększenie ilości dostarczanej wody dla mieszkańców przeszło do grupy urządzeń wodnych o produkcji 1001-1000 m³/ dobę. Wodociągi te stanowiły 25,0 % wszystkich urządzeń wodnych objętych ewidencją. Skontrolowano 100 % urządzeń wodnych. Wodociągi o produkcji < 100 m³/ dobę dostarczały wodę pochodzącą z ujęć

podziemnych o dobrej jakości dla 2,10 tys. mieszkańców powiatu (2017 r. – 14,04 tys.).

1.2. Wodociągi o produkcji 101 - 1000 m³/dobę

PPIS w 2018 r. nadzorował 13 urządzeń wodnych (2017 r. -12). Skontrolowano wszystkie urządzenia wodne. Ich udział w ogólnej liczbie nadzorowanych urządzeń wodnych wynosił 65,0 %. Z wodociągów o produkcji 101 - 1000 m³/dobę w 2018 r. korzystało 35,80 tys. mieszkańców powiatu (2017 r.- 34,37 tys.).

1.3. Wodociągi o produkcji 1001 – 10000 m³/dobę

Na terenie powiatu ostrowieckiego nadzorowano podobnie jak w roku 2017 - 1 wodociąg, co stanowiło 5% z ogólnej liczby wodociągów. Wodociąg zaopatrywał w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi 67,60 tys. mieszkańców miasta Ostrowiec Św. (2017 r. – 68,36 tys.) oraz część mieszkańców w Gminie Bodzechów tj. miejscowość Sudół od nr 1 do nr 9 oraz nr 11.

W 2018 r. skontrolowano stan sanitarno-techniczny wszystkich 8 studni głębinowych zasilających ujęcie oraz infrastrukturę wodociągową nadzorowanego wodociągu.

Jakość wody dostarczana z wodociągu Ostrowiec w 2018 r. podobnie jak w latach poprzednich odpowiadała wymogom sanitarnym.

W 2018 r. Miejskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. w Ostrowcu Św. – zarządca wodociągu, przeprowadziły przedsięwzięcie obejmujące budowę 2727 mb wodociągu rozdzielczego z rur PCV Ø 100, Ø 110 i Ø 160 mm dla mieszkańców miasta Ostrowca Św.

1.4. Wodociągi o produkcji 10001 – 100000 m³/dobę

W 2018 r. na terenie powiatu ostrowieckiego nie funkcjonowało urządzenie wodne o produkcji 10001 – 100000 m³/dobę.

1.5. Inne podmioty zaopatrujące w wodę

Podobnie jak w latach ubiegłych w ewidencji PPIS w Ostrowcu Świętokrzyskim znajdował się 1 inny podmiot zaopatrujący w wodę zakład pracy zlokalizowany na terenie powiatu - Celsa „Huta Ostrowiec” Sp. z o. o. ul. Samsonowicza 2, 27-400 Ostrowiec Św. oraz firmy zewnętrzne, które znajdują się na terenie Celsa „Huta Ostrowiec”.

Jakość wody odpowiadała wymogom obowiązującego rozporządzenia w sprawie jakości wody. Budowa w 2017 r. nowoczesnej Stacji Uzdatniania Wody z zastosowaniem odpowiedniej metody uzdatniania wody – desorpcja w procesie wymiany gazowej, spowodowała znaczną poprawę jakości dostarczanej wody.

Celsa „Huta Ostrowiec” Sp. z o. o. zaopatrywała w wodę o dobrej jakości pracowników zakładu oraz w ramach zawartych umów przedsiębiorstwa zewnętrzne, w sumie ok. 1400 pracowników.

2. Badania ciepłej wody w szpitalach i w budynkach zamieszkania zbiorowego na obecność pałeczek *Legionella sp.*

PPIS w Ostrowcu Świętokrzyskim, w celu określenia skolonizowania wewnętrznej sieci wodociągowej przez pałeczki z rodzaju *Legionella sp.* prowadził nadzór nad jakością ciepłej wody użytkowej w budynkach zamieszkania zbiorowego oraz w przedsiębiorstwach podmiotu wykonującego

działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne.

Częstotliwość badań ciepłej wody użytkowej uzależniona była od wyników badań uzyskanych w latach wcześniejszych, co wynikało z określonego w obowiązującym rozporządzeniu schematu postępowania. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. poz. 2294) precyzuje: „jeżeli w kolejnych badaniach w odstępach rocznych stwierdzono < 100 jtk/100 ml, badanie wykonuje się po 3 latach”.

W 2018 r. pobrano do badań 55 prób wody ciepłej (2017—29 prób).

2.1. Badania ciepłej wody użytkowej w podmiotach leczniczych wykonujących stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Ostrowcu Św. podobnie jak w latach poprzednich nadzorował 2 podmioty lecznicze świadczące stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne tj. G.V.M. „CARINT” Sp. z o. o. Centrum Kardiologii Inwazyjnej, Elektroterapii i Angiologii Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej ul. Szymanowskiego 13, 27- 400 Ostrowiec Świętokrzyski oraz Dom Ulgi w Cierpieniu im. Jana Pawła II, ul. Focha 5, 27 – 400 Ostrowiec Św. - Hospicjum Stacjonarne.

Z ww. obiektów w 2018 r. pobrano do badań 10 prób wody ciepłej (2017 r. - 5 prób). Zwiększenie częstotliwości poboru prób podyktowane było obowiązkiem wynikającym z nowego zapisu zawartego w tabeli B załącznika nr 5 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U., poz. 2294), który narzuca częstotliwość badania 2 razy w roku.

W 1 obiekcie tj. „CARINT” Sp. z o. o. ul. Szymanowskiego 13, 27- 400 Ostrowiec Świętokrzyski w 2 próbach wody ciepłej, na podstawie sprawozdań z badań stwierdzono przekroczenia dopuszczalnej wartości pałeczek *Legionella sp.*

PPIS w Ostrowcu Św. decyzją nakazał przeprowadzenie działań naprawczych mających na celu wyeliminowanie zanieczyszczeń wewnętrznej instalacji wodnej i doprowadzenie jakości wody ciepłej użytkowej do wymagań określonych w rozporządzeniu.

Przeprowadzone działania naprawcze przez właściciela obiektu, potwierdzone kontrolnym badaniem PIS po zakończeniu działań naprawczych wykazały, iż jakość ciepłej wody użytkowej w badanym zakresie odpowiadała wymogom sanitarnym.

2.2. Badania ciepłej wody użytkowej w budynkach zamieszkania zbiorowego

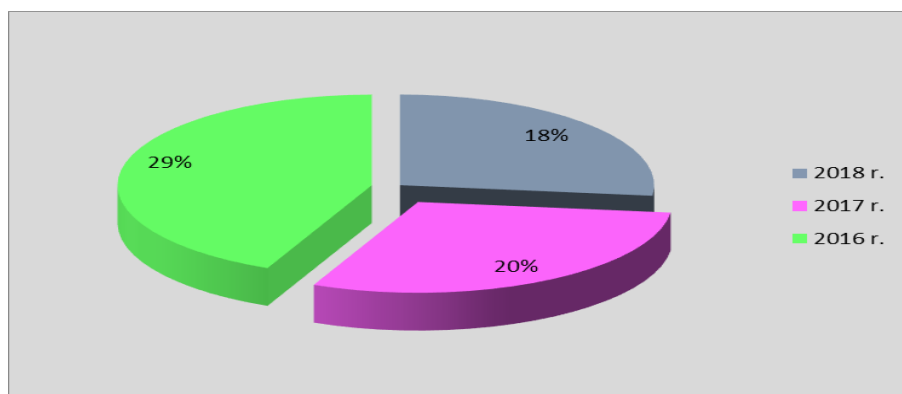
W 2018 r. przeprowadzono badania jakości wody ciepłej na obecność pałeczek *Legionella sp.* w 18 obiektach zamieszkania zbiorowego (2017 r. – 10).

Próby wody ciepłej pobrano w:

- 4 hotelach (2017 r. – 4),
- 11 innych obiektach, w których są świadczone usługi hotelarskie (2017 r. - 4) ,
- 1 placówce zapewniającej opiekę całodobową (2017 r. -1),
- 1 domu dziecka (2017 r. -1).

- 1 noclegowni (2017 r. -0).

Na ogólną liczbę pobranych do badań 45 prób wody ciepłej, nieprawidłowości stwierdzono w 8 próbach, co stanowi 17,8 % . – rys. 9.

Rys.9. Odsetek prób, w których stwierdzono obecność pałeczek *Legionella sp.* w latach 2018-2016.

Przekroczenia dopuszczalnej wartości pałeczek *Legionella sp.* stwierdzono w 1 hotelu oraz 1 innym obiekcie świadczącym usługi hotelarskie (2017 r. – 2 obiekty).

PPIS w Ostrowcu Św. na zarządców obiektów wydał decyzje nakazujące podjęcie stosownych działań, w celu doprowadzenia wody ciepłej użytkowej w systemach wodociągowych do wartości zgodnych z rozporządzeniem.

Działania podjęte przez właścicieli obiektów w stosunku do 1 obiektu doprowadziły do poprawy jakości ciepłej wody, co zostało potwierdzone pozytywnymi wynikami badań wody.

W drugim obiekcie - hotelu, w związku z utrzymującym się przekroczeniem najwyższej dopuszczalnej liczby mikroorganizmów w wodzie ciepłej *Legionela sp.*, PPIS w Ostrowcu Świętokrzyskim w 2018 r. prowadzi postępowanie. Został wydany tytuł wykonawczy.

Na wniosek właściciela dnia 09.01.2019 r. zawieszono postępowanie egzekucyjne do dnia 28.02.2019 r.

Za właściwą eksploatację i konserwację wewnętrznej sieci wodociągowej odpowiedzialny jest właściciel budynku. Zgodnie z art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2018 r. poz. 151 z późn. zm.) właściciel, posiadacz lub zarządzający nieruchomością są zobowiązani utrzymywać ją w należyтым stanie higieniczno- sanitarnym celem zapobiegania zakażeniom i chorobom zakaźnym.

Wnioski

PPIS w Ostrowcu Świętokrzyskim w 2018 r. podobnie jak w latach poprzednich, kontrolował jakość dostarczanej wody przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne/ gminne jednostki organizacyjne tj.:

- ✓ weryfikował terminowość przekazanych przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne wyników badań wody,
- ✓ analizował przekazane przez podmioty wyniki badań, prowadzone zgodnie z ustalonym na dany rok harmonogramem, w zakresie ewentualnych zagrożeń zdrowotnych wody - 121 sprawozdań z badań (2017 r. – 129),
- ✓ monitorował wywiązywanie się przez podmioty z realizacji harmonogramu działań naprawczych,

- ✓ wykonywał badania wody zgodnie z ustalonym przez organy PIS planem działania na dany rok,
- ✓ prowadził kontrolne badania wody po zakończeniu działań naprawczych, mające na celu sprawdzenie, czy woda spełnia wymagania określone w rozporządzeniu,
- ✓ gromadził, weryfikował i oceniał dane uzyskane w wyniku prowadzonego monitoringu,
- ✓ przekazywał dane monitoringowe do właściwego państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego,
- ✓ informował właściwego wójta (burmistrza, prezydenta miasta) o jakości wody na nadzorowanym terenie.

W 2018 r. PPIS w Ostrowcu Św. w ramach prowadzonego monitoringu pobrał do badań 127 prób wody (2017 r. – 117) w tym: 72 prób wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (2017 r. – 88) oraz 55 prób wody ciepłej na obecność pałeczek *Legionella sp.* (2017 r. - 29).

Na podstawie sprawozdań z badań wody PPIS w Ostrowcu Świętokrzyskim:

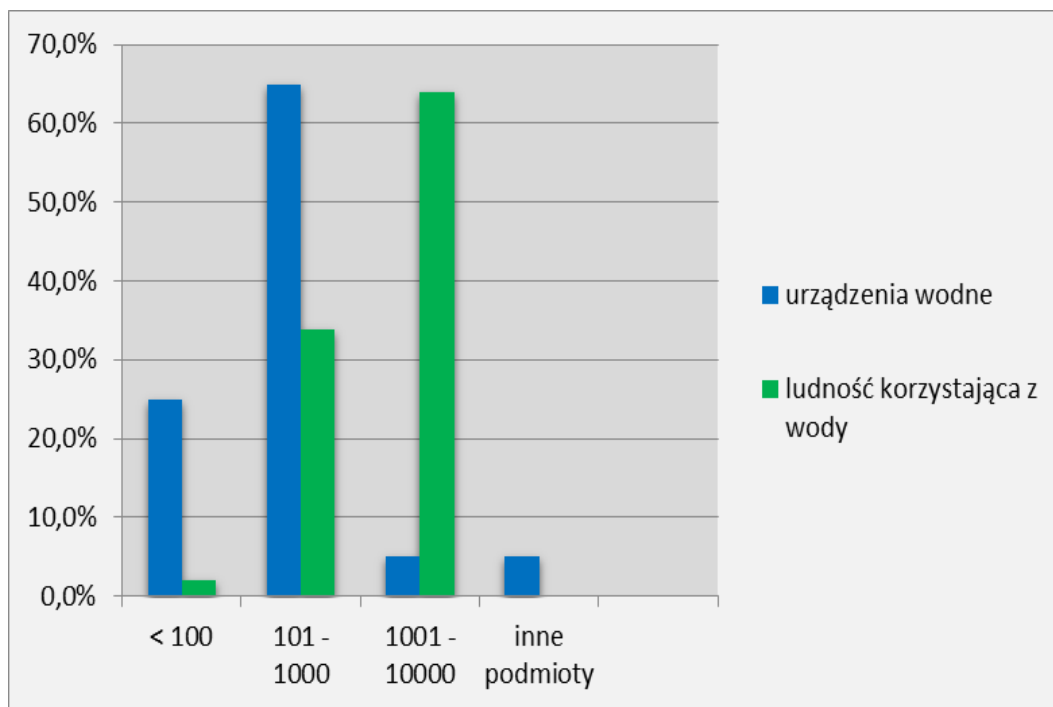
- informował zarządców wodociągów o jakości wody przeznaczonej do spożycia pobranej z nadzorowanych wodociągów w ramach prowadzonego nadzoru przez Państwową Inspekcję Sanitarną - 62 pism (2017 r. – 65);
- stwierdził przydatność wody do spożycia, po sprawozdaniach przekazanych przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne/ gminne jednostki organizacyjne – 97 pism (2017 r. – 85);
- wydał 7 obszarowych oraz 7 okresowych ocen dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi skierowane do wójtów/ burmistrzów/ prezydenta miasta (2017 r. – 7 obszarowych, 7 okresowych);
- wydał 8 decyzji (3 merytoryczne oraz 5 płatniczych) na zapewnienie odpowiedniej jakości ciepłej wody użytkowej (2017 r. – 3);
- do zarządców budynków zamieszkania zbiorowego oraz podmiotów leczniczych wystosował 23 pisma w sprawie jakości ciepłej wody użytkowej.

Jakość wody oceniana była zarówno pod względem fizyko-chemicznym jak i mikrobiologicznym w zakresie monitoringu kontrolnego - 10 parametrów, monitoringu przeglądowego - 61 parametrów.

Na podstawie analizy sprawozdań z badań PPIS w Ostrowcu Świętokrzyskim w 2018 roku ocenił wodę na terenie powiatu ostrowieckiego jako przydatną do spożycia.

Na 110565 mieszkańców powiatu z wody pochodzącej z nadzorowanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną wodociągów korzystało 95,5 % ludności – rys 10.

Rys.10. Struktura urządzeń wodnych w zależności od produkcji w m³/d dostarczających wodę przeznaczoną do spożycia dla mieszkańców powiatu ostrowieckiego w 2018 r.

Tabela 6. Urządzenia do zaopatrywania ludności w wodę i ocena jakości wody do spożycia w latach 2017-2016.

Wyszczególnienie		Liczba urządzeń				Liczba ludności zaopatrywanej w wodę (w tys.)		
		według ewidencji	skontrolowanych	odpowiadająca wymaganiom	nieodpowiadająca wymaganiom	odpowiadająca wymaganiom	nieodpowiadająca wymaganiom	
Wodociągi zbiorowego zaopatrzenia w wodę- ogółem	2018 rok	19	19	19	0	105,56	0	
	2017 rok	19	18	18	0	106,77	0	
	2016 rok	19	19	19	0	108,21	0	
wodociągi o produkcji [m ³ /dobę]	< 100	2018 rok	5	5	5	0	2,10	0
		2017 rok	6	6	6	0	4,04	0
		2016 rok	5	5	5	0	1,98	0
	101-1000	2018 rok	13	13	13	0	35,80	0
		2017 rok	12	12	12	0	34,37	0
		2016 rok	13	13	13	0	36,23	0
	1001-10000	2018 rok	1	1	1	0	67,66	0
		2017 rok	1	1	1	0	68,36	0
	10001-100000	2018 rok	0	0	0	0	0	0
		2017 rok	0	0	0	0	0	0
		2016 rok	1	1	1	0	70,00	0
	Inne podmioty zaopatrujące w wodę	2018 rok	1	1	1	0	1,4 (pracownicy zakładu)	0
2017 rok		1	1	1	0	2,7 (pracownicy zakładu)	0	
2016 rok		1	1	0	1	0	2,6 (pracownicy zakładu)	

III. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Sprawowanie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego ma na celu zapewnienie, na etapie planowania zagospodarowania przestrzennego oraz planowania i realizacji inwestycji, właściwego stanu sanitarno – higienicznego w obiektach, w taki sposób, aby w trakcie eksploatacji obiektów nie powodowały one zagrożeń dla zdrowia i życia ludzi.

Zgodnie z ustawą o Państwowej Inspekcji Sanitarnej w ramach sprawowania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Ostrowcu Świętokrzyskim w 2018 r., zajmował stanowiska pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych między innymi w sprawach:

- opiniowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego;
- uzgadniania dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych;
- odbiorów obiektów budowlanych w związku z ich dopuszczeniem do użytkowania;
- opinii dotyczących potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania planowanych przedsięwzięć na środowisko.

Uczestniczono również w postępowaniach na etapie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięć w trybie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2018 r., poz. 2081 z późn. zm.).

Dokonywana ocena pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dotyczyła różnych przedsięwzięć inwestycyjnych obejmujących między innymi obiekty handlowe, przemysłowe, usługowe, turystyczne, hotelarskie, ochrony zdrowia (w których prowadzona jest działalność lecznicza, apteki itp.) oraz inwestycje liniowe (np. drogi i inne trasy komunikacyjne, wodociągi, kanalizacje).

Łącznie w 2018 r. PPIS w Ostrowcu Św. w ramach nadzoru zapobiegawczego zajął stanowisko w formie decyzji, opinii, uzgodnień, opinii w formie postanowień w **129** sprawach obejmujących: strategiczne oceny oddziaływania na środowisko, opinii w sprawie

oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, dopuszczenie do użytkowania obiektu budowlanego, uzgadniania dokumentacji projektowych i stanowisk dotyczących innych spraw.

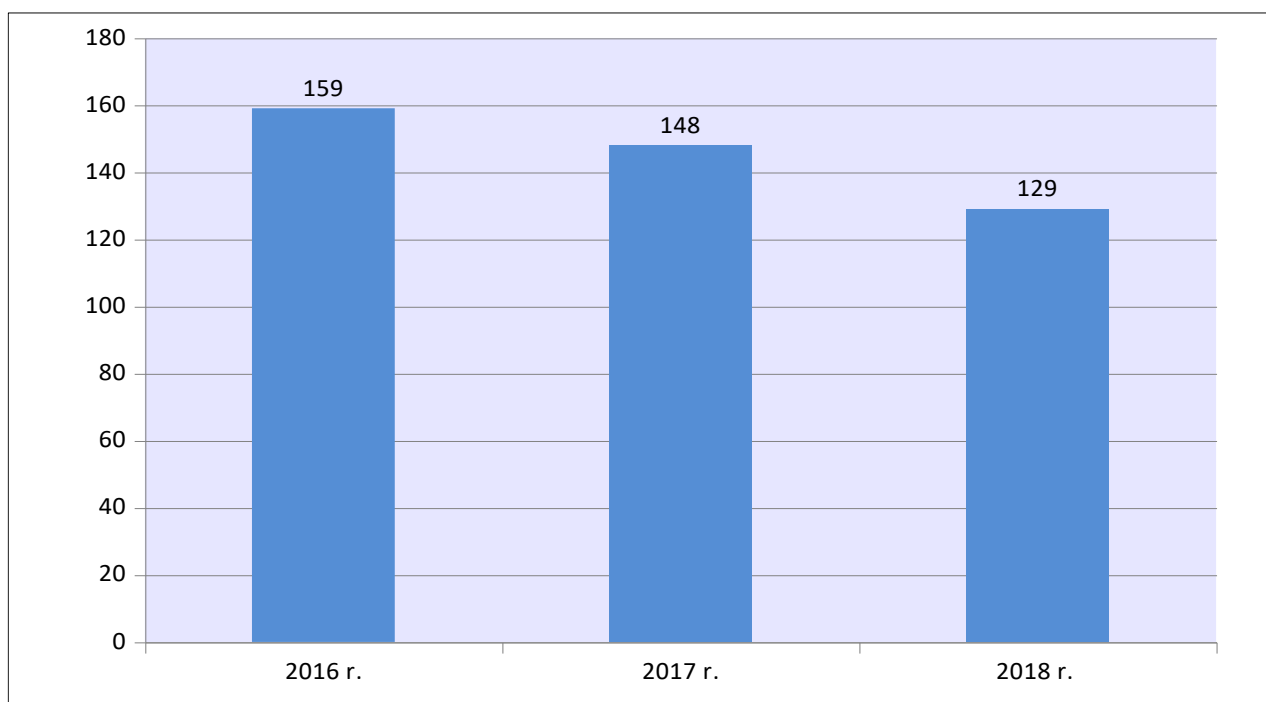
Tabela 7. Zbiorcza analiza zajętych stanowisk dla określonych zadań w 2018 r.

ogółem (bez uwzględnienia liczby kontroli)			129
Liczba zajętych stanowisk dotyczących	Strategicznej oceny oddziaływania na środowisko	uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko	2
		opiniowanie projektu dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko	0
	w sprawie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy		0
	Oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko	opinia co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – co do zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko	14
		wydanie opinii przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach	1
	opinie uzgadniające dokumentację projektową pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych		51
	wydawanie decyzji w sprawie spełnienia wymagań jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą		0
	opinii w sprawie uczestniczenia w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych na podstawie art. 56 ustawy Prawo Budowlane		55
	innych spraw		6
	Kontrole (wizje)		

W ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny Ostrowcu Świętokrzyskim w roku 2018 zajął stanowiska w sprawach:

- 55 opinie dotyczące dopuszczenia do użytkowania obiektów budowlanych na podstawie art. 56 ust. 1 i ust. 1a Ustawy z dnia 7.07.1994 r. Prawo Budowlane (Dz. U. z 2018 r., poz.1202 z późn. zm.),
- 51 opinii w sprawie uzgodnienia dokumentacji projektowych pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych,

- 14 opinii co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – co do zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko na podstawie art. 64 ust. 1 pkt 1 i pkt 2 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2018 r., poz. 2081 z późn. zm.),
- 1 opinia w sprawie uzgodnienia warunków realizacji inwestycji przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach na podstawie art. 78 ust. 1 pkt 2 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2018 r., poz. 2081 z późn. zm.),
- przeprowadził 62 kontrole/wizje związane z uczestnictwem w dopuszczeniu do użytkowania obiektów w związku z art.56 ustawy Prawo budowlane oraz na wniosek podmiotów bez wymogu uzyskania pozwolenia na użytkowanie (apteki, działalność oświatowa).

Rys.11. Liczba zajętych stanowisk w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w latach 2016 - 2018

Porównując dane za rok 2018 z rokiem 2017 można zauważyć, że liczba kontroli oraz ilość opinii wydawanych w związku z dopuszczeniem do użytkowania obiektów budowlanych utrzymują się na względnie takim samym poziomie.

Liczba wydanych wyżej wymienionych opinii oraz kontroli ma ścisły związek z liczbą zaopiniowanych dokumentacji projektowych i w tej grupie są to przedsięwzięcia z zakresu gospodarki wodno – ściekowej.

1. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko.

Polityka regionalna na szczeblach gmin realizowana jest poprzez opracowania studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, które są podstawą do sporządzania planów zagospodarowania przestrzennego. Dokonywane w tych opracowaniach zmiany miały na celu stworzenie warunków i ustalenie zasad lokalizacji zabudowy mieszkaniowej, usługowo-mieszkaniowej, przemysłu i drobnej wytwórczości oraz usług, a także przeznaczenie nowych terenów na cele komunikacyjne (modernizacja dróg, budowa parkingów, itp.).

Prognoza oddziaływania na środowisko jest dokumentem wspierającym proces decyzyjny związany z opiniowaniem, uzgadnianiem oraz uchwalaniem studium lub planu miejscowego.

Głównym celem prognozy jest określenie możliwych skutków, jakie mogą wystąpić w środowisku w wyniku ustaleń projektowanego dokumentu planistycznego. Rolą prognozy jest również sprawdzenie, czy ustalenia projektowanego dokumentu zabezpieczają we właściwy sposób środowisko (w tym miejsca zamieszkiwane przez ludność oraz miejsca dostępne dla ludzi) przed nadmiernymi negatywnymi oddziaływaniami, a także wskazanie ewentualnych rozwiązań mających na celu zapobieganie negatywnym wpływom na środowisko.

Wnioski, rekomendacje i zalecenia wynikające z prognozy powinny być brane pod uwagę przy ustalaniu ostatecznego tekstu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Mając na celu ochronę zdrowia ludzi Państwowa Inspekcja Sanitarna podczas dokonywania uzgodnień zwraca szczególną uwagę na zagadnienia dotyczące między innymi zaopatrzenia ludności w wodę, właściwe usuwanie, gromadzenie i unieszkodliwianie odpadów, odprowadzenie ścieków, właściwą lokalizację przedsięwzięć mogących pogorszyć stan środowiska.

W roku 2018 wydano 2 opinie w sprawie uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko.

Opinie te dotyczyły:

- uzgodnienia zakresu oraz stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego;
- uzgodnienia zakresu oraz stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla dokumentu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Kunów obejmującego część sołectwa Janik, część sołectwa Kurzacze, miasto Kunów, miejscowość Miłkowska Karczma oraz sołectwo Rudka.

2. Ocena oddziaływania na środowisko.

Działania związane z oceną oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wynikają z ustawy z dnia 03.10.2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2018 r., poz. 2081 z późn. zm.).

Zgodnie z art. 61 ww. ustawy ocenę oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko przeprowadza się w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach jest wymagane dla planowanych :

- 1) przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko,
- 2) przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

W postępowaniu dotyczącym oceny oddziaływania przedsięwzięć kwalifikowanych do mogących znacząco oddziaływać na środowisko Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Ostrowcu Świętokrzyskim w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego wydawał opinie:

- w sprawie potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i sporządzenia raportu,
- w sprawie uzgodnienia warunków realizacji inwestycji przed wydaniem decyzji środowiskowych uwarunkowaniach.

W roku 2018 wydano 14 opinii co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, a w stwierdzenia takiej potrzeby – co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko.

W podziale na rodzaj inwestycji wydane opinie dotyczyły:

- 6 opinii dotyczących infrastruktury drogowej (drogi i mosty);
- 3 opinie dotyczące infrastruktury i instalacji służących do rozlewania oraz transportu gazu;
- 1 opinia dotycząca budowy sieci ciepłej;
- 1 opinia dotycząca obiektu przemysłowego;
- 1 opinia w sprawie dotyczącej przedsięwzięcia polegającego na pozyskiwaniu energii ze źródeł odnawialnych (instalacja fotowoltaiczna);
- 2 opinie dotyczące przedsięwzięć w zakresie budynków mieszkalnych i oświatowych.

Z wydanych 14 wyżej wymienionych opinii w żadnym przypadku nie nałożono na inwestora obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko.

Przykłady opiniowanych przedsięwzięć:

- „Budowa sieci ciepłej rozdzielczej w technologii rur preizolowanych TWIN w Ostrowcu Świętokrzyskim w ramach zadania: „Utworzenie i udostępnienie terenów inwestycyjnych w Ostrowcu Świętokrzyskim – etap I – sieć ciepła””;
- „Budowa gazociągu wysokiego ciśnienia DN 100 ST oraz stacji redukcyjno – pomiarowej gazu i przepustowości $Q = 2500 \text{ m}^3/\text{h}$ w Ostrowcu Świętokrzyskim”.

Stanowisko w sprawie potrzeby bądź też braku potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko było zajmowane z uwzględnieniem skali planowanej inwestycji, jej usytuowania, wielkości zajmowanego terenu oraz funkcji i potencjalnego szkodliwego oddziaływania na środowisko lub zdrowie ludzi.

Potrzebę przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, a tym samym sporządzenia raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko orzekano dla przedsięwzięć, których podstawowe dane charakteryzujące inwestycję wskazywały na duże prawdopodobieństwo wystąpienia uciążliwego lub szkodliwego oddziaływania.

Analizy powyższe przeprowadzono na podstawie dostarczonych dokumentów tj. kserokopii wniosku inwestora, opisu planowanego przedsięwzięcia, mapy sytuacyjno-wysokościowej terenu, wypisów z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Ponadto w roku 2018 wydano 1 pozytywną opinię w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Opinia ta dotyczyła przedsięwzięcia polegającego na budowie zakładu polepszacza glebowego w miejscowości Skarbka, gmina Bałtów.

3. Uzgadnianie dokumentacji projektowej

W procesie inwestycyjnym na etapie projektowania obiektów budowlanych, w tym uzyskiwania decyzji o pozwoleniu na budowę, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny uzgadniał projekty budowlane inwestycji oraz projekty technologiczne.

Opiniując dokumentację projektową szczególną uwagę zwracano na prawidłowy układ funkcjonalny, właściwą technologię, warunki środowiska pracy, zastosowane materiały i sposób wykończenia wnętrza, właściwe wyposażenie, prawidłową wentylację i ogrzewanie pomieszczeń, właściwy sposób rozwiązania instalacji wodno-kanalizacyjnej.

W trakcie uzgadniania dokumentacji projektowej zwracano również szczególną uwagę na zapewnienie właściwych warunków sanitarno – higienicznych w miejscach pobytu ludzi i zapewnienie im właściwych warunków pracy oraz zminimalizowanie negatywnych wpływów czynników fizycznych, chemicznych i biologicznych na życie i zdrowie ludzi.

W roku 2018 wydano 51 opinii sanitarnych uzgadniających dokumentację projektową
w tym:

- 32 projektów budowlanych nowych obiektów;
- 11 projektów przebudowy, rozbudowy i zmiany sposobu użytkowania;
- 8 projektów technologicznych dla istniejących obiektów.

Wśród uzgadnianych projektów 32 dokumentacje zostały przedłożone do uzgodnienia przez projektantów i biura projektowe, natomiast 19 spośród uzgodnionych projektów zostało przedłożonych do zaopiniowania przez inwestorów.

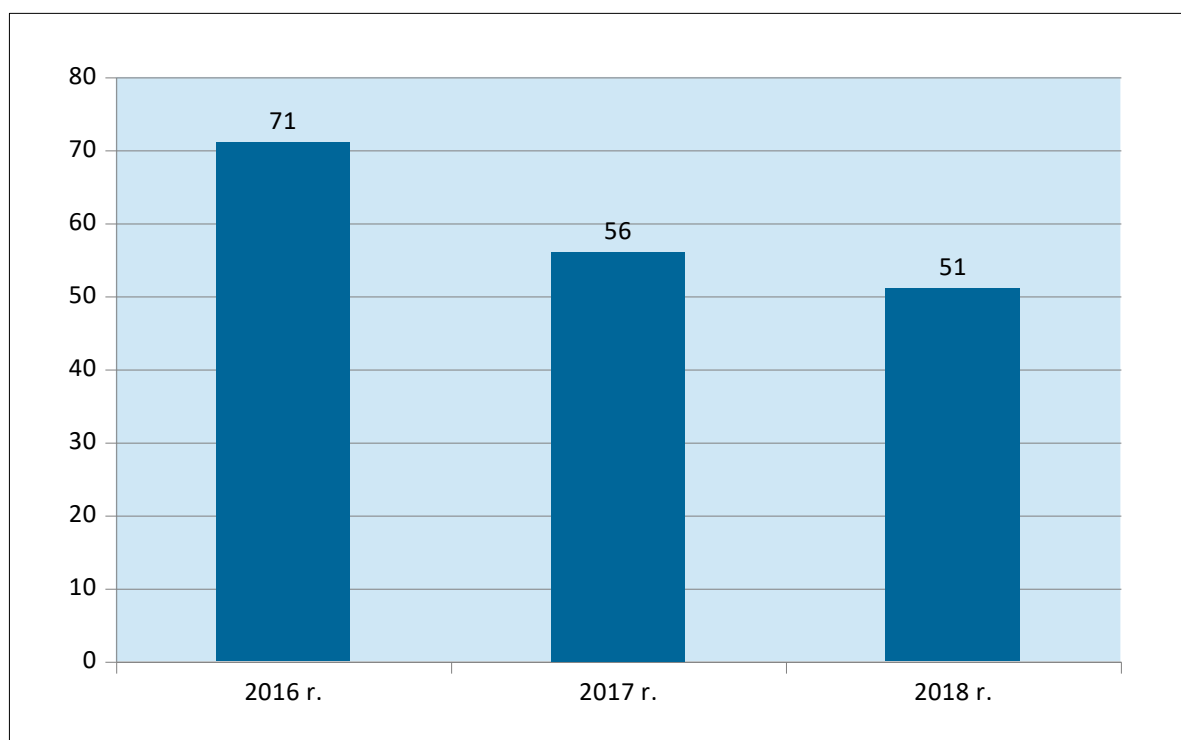
Przeważającą część opiniowanych dokumentacji stanowiły projekty budowy kanalizacji sanitarnych na terenach nieskanalizowanych (20 projektów) oraz projekty budowy wodociągów (12 projektów). Ponadto wśród zaopiniowanych dokumentacji projektowych znalazły się lokale gastronomiczne (6 projektów) oraz lokale przeznaczone na działalność usługową w zakresie fryzjerstwa, kosmetyki i odnowy biologicznej (4 projekty). Najwięcej dokumentacji projektowych w tym zakresie dotyczyło inwestycji realizowanych na terenie gminy Ostrowiec Św.

Negatywnych opinii sanitarnych o projektach w roku 2018 nie wydano.

Przykłady opiniowanej dokumentacji projektowej:

- Rozbudowa i przebudowa gminnej oczyszczalni ścieków w miejscowości Skarbka, gmina Bałtów,

- Rozbudowa i przebudowa istniejącego budynku niepublicznego żłobka i przedszkola mieszczącego się na os. Ogrody w Ostrowcu Świętokrzyskim.

Rys.12. Liczba zaopiniowanych dokumentacji projektowych w latach 2016 - 2018

4. Kontrole obiektów (wizje lokalne, kontrole w trakcie realizacji inwestycji, uczestniczenie w dopuszczaniu do użytkowania obiektów budowlanych).

W roku 2018 r. przeprowadzono 62 kontrole/wizje lokalne.

W ogólnej liczbie **62 kontroli** znajduje się:

- **55 wizji związanych z uczestnictwem w dopuszczeniu do użytkowania** w związku z art. 56 ust. 1 oraz 1a ustawy Prawo budowlane.

Podczas odbiorów zwracano uwagę w szczególności na:

- wykonanie obiektu zgodnie z projektem,
- posiadanie przez materiały służące do budowy i wykończenia obiektów stosownych atestów,
- protokoły wymagane przepisami (protokoły kominiarskie, badania skuteczności wentylacji, badania jakości wody do spożycia),
- prawidłową wentylację mechaniczną i grawitacyjną w pomieszczeniach,
- prawidłowe wykonanie instalacji wodno-kanalizacyjnej i ogrzewczej w budynkach będących przedmiotem odbioru,
- przystosowanie obiektów dla potrzeb osób niepełnosprawnych: podjazdy, parkingi,

toalety,

- wyrażenia zgody na odstępstwa od przepisów określających warunki techniczne oraz bezpieczeństwa i higieny pracy.

Głównym celem kontroli było poddanie oceny zgodności realizowanych inwestycji z uzgodnioną pod względem sanitarno-higienicznym dokumentacją projektową oraz wyeliminowanie ewentualnych nieprawidłowości w tym zakresie powstałych w trakcie budowy.

Nie wydano żadnych sprzeciwów na użytkowanie, gdyż wszystkie kontrolowane przedsięwzięcia wykonane były zgodnie z dokumentacją projektową oraz spełniały wymogi w zakresie higieniczno-sanitarnym.

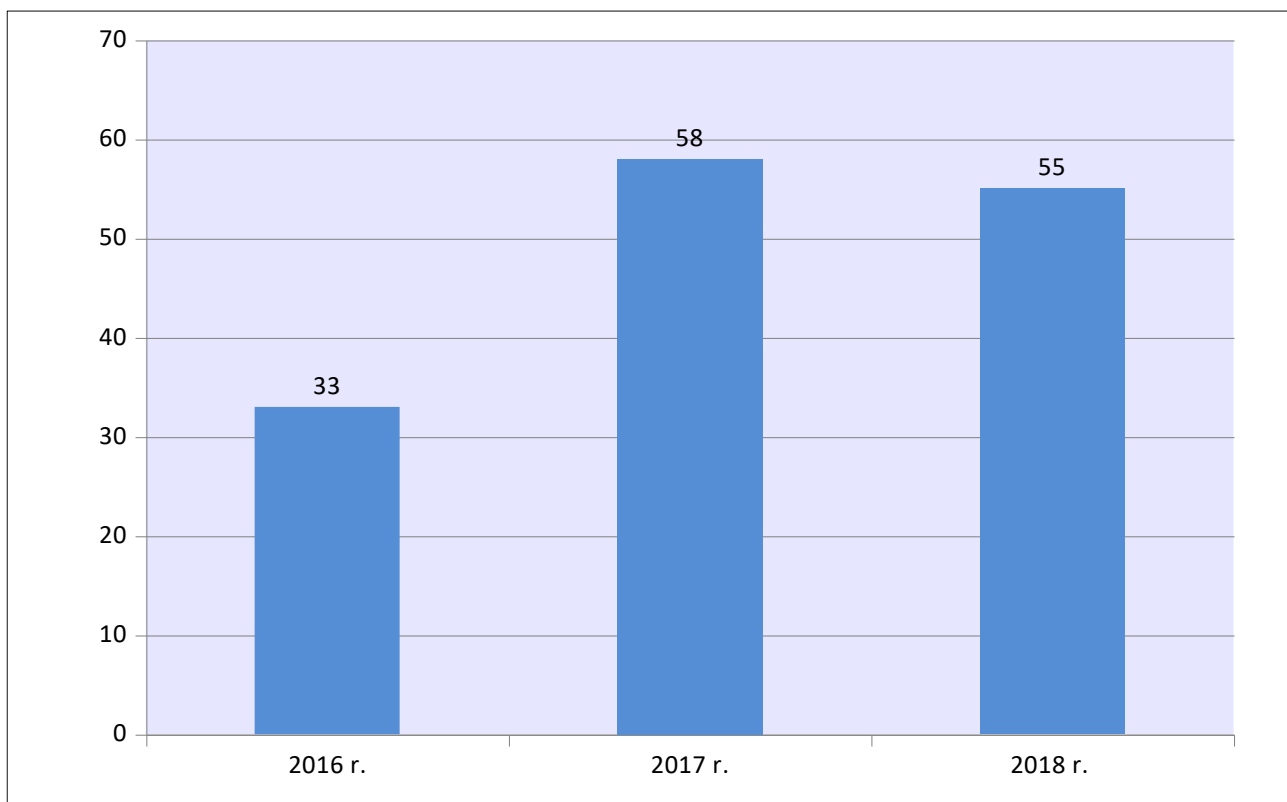
Ważniejsze inwestycje oddane do użytku w 2018 r.

- Budowa dwóch basenów oraz zaplecza socjalnego przy ulicy A. Mickiewicza w Ostrowcu Świętokrzyskim,

- Budowa budynku handlowo – usługowego „Galeria Łysica” o powierzchni użytkowej 5632,67 m² z pomostem żelbetonowym oraz parkingami, placami utwardzonymi, wewnętrznymi drogami dojazdowymi, zjazdami, a także instalacjami zewnętrznymi przy ulicy Kilińskiego w Ostrowcu Świętokrzyskim.

foto: Budowa dwóch basenów odkrytych przy ul. A. Mickiewicza w Ostrowcu Świętokrzyskim (źródło: fotografia własna)

Rys.13. Liczba opinii w związku z dopuszczeniem do użytkowania wydanych w latach 2016- 2018

- **7 wizji** na wniosek podmiotów wykazujących ważny interes strony w sprawie zajęcia stanowiska w związku z oceną stanu sanitarno - technicznego pomieszczeń przeznaczonych między innymi na działalność oświatową lub aptek.

Wydane w powyższych sprawach pisma i opinie dotyczyły między innymi oceny stanu sanitarno - technicznego pomieszczeń zaadaptowanych na potrzeby młodzieżowego ośrodka wychowawczego oraz pomieszczeń przeznaczonych na działalność usługową, takich jak pralnia, apteka. Ponadto wśród wydanych pism znajdują się stanowiska dotyczące pojazdów wykorzystywanych jako środki przewożenia bielizny.

Przykłady:

- Apteka ogólnodostępna mieszcząca się przy ul. Piaski w Ostrowcu Św.,
- Pomieszczenia zaadaptowane na działalność Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w budynku przy ul. Bałowskiej w Ostrowcu Świętokrzyskim.

foto: Przykłady kontrolowanych obiektów: przedszkole przy ulicy Sikorskiego w Ostrowcu Świętokrzyskim; sala gimnastyczna w miejscowości Momina, gmina Waśniów (źródło: fotografia własna)

Wnioski

Działalność Nadzoru Zapobiegawczego dotyczyła kontroli pod kątem zapewnienia właściwego stanu sanitarno-zdrowotnego w nowo realizowanych obiektach takich jak np. użyteczności publicznej, ochrony zdrowia, żywienia-żywnościowych, oświaty, zakładach pracy.

Mając na uwadze ochronę zdrowia publicznego, w ramach prowadzonych postępowań oraz uzgodnień w zakresie nadzoru zapobiegawczego zwracano szczególną uwagę na następujące zagadnienia:

- ochronę ludzi przed nadmiernym oddziaływaniem środowiska pracy (hałas, zanieczyszczenie powietrza) poprzez egzekwowanie rozwiązań technicznych i zastosowanie odpowiednich materiałów budowlanych,
- właściwą gospodarkę wodno-ściekową (zaopatrzenie ludności w wodę do spożycia , odprowadzenie ścieków),

- prawidłowe gromadzenie, usuwanie i unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych w tym medycznych.

W oparciu o przepisy prawa inspekcja sanitarna w ramach nadzoru zapobiegawczego prowadziła działania w celu zminimalizowania negatywnych skutków inwestycji na zdrowie człowieka.

Porównując dane za rok 2018 z rokiem 2017 liczba dokumentacji projektowych uzgadnianych pod względem wymagań higieniczno – sanitarnych utrzymała się mniej więcej na tym samym poziomie.

Przeważającą część opiniowanych dokumentacji stanowiły projekty budowy kanalizacji sanitarnych na terenach nieskanalizowanych (20 projektów) oraz projekty budowy wodociągów (12 projektów).

W związku z tym można wysnuć wniosek, że w bliższej perspektywie znacznej poprawie ulegnie gospodarka wodno - ściekowa na terenie powiatu ostrowieckiego.

W stosunku do lat poprzednich na stałym poziomie utrzymuje się liczba opinii wydawanych w związku z dopuszczeniem do użytkowania obiektów budowlanych lub w związku z zamiarem przystąpienia do ich użytkowania (55 w roku 2018; 58 w roku 2017).

Uzasadnieniem takiego stanu może być fakt, że oprócz stanowisk zajmowanych w związku z dopuszczeniem do użytkowania obiektów budowlanych wydawano także opinie dla przedsięwzięć, dla których obowiązek uzyskania pozwolenia na użytkowanie wynika z art. 56 ust 1a Ustawy z dnia 07.07.1994 r. Prawo Budowlane.

Liczba wydanych wyżej wymienionych opinii ma ścisły związek z liczbą zaopiniowanych dokumentacji projektowych i w tej grupie są to przedsięwzięcia z zakresu gospodarki wodno – ściekowej.

IV. STAN SANITARNY OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ I KĄPIELISK

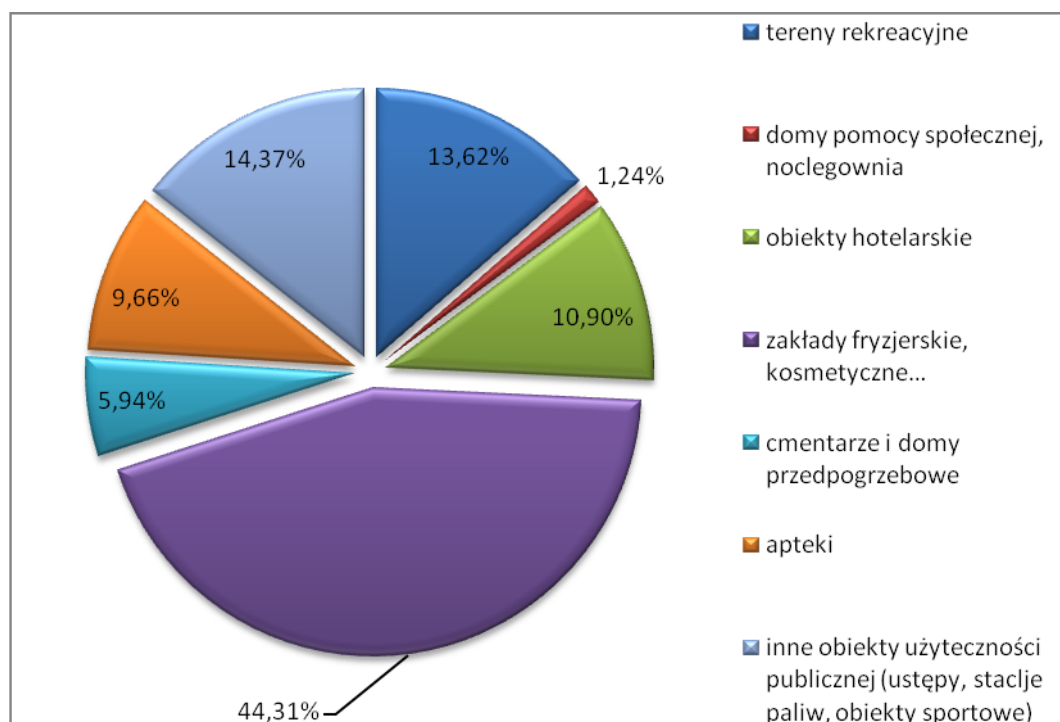
Wprowadzenie

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w 2018 roku sprawował nadzór nad 404 obiektami- bez podmiotów wykonujących działalność leczniczą, skontrolowano 188 obiektów, co stanowi 46,54 % (w 2017 nadzorowano 398 obiektów).

Tabela 8. Ilość skontrolowanych obiektów w latach 2017-2018.

Lp.	Rodzaj obiektu	2017 r.	% skontrolowanych	2018 r.	% skontrolowanych
1	obiekty świadczące usługi fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu, odnowy biologicznej	174	78,74	179	46,93
2	obiekty hotelarskie, placówki świadczące usługi noclegowe oraz gospodarstwa agroturystyczne	43	44,19	44	43,19
3	ustępy publiczne	10	30,00	9	33,34
4	jednostki organizacyjne pomocy społecznej i noclegownia	6	16,67	5	80,00
5	tereny rekreacyjne, kąpielisko, miejsce wykorzystywane do kąpieli i basen	55	70,91	55	60,00
6	cmentarze i domy przedpogrzebowe	24	25,00	24	50,00
7	apteki	40	2,5	39	5,13
8	stacje paliw	13	38,47	13	46,16
9	obiekty sportowe	10	40	10	90,00

10	pozostałe (m. in. dworzec PKS, pralnie, obiekty kulturalne, laboratoria, ośrodek wsparcia rodziny, parkingi)	23	47,83	26	38,47
Σ		398		404	

Rys.14. Zestawienie obiektów użyteczności publicznej na terenie powiatu ostrowieckiego w roku 2018.

1. Stan sanitarny wybranych obiektów i urzędzeń

1. 1. Ustępy publiczne

W 2018 roku w ewidencji PPIS znajdowało się 9 stałych ustępów publicznych zlokalizowanych na terenie powiatu ostrowieckiego (2017 r.- 10). 8 ustępów podłączonych jest do sieci kanalizacyjnej, natomiast w 1 obiekcie ścieki odprowadzane są do zbiornika bezodpływowego. W 2018 roku skontrolowano 3 obiekty, co stanowi 33,34%.

Ustępy posiadają widoczne oznakowania oraz kabiny dostosowane dla osób niepełnosprawnych. W przedsiódkach znajdują się umywalki do mycia rąk, przy których zapewnione są środki higieniczne (mydło i ręcznik jednorazowy). W pomieszczeniach zapewnione wentylacje.

Ustępy utrzymane w dobrym stanie higienicznym, sanitarnym oraz technicznym, nieprawidłowości nie stwierdzono.

1.2. Obiekty pomocy społecznej

W nadzorze PPIS w Ostrowcu Św. znajdowało się 5 obiektów (2017 r. 6 obiektów):

- 1) Noclegownia dla bezdomnych mężczyzn w Ostrowcu Św.,
- 2) Towarzystwo Pomocy św. Brata Alberta w Nowym Skoszynie gm. Waśniów,
- 3) Środowiskowy Dom Samopomocy „Przystań” w Ostrowcu Św.,
- 4) 2 Środowiskowe Domy Pomocy Społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz dla osób niepełnosprawnych intelektualnie.

W 2018 roku przeprowadzono kontrolę Noclegowni dla bezdomnych mężczyzn w Ostrowcu Św., ul. Samsonowicza 80. Obiekt prowadzi działalność całorocznie przez 7 dni w tygodniu od godz. 17.00 do 8.00, a przy temperaturze poniżej -10°C noclegownia czynna jest całodobowo. W obiekcie zapewnione 22 miejsca noclegowe dla bezdomnych w 3 pomieszczeniach.

Dwa środowiskowe domy pomocy społecznej są jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej. Placówki obejmują wsparciem i pomocą osoby z terenu miasta, przeznaczone są dla osób upośledzonych umysłowo oraz 1 prowadzony przez Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania Hospicjum im. J. Pawła II obejmuje opieką terapeutyczno-rehabilitacyjną osoby dotknięte niepełnosprawnością umysłową z orzeczoną częściową lub całkowitą niezdolnością do pracy.

1.3. Obiekty hotelarskie

foto: Hotel*** accademia w Ostrowcu Św.

foto: Hotel** „Pod Parowozem” w Ostrowcu Św.

Na terenie powiatu ostrowieckiego znajdują się 44 obiekty hotelarskie (w 2017 r.- 43), w tym 6 hoteli, 1 motel i 37 obiektów świadczących usługi hotelarskie, takie jak pokoje noclegowe, zajazdy i gospodarstwa agroturystyczne.

W 2018 r. skontrolowano 19 obiektów hotelarskich, co stanowi 43,19%. Przeprowadzone kontrole dotyczyły oceny stanu sanitarno- technicznego obiektów, postępowania z bielizną czystą i brudną, postępowania z odpadami komunalnymi oraz przestrzegania przepisów o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych. Nieprawidłowości w kontrolowanym zakresie nie stwierdzono.

Stan sanitarno - techniczny obiektów bardzo dobry.

W związku z możliwością przeniesienia wirusa afrykańskiego pomoru świń (ASF) na nadzorowanym terenie, w kontrolowanych obiektach noclegowych zwracano szczególną uwagę na właściwą gospodarkę odpadami komunalnymi, celem zapobiegania rozprzestrzenianiu się chorób zakaźnych.

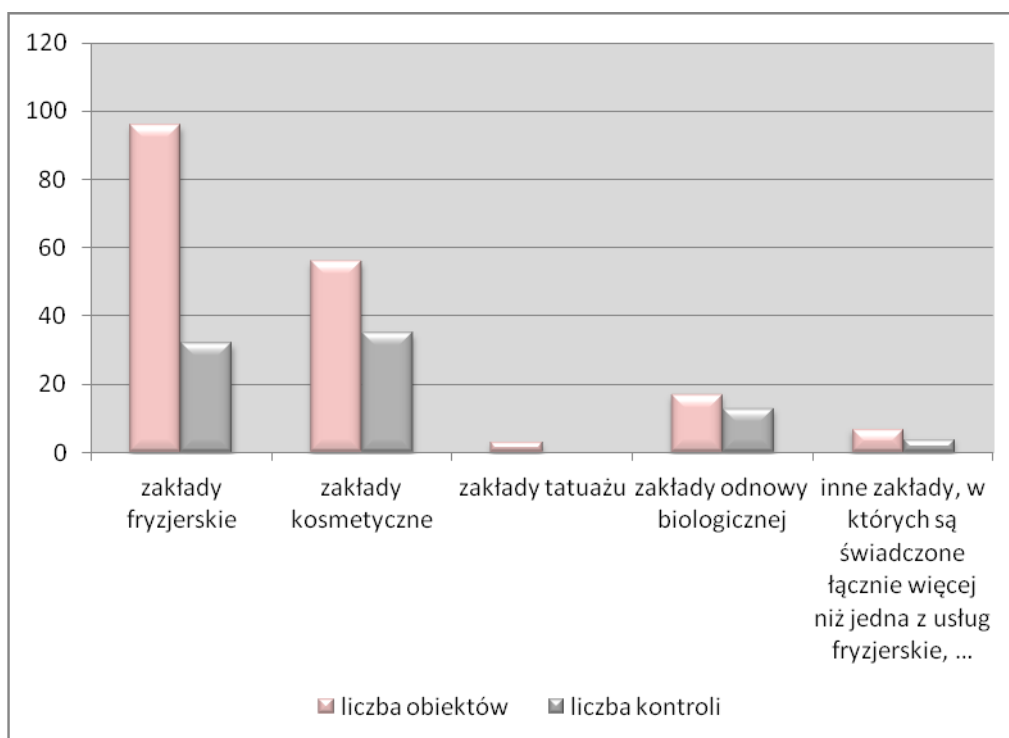
1.4. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej

foto: Gabinet kosmetyczny w Ostrowcu Św.

W 2018 r. w ewidencji PPIS znajdowało się 179 obiektów (2017 r.- 174 obiekty), z których skontrolowano 84, co daje 46, 93% , w tym:

- 96 zakładów fryzjerskich- skontrolowano 32, co stanowi 33,34 %,
- 56 zakładów kosmetycznych- skontrolowano 35, co stanowi 62,5 %,
- 3 zakłady tatuażu- brak kontroli,
- 17 zakładów odnowy biologicznej- skontrolowano 13, co stanowi 76,47 %,
- 7 zakładów, w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z usług fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu- skontrolowano 4, co stanowi 57,15 %.

Rys.15. Struktura zakładów fryzjerskich, kosmetycznych, odnowy biologicznej oraz liczba przeprowadzonych kontroli w 2018 r.

W trakcie kontroli oceniano stan sanitarno-techniczny pomieszczeń, sposób postępowania z narzędziami i bielizną używaną w obiektach, sposób postępowania z odpadami komunalnymi i niebezpiecznymi wytwarzanymi w zakładach oraz oceniano opracowaną przez właścicielki gabinetów kosmetycznych procedurę zapewniającą ochronę przed zakażeniami i chorobami zakaźnymi. Szczególną uwagę zwracano na sposób przechowywania narzędzi fryzjerskich i kosmetycznych, ich dezynfekcję i sterylizację oraz przechowywanie i oznakowanie stosowanych kosmetyków.

Obowiązkiem pracodawców i pracowników zakładów fryzjerskich, kosmetycznych i tatuażu jest utrzymywanie pomieszczeń i ich wyposażenia w nienagannym stanie sanitarnym i porządkowym. Miejsce, które są szczególnie narażone na działanie czynników biologicznych należy po każdym użyciu myć i dezynfekować w celu redukcji ilości biologicznych czynników chorobotwórczych przez zastosowanie metod chemicznych.

W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono nieprawidłowości w 1 zakładzie fryzjerskim, co skutkowało wydaniem decyzji płaćniczej.

W większości obiektów właściciele używają bielizny jednorazowego użytku przy świadczeniu usług, co przyczyniło się do poprawy higienicznych warunków świadczenia usług.

W gabinetach kosmetycznych podczas świadczenia usług, w trakcie których może dojść do naruszenia ciągłości tkanki używa się sprzętu jednorazowego użytku lub sterylnych narzędzi i sterylnych materiałów. W 2018 roku zwiększyła się liczba gabinetów posiadających własne autoklawy klasy B- 21 gabinetów sterylizuje narzędzia we własnym zakresie, co stanowi ok. 37%. Właściciele sterylizują cążki, dłutka, pęsety, frezy i głowice do mikrodermabrazji. Narzędzia do sterylizacji pakowane są w samoprzylepne torebki papierowo- foliowe wyposażone w zewnętrzne chemiczne wskaźniki procesu sterylizacji oraz wewnątrz każdego pakietu paski z wieloparametrowym testem kontroli sterylizacji parą wodną w temperaturze 121°C i 134°C. Na opakowaniach sterylizacyjnych zapisywana jest data sterylizacji. Ponadto właściciele autoklawów przeprowadzają kontrolę biologiczną pracy urządzenia (sporal) w zewnętrznym laboratorium mikrobiologicznym.

W obiektach nie posiadających autoklawu stosowane są wyłącznie narzędzia jednorazowego użytku lub właściciele mają podpisane umowy na świadczenie usług sterylizacji narzędzi z podmiotami posiadającymi autoklawy.

Powstające w trakcie wykonywania zabiegów odpady niebezpieczne magazynowane są w urządzeniach chłodniczych i odbierane przez specjalistyczne firmy, co potwierdzane jest przez odbiorców kartami przekazania odpadów pozostawianymi u wytwórcy bądź drogą emailową.

Zgodnie z ustawą o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi właściciele gabinetów kosmetycznych posiadają wdrożone procedury zapewniające ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi, które regulują:

- sposób postępowania przy wykonywaniu czynności, w trakcie których dochodzi do naruszenia ciągłości tkanek ludzkich,
- zasady stosowania sprzętu poddawanego sterylizacji,
- sposoby przeprowadzania dezynfekcji skóry,
- zasady dekontaminacji, czyli procesu niszczenia biologicznych czynników chorobotwórczych przez mycie i dezynfekcję pomieszczeń oraz sterylizację urządzeń.

W lutym 2018 roku weszła w życie ustawa o ochronie zdrowia przed następstwami korzystania z solarium (Dz. U. z 2017 poz. 2111). Celem ustawy jest ochrona zdrowia ludzkiego przed szkodliwym działaniem sztucznego promieniowania ultrafioletowego (UV)

wydzielanego przez urządzenia wykorzystywane do naświetlania skóry wywołujące efekt opalenizny. Istotą ustawy jest ograniczenie zachorowań na nowotwory skóry. Służyć temu ma przede wszystkim podniesienie świadomości społecznej w zakresie szkodliwości działania promieniowania UV wydzielanego przez solaria. Ustawa całkowicie zakazuje korzystania z solariów przez osoby, które nie ukończyły 18 roku życia, nakłada na właścicieli solariów obowiązek zamieszczania w miejscu udostępniania solariów informacji o ryzyku związanym z korzystaniem z solarium oraz wprowadza całkowity zakaz promocji i reklamy usług w zakresie udostępniania solariów.

Celem kontroli w zakresie przestrzegania przepisów o ochronie zdrowia przed następstwami korzystania z solarium było sprawdzenie wdrożenia nowych rozwiązań, tj. całkowitego zakazu korzystania z solariów przez osoby, które nie ukończyły 18 roku życia, obowiązku zamieszczania w miejscu udostępniania solariów informacji o ryzyku związanym z korzystaniem z solarium oraz całkowitego zakazu promocji i reklamy usług w zakresie udostępniania solariów. Przeprowadzone kontrole wykazały, iż właściciele znają i przestrzegają zasad nowej ustawy.

W trakcie kontroli przedstawiciele PIS informowali właścicieli o sposobach zapobiegania zakażeniom HCV oraz pozostawiali ulotki Projekt „Zapobieganie Zakażeniom HCV” i „Plan higieny salonu fryzjerskiego, kosmetycznego i tatuażu”.

1.5. Obiekty komunikacji publicznej (dworzec autobusowy, środki transportu)

foto: dworzec autobusowy w Ostrowcu Św.

W ewidencji 1 dworzec autobusowy PKS, który został skontrolowany w 2018 r. Kontrola wykazała dobry stan sanitarno- techniczny obiektu.

W 2018 r. PPIS skontrolował 3 środki transportu- autobusy komunikacji publicznej Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacji w Ostrowcu Świętokrzyskim.

Wszystkie skontrolowane środki transportu ocenione zostały jako dobre pod względem higienicznym i technicznym.

1.6. Cmentarze

W ewidencji 21 obiektów, w tym 1 cmentarz komunalny i 20 cmentarzy parafialnych. W 2018 roku przeprowadzono 9 kontroli, co stanowi 42,86%. Szczególną uwagę zwracano na postępowanie z odpadami komunalnymi.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny pełnił nadzór nad prawidłowym przebiegiem ekshumacji zwłok i szczątków ludzkich oraz nad warunkami ich transportu. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia w sprawie postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi ekshumacja zwłok i szczątków jest dopuszczalna w okresie od 16 października do 15 kwietnia i przeprowadza się ją we wczesnych godzinach rannych.

W 2018 roku wydano 14 decyzji zezwalających na przeprowadzenie ekshumacji, 2 decyzje na wywóz zwłok z Polski do Ukrainy oraz 22 postanowienia dotyczące sprowadzenia zwłok/ prochów z zagranicy do Polski.

1.7. Domy przedpogrzebowe

foto: ZUP Cmentarz komunalny w Ostrowcu Św.

W ewidencji 3 obiekty, skontrolowano 100%.

Domy przedpogrzebowe na nadzorowanym przez PPIS w Ostrowcu Świętokrzyskim terenie posiadają pomieszczenia do wystawienia trumien ze zwłokami, kaplice do odprawiania ceremonii pogrzebowych, pomieszczenia/ chłodnie do przechowywania zwłok oraz pomieszczenia do przygotowania zwłok. Obiekty są zabezpieczone przed dostępem gryzoni i owadów- siatki w oknach.

1.8. Inne obiekty użyteczności publicznej

Grupa ta obejmuje różnorodne obiekty użyteczności publicznej, w przypadku których zachowanie właściwego stanu sanitarnego jest niezbędne z uwagi na zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego osób z nich korzystających. Do tej grupy zalicza się 141 obiektów: pralnie, obiekty sportowe, apteki, obiekty kulturalne, laboratoria, stacje paliw, parkingi, tereny rekreacyjne wraz z piaskownicami oraz ośrodek wsparcia rodziny (2017-139 obiektów). Skontrolowano 66 obiektów, co stanowi 46,81 %.

Ta grupa obiektów stanowi 34,9 % obiektów użyteczności publicznej.

Tabela 9. Ewidencja i ilość skontrolowanych „Innych obiektów użyteczności publicznej” w latach 2016- 2018.

Lp.	Nazwa obiektu	wg ewidencji 2016	skontrolowanych	wg ewidencji 2017	skontrolowanych	wg ewidencji 2018	skontrolowanych
1.	Pralnie	3	0	3	2	6	3
2.	Obiekty sportowe	10	4	10	4	10	9
3.	Apteki, punkty apteczne	44	2	40	1	39	2
4.	Obiekty kulturalne	9	0	9	0	9	2
5.	Laboratoria	2	1	2	2	2	1
6.	Stacje paliw	14	6	13	5	13	6
7.	Ośrodek wsparcia rodziny	1	0	1	0	1	0
8.	Wiaty przystankowe	0	0	0	0	0	5
9.	Parkingi	0	0	7	6	7	5
10.	Tereny rekreacyjne	59	50	54	38	54	32
11.	Hala magazynowa	0	0	0	0	0	1
	Razem	142	63	139	58	141	66

Kontroli poddano w szczególności: piaskownice ogólnodostępne, ośrodek wypoczynkowy, stacje paliw przy trasach turystycznych, obiekty sportowe, parkingi, wiaty przystankowe oraz pralnie ze względu na bezpieczeństwo osób korzystających z ww. obiektów.

Przeprowadzone kontrole w 2 pralniach wykazały nieprawidłowości, za które nałożono 2 mandaty na kwotę 800 zł. Nieprawidłowości w jednym z obiektów dotyczyły: nagromadzenia dużej ilości bielizny i zbędnych przedmiotów w przypadkowych miejscach oraz braku środków higienicznych przy punktach wodnych za co nałożono mandat w wysokości 300 zł. W drugim obiekcie za brak zachowania bariery higienicznej, brak funkcjonalności pomieszczeń, brak zachowania czystości i porządku w pralni i na jej otoczeniu oraz brak badań lekarskich pracowników zostało wszczęte postępowanie administracyjne. Przeprowadzona kontrola sprawdzająca wykazała brak wykonania zarządzeń decyzji w związku z czym zostało wydane upomnienie. W trakcie kontroli nałożono mandat w wysokości 500 zł. W związku z niewykonaniem obowiązków w podanym terminie prowadzone jest przeciwko zobowiązanemu postępowanie egzekucyjne na podstawie tytułu wykonawczego. Do końca 2018 roku nałożono 3 grzywny w celu przymuszenia na łączną kwotę 6000 zł.

Kontrole placów zabaw wraz z piaskownicami ogólnodostępnymi wykazały poprawę stanu sanitarno- technicznego. Urządzenia zabawowe znajdujące się na placach zabaw posiadają atesty higieniczne. Część placów zabaw jest ogrodzona i zabezpieczona przez dostępem zwierząt. Gmina oraz spółdzielnie mieszkaniowe dokonują przeglądu urządzeń zabawowych oraz przeprowadzają wymianę piachu wg opracowanych harmonogramów 2 razy: przed i w trakcie trwania sezonu letniego.

Na terenie powiatu ostrowieckiego dużym zainteresowaniem w sezonie letnim cieszy się Ośrodek wypoczynkowy „Gutwin” w Ostrowcu Świętokrzyskim.

foto: Ośrodek wypoczynkowy Gutwin

Ośrodek czynny jest 7 dni w tygodniu w godzinach od 11:00 do 19:00. Usytuowany jest na peryferiach miasta i obrzeżach Puszczy Iłżeckiej. Stwarza wiele możliwości do czynnego wypoczynku, zwłaszcza w okresie wakacyjnym. Określany jako „zielone płuca Ostrowca Świętokrzyskiego” dzięki swemu położeniu oraz proponowanym formom

wypoczynku przyciąga liczne grono mieszkańców. Do dyspozycji odwiedzających ośrodek jest parking na 100 samochodów oraz lokal gastronomiczny.

W związku z sezonem turystycznym w 2018 r. skontrolowano 6 stacji paliw na terenie powiatu ostrowieckiego znajdujących się przy trasach najczęściej uczęszczanych. Wszystkie skontrolowane stacje paliw dysponują ogólnodostępnymi ustępami, które są utrzymane w dobrym stanie sanitarno- technicznym. Zapewnione są środki higieniczno- sanitarne i prawidłowe wentylacje w kabinach.

W trakcie kontroli Państwowa Inspekcja Sanitarna zwracała szczególną uwagę na spełnienie przez podmiot kontrolowany obowiązku:

- 1) posiadania koncesji, w zakresie dotyczącym paliw ciekłych,
- 2) wpisu do rejestru,
- 3) zgłoszenia do Prezesa URE infrastruktury paliw ciekłych.

Przeprowadzone kontrole wykazały, iż przedsiębiorcy posiadają koncesje na obrót paliwami ciekłymi oraz okazali złożone do URE wnioski celem aktualizacji danych koncesji zgodnie z obowiązującymi przepisami.

W związku z istniejącą możliwością przeniesienia wirusa afrykańskiego pomoru świń na terytorium województwa świętokrzyskiego, w trakcie przeprowadzanych kontroli informowano właścicieli stacji o obowiązku utrzymania pojemników służących do zbierania odpadów komunalnych w odpowiednim stanie sanitarnym i porządkowym. Celem zapobiegania rozprzestrzenianiu się chorób zakaźnych zalecano przeprowadzanie okresowych dezynfekcji ww. pojemników zgodnie z Regulaminem utrzymania czystości i porządku.

Nieprawidłowości w ww. zakresie nie stwierdzono również podczas kontroli stanu czystości parkingów. Zarządom i właścicielom obiektów pozostawiano ulotki informacyjne o zagrożeniu ASF.

foto: Ośrodek piłkarski w Ostrowcu Św.

foto: boisko Orlik, os. Ogrody w Ostrowcu Św.

Baza sportowa na terenie powiatu jest dobrze rozwinięta. Funkcjonują: 1 piłkarski ośrodek treningowy, 4 boiska sportowe typu „Orlik” oraz 4 miejskie stadiony i hala sportowa.

Boiska sportowe typu „Orlik” udostępniane są dla grup zorganizowanych oraz osób indywidualnych bezpłatnie. Obiekty czynne 7 dni w tygodniu. Boiska cieszą się dużym zainteresowaniem.

Miejskie stadiony piłkarskie posiadają nawierzchnie trawiaste, które są na bieżąco koszone i pielęgnowane przez zarządców lub gospodarzy obiektów we własnym zakresie. Posiadają trybuny z miejscami siedzącymi dla kibiców, zaplecza administracyjno- szatniowe oraz magazyny sprzętu sportowego.

Na terenie Hali Widowiskowo- Sportowej w Ostrowcu Św., ul. Świętokrzyska 11 organizowane są imprezy masowe: koncerty, występy, rozgrywki sportowe dla dzieci i dorosłych. Hala posiada 3086 miejsc dla widzów. Obiekt posiada pełne zaplecze magazynowe, szatniowe, administracyjne oraz część hotelową dla trenerów.

1.9. Kąpieliska i baseny kąpielowe

Zgodnie z ewidencją obiektów nadzorowanych przez PPIS w Ostrowcu Św. w 2018 r. na terenie powiatu ostrowieckiego udostępnione były 2 obiekty dla kąpiących się:

1. Pływalnia „Rawszczyzna” w Ostrowcu Św., ul. Mickiewicza 32,
2. Kąpielisko „Gutwin” w Ostrowcu Św., ul. Gościniec.

Pływalnia „Rawszczyzna”

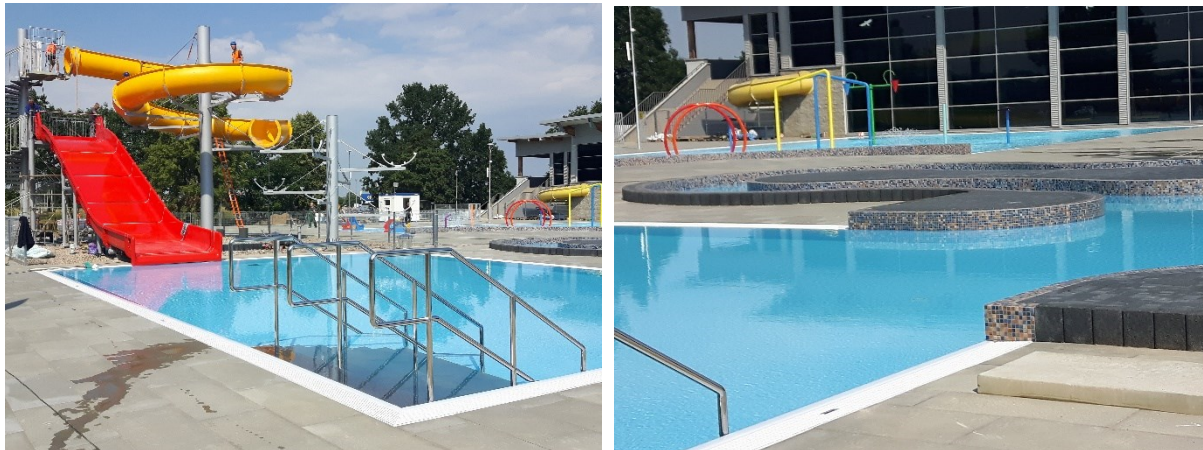
PPIS w Ostrowcu Św. podobnie jak w latach ubiegłych, w 2018 r. nadzorował Pływalnię „Rawszczyzna” w Ostrowcu Św., ul. Mickiewicza 32, której zarządcą w imieniu Gminy Ostrowiec jest Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji ul. Świętokrzyska 11, Ostrowiec Świętokrzyski.

W 2018 r. obiekt rozszerzył zakres świadczenia usług o nowe baseny zewnętrzne.

W ramach inwestycji wybudowano dwa zewnętrzne baseny rekreacyjne zlokalizowane wewnątrz istniejących (pierwotnie) niecek żelbetowych oraz utworzono wokół nich (przylegającą bezpośrednio do hali basenów w budynku pływalni) strefę czystą. Strefa czysta oddzielona jest od pozostałej części pływalni odkrytej ogrodzeniem wewnętrznym o wysokości 110 cm, które można przekroczyć jedynie przechodząc przez brodziki do płukania stóp. Pozostałą część pływalni odkrytej stanowi strefa do plażowania, na której zlokalizowano zaplecze socjalne oraz plac zabaw.

Plac zabaw, jako obiekt małej infrastruktury, zawiera urządzenia zabawowe zlokalizowane na powierzchni pokrytej poliuretanem.

Przedmiotowe baseny były przeznaczone do użytku w sezonie letnim jako obiekty pływalni odkrytej sezonowej przy Pływalni „Rawszczyzna”.

foto: Pływalnia „Rawszczyzna”

Basen nr 1- brodzik dla dzieci, o powierzchni lustra wody 415 m², przeznaczony jest dla nie więcej niż 98 użytkowników jednocześnie.

Basen nr 2- rekreacyjny, przeznaczony jest dla pozostałych użytkowników.

Użytkownicy basenów korzystali z zaplecza szatniowego, umywalni, natrysków i w-c w budynku Pływalni krytej „Rawszczyzna”.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r. poz. 2016) na zarządcy obiektu spoczywa obowiązek kontroli jakości wody na pływalni.

Zarządzający pływalnią dokonuje oceny spełnienia wymagań poprzez:

- ✓ prowadzenie bieżącej obserwacji wody na pływalni z odnotowywaniem przejrzystości wody, stwierdzonych widocznych zanieczyszczeń i podjętych działań naprawczych;
- ✓ systematycznego i udokumentowanego nadzoru pracy urządzeń oraz rejestrowania wyników pomiaru jakości wody na pływalni;
- ✓ systematycznych i udokumentowanych badań jakości wody na pływalni, prowadzonych zgodnie z harmonogramem ustalonym z PPIS w Ostrowcu Św. oraz każdorazowo w przypadku wystąpienia sytuacji mogącej mieć wpływ na pogorszenie jakości wody na pływalni.

W 2018 r. PPIS, po raz drugi dokonał zbiorczej rocznej oceny wody na pływalni. Zbiorcza roczna ocena jakości wody na Pływalni „Rawszczyzna” obejmowała rok 2017. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Ostrowcu Świętokrzyskim stwierdził, że woda z systemu cyrkulacji oraz woda w nieckach basenowych Pływalni „Rawszczyzna” ul. Mickiewicza 32, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski spełniała wymagania mikrobiologiczne i fizykochemiczne określone w załącznikach nr 1 i 2 Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r. poz. 2016). W okresie od stycznia do grudnia 2017 badania wody prowadzone przez zarządcę obiektu wykonywane były z częstotliwością określoną w ww. rozporządzeniu. Badania obejmowały zakres parametrów określonych w rozporządzeniu przy zastosowaniu metodyk referencyjnych analiz podanych na sprawozdaniach z badań. W styczniu 2018 roku PPIS przeprowadził kontrolę w zakresie oceny spełnienia wymagań wody na pływalni prowadzonej przez zarządzającego obiektem. Analiza prowadzonej dokumentacji oraz bieżących obserwacji zarządzającego pływalnią wykazała prawidłowo prowadzone zapisy.

W 2018 r. MOSiR w Ostrowcu Św. pobrał do badań 160 prób wody z pływalni „Rawszczyzna” z niecek basenowych: basen olimpijski, basen rekreacji wanna whirlpool, z systemu cyrkulacji oraz z natrysków (2017 r.- 140). Sprawozdania z badań w systemie miesięcznym przekazywane były do Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Ostrowcu Świętokrzyskim.

PPIS w Ostrowcu Św. monitorował jakość wody na pływalni poprzez analizę parametrów jakości wody na pływalni na podstawie przekazanych sprawozdań z badań, zakresu i częstotliwości wykonywanych badań przez zarządzającego pływalnią oraz wyników badań wody na pływalni wykonanych przez PIS.

Woda na Pływalni „Rawszczyzna” w 2018 r. odpowiadała wymogom sanitarnym określonym w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r. poz. 2016).

Kąpielisko „Gutwin” w Ostrowcu Świętokrzyskim

foto: Kąpielisko „Gutwin” w Ostrowcu Św., ul. Gościniec

Organizatorem kąpieliska „Gutwin” jest Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, ul. Świętokrzyska 11 w Ostrowcu Świętokrzyskim.

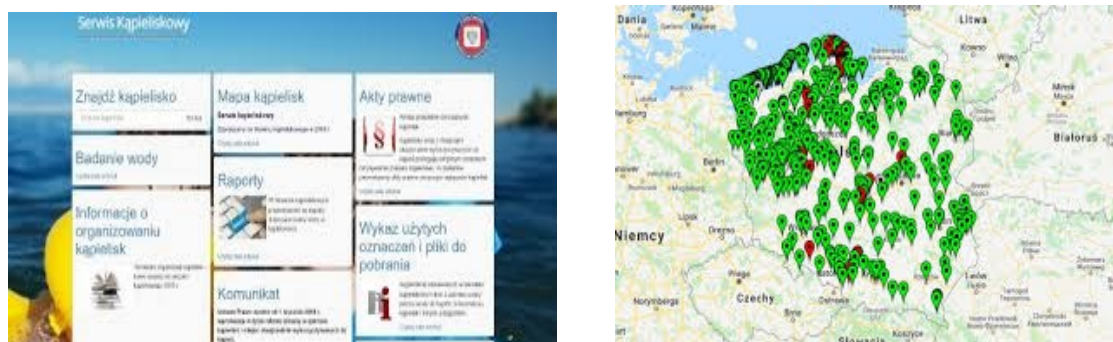
Zgodnie z ustawą Prawo wodne (Dz. U. z 2018 r. poz. 2268 z późn. zm.) rada gminy określa corocznie do dnia 20 maja sezon kąpielowy, który obejmuje okres między 1 czerwca a 30 września oraz corocznie do 20 maja określa wykaz kąpielisk na terenie gminy. Organizator kąpieliska do dnia 31 grudnia roku poprzedzającego sezon kąpielowy, w którym kąpielisko ma być otwarte, przekazuje wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta wniosek o umieszczenie w wykazie kąpielisk.

Organizator kąpieliska jest obowiązany do prowadzenia kontroli wewnętrznej, w ramach której m. in. ustala z PPIS harmonogram pobierania próbek oraz pobiera próbki wody w ustalonych z PPIS punktach.

W ramach kontroli urzędowej organy PPIS dokonują bieżącej i sezonowej oceny jakości wody w kąpielisku pod względem spełnienia wymagań określonych w przepisach.

W 2018 r. w ramach kontroli wewnętrznej organizator pobrał 4 próby wody z kąpieliska oraz w ramach kontroli urzędowej PPIS pobrał 1 próbę przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego. Na podstawie sprawozdań z badań wykonanych w ramach kontroli wewnętrznej i urzędowej PPIS wydał 6 ocen jakości wody, w których stwierdził przydatność wody do kąpielii (5 ocen bieżących i 1 ocenę sezonową po zakończeniu sezonu kąpielowego). Wszystkie oceny jakości wody umieszczane były w Serwisie kąpieliskowym oraz na stronie internetowej www.psse.ostrowiec.pl w formie komunikatów Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Ostrowcu Świętokrzyskim.

Zgodnie z ustawą Prawo wodne organy PIS obowiązane są do prowadzenia Serwisu kąpieliskowego, który dostępny jest na stronie Głównego Inspektoratu Sanitarnego pod adresem <http://sk.gis.gov.pl/>.

foto: Serwis kąpieliskowy

Prowadzony internetowy serwis kąpieliskowy jest systemem informacyjnym, który prezentuje na mapie Polski wykaz wszystkich wyznaczonych uchwałami Rad gmin kąpielisk oraz przedstawia aktualne informacje o jakości wody w kąpieliskach i infrastrukturze kąpielisk. Celem Serwisu jest natychmiastowe przekazywanie i rozpowszechnianie informacji o jakości wody w kąpieliskach podczas letniego wypoczynku.

2. Inne działania

➤ Imprezy masowe

W 2018 r. na terenie powiatu ostrowieckiego odbyło się szereg imprez masowych. PPIS w Ostrowcu Św. opiniował 27 wniosków organizatorów w sprawie przeprowadzenia imprezy masowej, zwracając szczególną uwagę na zapewnienie przez organizatora właściwych warunków higieniczno- sanitarnych, punktów czerpalnych wody do spożycia, właściwego postępowania z odpadami komunalnymi oraz pomocy medycznej.

➤ Sprowadzenie zwłok z zagranicy, ekshumacje

W ramach nadzoru nad zagadnieniami dotyczącymi postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi, w zakresie ochrony zdrowia ludzkiego PPIS w Ostrowcu Świętokrzyskim wydał 22 postanowienia na sprowadzenie zwłok z zagranicy, 14 decyzji zezwalających na ekshumację i przewóz ekshumowanych zwłok oraz 2 decyzje na wywóz zwłok z Polski do Ukrainy.

➤ **Interwencje**

PPIS w Ostrowcu Św. w 2018 r. przeprowadził 2 interwencje na terenie powiatu ostrowieckiego. Interwencje dotyczyły: nieprawidłowej gospodarki ściekowej w hotelu oraz nieprzestrzegania przepisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami korzystania z solarium. Przeprowadzone kontrole nie potwierdziły zgłoszonych nieprawidłowości we wskazanym zakresie.

➤ **Współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego**

PPIS w Ostrowcu Świętokrzyskim opiniował 2 projekty uchwał w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Waśniów i Bałtów oraz Uchwały, w sprawie ustalenia szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy i zagospodarowania tych odpadów.

Wnioski

W 2018 roku na **404** obiekty będące w ewidencji (2017 r.- **398**), skontrolowano **188** obiektów użyteczności publicznej. Nadzór sanitarny nad obiektami użyteczności publicznej w 2018 r. nie wykazał istotnych zagrożeń dla zdrowia ludzi.

Nałożono:

- 2 mandaty na łączną kwotę 800 zł na 2 obiekty, w których są świadczone usługi pralnicze,
- 3 grzywny w celu przymuszenia na łączną kwotę 6000 zł.,
- 2 tytuły wykonawcze.

Sprawowanie nadzoru sanitarnego nad zakładami fryzjerskimi, kosmetycznymi i odnowy biologicznej utrudnia brak szczegółowych przepisów prawnych. Szybko rozwijający się sektor usług prywatnych, panująca konkurencja w tym zakresie oraz bieżący nadzór Inspekcji Sanitarnej wymusza na właścicielach poprawę warunków sanitarno- technicznych pomieszczeń, zmianę wystroju wnętrza i wyposażenia obiektów.

W kontrolowanych obiektach użyteczności publicznej informowano właścicieli o nowelizacji Ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1446 z późn. zm.), który mówi, iż właściciel lub zarządzający obiektem, w którym obowiązuje zakaz palenia wyrobów tytoniowych i palenia papierosów elektronicznych, jest obowiązany umieścić w widocznych miejscach odpowiednie oznaczenie słowne i graficzne informujące o zakazie palenia wyrobów tytoniowych i palenia papierosów elektronicznych na terenie obiektu.

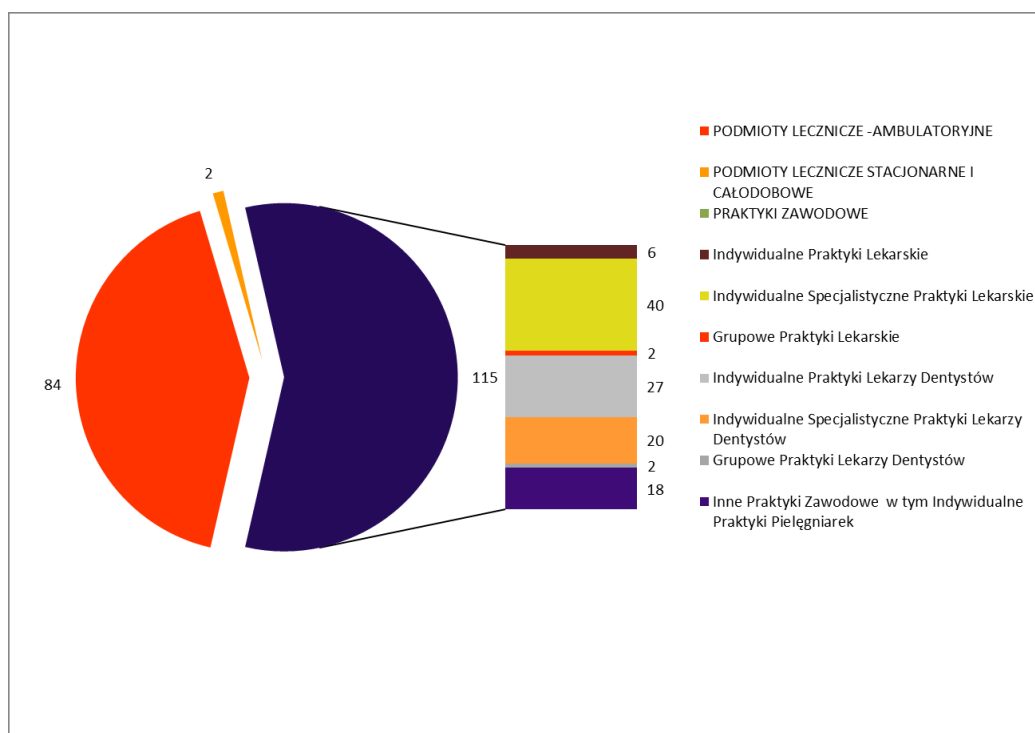

V. STAN SANITARNY PODMIOTÓW WYKONUJĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ

W 2018 r. pod nadzorem PPIS w Ostrowcu Św. funkcjonowało łącznie 201 podmiotów wykonujących działalność leczniczą.

Zakres kontroli dotyczył następujących zagadnień: stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń, stosowania procedur higienicznych z uwzględnieniem procesów dekontaminacji, sprzątnięcia i czystości bieżącej pomieszczeń, postępowania z bielizną i odpadami medycznymi. Prowadzony nadzór obejmował również realizację PSO w podmiotach wykonujących szczepienia ochronne oraz prowadzenie dokumentacji medycznej w tym zakresie.

Rys.16. Struktura nadzorowanych podmiotów wykonujących działalność leczniczą.

W 2018 r. skontrolowano 95 podmiotów wykonujących działalność leczniczą będących w ewidencji, co stanowi 47,26 % (2017 r. – 53,00 %).

Tabela 10. Odsetek skontrolowanych podmiotów wykonujących działalność leczniczą w 2018 r.

	Lp.	Rodzaj obiektu	Liczba obiektów w ewidencji	Liczba obiektów skontrolowanych	% obiektów skontrolowanych	
Działalność lecznicza wykonywana przez podmioty lecznicze	1.	STACJONARNE I CAŁODOBOWE ŚWIADCZENIA ZDROWOTNE	szpitalne	1	1	100,0
			hospicja	1	1	100,0
	2.	AMBULATORYJNE ŚWIADCZENIA ZDROWOTNE	Przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, ambulatoria z izbą chorych, lecznice	36	31	86,1
			Medyczne laboratoria diagnostyczne i punkty pobrań materiału do badań	10	4	40,0
			Zakłady rehabilitacji leczniczej	9	4	44,4
			Inne	29	15	51,7
Działalność lecznicza wykonywana przez praktykę	3.	Indywidualna praktyka lekarska	6	1	16,6	
	4.	Indywidualna specjalistyczna praktyka lekarska	40	15	37,5	
	5.	Grupowa praktyka lekarska	4	1	25,0	
	6.	Indywidualna praktyka lekarzy dentyistów	27	12	44,4	
	7.	Indywidualna specjalistyczna praktyka lekarzy dentyistów	20	7	35,0	
	8.	Inne	18	3	16,6	

1. Podmioty lecznicze

W 2018 r. liczba podmiotów leczniczych będących pod nadzorem PPIS w Ostrowcu Św. w stosunku do 2017 r. zwiększyła się o 1 obiekt i wynosiła 86 (w 2017 r. – 85) w tym:

- podmioty lecznicze wykonujące stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne – 2;
- podmioty wykonujące ambulatoryjne świadczenia zdrowotne – 84.

Ogółem skontrolowano 56 obiektów, co stanowi 65% wszystkich ujętych w ewidencji spośród tej grupy.

1.1. Podmioty lecznicze wykonujące stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne

Na terenie nadzorowanym znajdują się 2 podmioty lecznicze wykonujące stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne tj. G.V.M. CARINT sp. z o.o. Centrum Kardiologii Inwazyjnej Elektroterapii i Angiologii ul. Szymanowskiego 13 w Ostrowcu Św. oraz Hospicjum Stacjonarne ul. Focha 5 w Ostrowcu Św.

1.1.1. Szpitale

G.V.M. CARINT sp. z o. o. Centrum Kardiologii Inwazyjnej NZOZ, ul. Szymanowskiego 13 w Ostrowcu Św. należy do G.V.M. CARINT sp. z o. o. ul. Al. Pułkownika Władysława Bieliny – Prażmowskiego 60, 31-514 Kraków.

Przeprowadzona kontrola sanitarna obiektu oceniająca stan sanitarno-techniczny pomieszczeń, gospodarkę odpadami medycznymi, przestrzeganie procedur zapobiegających zakażeniom oraz system kontroli zakażeń szpitalnych nie wykazała nieprawidłowości w tym zakresie.

Kontroli poddano pomieszczenia: oddziału kardiologii z gabinetem diagnostyczno-zabiegowym (tj. 6 pokoiów łóżkowych z pomieszczeniami higieniczno-sanitarnymi), oddziału intensywnego nadzoru kardiologicznego (tj. 8 stanowisk i 1 stanowisko intensywnej terapii), pracownię radiologii zabiegowej, pracownię urządzeń wszczepialnych serca, pracownię hemodynamiki i elektrofizjologii oraz pomieszczenia porządkowe i socjalne.

W obiekcie usługi lecznicze wykonywane są przy użyciu narzędzi jednorazowego i wielokrotnego użytku. Sprzęt wielorazowy poddawany jest procesowi wstępnej dezynfekcji i mycia na miejscu, a następnie przekazywany średnio 3 razy w miesiącu w odpowiednich, oznakowanych pojemnikach do miejsca wykonywania usługi sterylizacji tj. PZOZ w Starachowicach.

W celu zminimalizowania kontaminacji w obiekcie zapewniono w maksymalnie możliwych sytuacjach korzystanie ze sprzętu jednorazowego. Sterylny sprzęt jednorazowy jest kontrolowany pod względem dat ważności przez pracowników 1x w miesiącu. Fakt używania sprzętu wielorazowego jest dokumentowany poprzez gromadzenie kodów, metek

i pasków wskaźnikowych w prowadzonych rejestrach lub dokumentacji medycznej pacjentów.

W zakresie procesów dekontaminacji opracowany jest cykl procedur obejmujący poszczególne obszary. W obiekcie prowadzony jest monitoring zużycia preparatów do dezynfekcji skóry i powierzchni.

Realizacja działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych prowadzona jest w formie cząstkowych raportów oceniających poprawność stosowanych procedur w zakresie oceny postępowania, uzyskania i przechowywania materiału sterylnego, postępowania z bielizną szpitalną i higieny rąk.

W zakresie zapewnienia właściwej higieny rąk, pokoje łóżkowe zostały doposażone w dozowniki nałóżkowe ze środkiem dezynfekcyjnym.

Analiza danych z systemu zakażeń szpitalnych nie wykazała nieprawidłowości. W toku prowadzonej kontroli sprawdzono prowadzenie działań w zakresie zapobiegania zakażeniom szpitalnym.

Kontrolowany obszar obejmował: prawidłowe nadzorowanie lokalnej sytuacji epidemiologicznej, ocenę procedur służących zapobieganiu zakażeniom i wdrażaniu ich w praktykę szpitalną, monitoring i rejestrację zakażeń szpitalnych i czynników alarmowych, szkolenia personelu w zakresie profilaktyki zakażeń, prowadzenie dokumentacji w ramach kontroli wewnętrznej, działalność komitetu i zespołu zakażeń szpitalnych. W szpitalu formalnie jest powołany komitet i zespół kontroli zakażeń. Kwalifikacje członków spełniają wymagania obowiązujących przepisów prawnych. W obiekcie funkcjonuje również komisja do spraw farmakoprofilaktyki, opracowująca politykę antybiotykową szpitala.

W obiekcie na bieżąco podejmowane są działania w zakresie zapobiegania i zwalczania zakażeń szpitalnych. Prowadzona jest ocena ryzyka zakażenia oraz stałe oceny stanu realizacji procedur z zakresu kontroli zakażeń, które są opracowane w odniesieniu do czynności związanych z utrzymaniem higieny szpitalnej. Dokonywane są regularne przeglądy instrukcji i procedur z zakresu kluczowych obszarów zapewnienia bezpieczeństwa epidemiologicznego w szpitalu. Prowadzone są szkolenia dla personelu dotyczące tematyki zakażeń szpitalnych

W 2018 r. liczba hospitalizacji wynosiła 1488, co stanowi 184,83 % wykorzystanych łóżek.

Na terenie szpitala nie wystąpiły zakażenia szpitalne i nie stwierdzono drobnoustrojów alarmowych.

1.1.2. Hospicjum

W toku kontroli przeprowadzonej w Hospicjum Stacjonarnym im. Jana Pawła II nie stwierdzono nieprawidłowości.

Czynności kontrolne dotyczyły oceny stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń, gospodarki odpadami medycznymi i przestrzegania procedur zapobiegających

zakażeniom.

Stan sanitarno-techniczny kontrolowanych pomieszczeń nie budził zastrzeżeń. Świadczenia zdrowotne prowadzone są przy użyciu sprzętu jednorazowego użytku. Postępowanie z odpadami medycznymi i komunalnymi uznano za prawidłowe.

Sposób postępowania z bielizną nie wykazał nieprawidłowości. W dniu kontroli czystość bieżąca pomieszczeń zachowana. W obiekcie prowadzona jest wewnętrzna kontrola z zakresu realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych.

1.2. Podmioty wykonujące ambulatoryjne świadczenia zdrowotne

PPIS w 2018 r. nadzorował 84 podmioty lecznicze prowadzące działalność w trybie ambulatoryjnym, które stanowiły najliczniejszą grupę obiektów obejmującą:

- przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, ambulatoria z izbą chorych, lecznice - 36,
- medyczne laboratoria diagnostyczne i punkty pobrań materiału do badań – 10;
- zakłady rehabilitacji leczniczej – 9;
- inne ogółem, w tym pogotowie – 29.

Skontrolowano 54 obiekty, co stanowi 64,28 % wymienionej grupy obiektów.

Łącznie przeprowadzono 65 kontroli.

W ramach nadzoru bieżącego prowadzono kontrole oceniające m.in.: stan sanitarno-techniczny pomieszczeń i ich właściwe wyposażenie, prawidłowość opracowania i wdrożenia procedur zapobiegających zakażeniom i chorobom zakaźnym, gospodarkę odpadami medycznymi i komunalnymi, realizację Programu Szczepień Ochronnych.

W kontrolowanych podmiotach stwierdzono zadowalający stan sanitarno-techniczny. Kontrolowane obszary nie wykazały uchybień.

1.2.1. Przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, ambulatoria z izbą chorych, lecznice

Najliczniejszą grupę obiektów wśród ogółu podmiotów leczniczych wykonujących ambulatoryjne świadczenia zdrowotne stanowiły przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie – 38, w tym 36 niepubliczne i 2 publiczne. Łącznie przeprowadzono 65 kontroli, w tym 53 kontroli kompleksowych, 10 kontroli tematycznych i 2 kontrole doraźne, co stanowi 86,1 % skontrolowanych obiektów.

Oceniany zakres kontroli nie wykazał znaczących nieprawidłowości. W niektórych podmiotach leczniczych prowadzone były prace remontowe głównie poprzez odnowienie powłok malarskich polepszające warunki sanitarno-techniczne. Dokonywano również zakupu nowego wyposażenia.

W 1 obiekcie kontrolowanym dokonano gruntownego remontu wszystkich pomieszczeń wykorzystywanych do prowadzenia działalności leczniczej. 1 podmiot został rozbudowany o nowopowstały 3-kondygnacyjny budynek zwiększając tym samym przestrzeń przeznaczoną dla pacjentów podnosząc komfort świadczonych usług leczniczych.

W 2018 r. szczegółowym obszarem kontroli zostały objęte punkty szczepień. Przeprowadzono łącznie 27 kontroli w gabinetach diagnostyczno-zabiegowych, w których realizowane były szczepienia ochronne.

Zakres prowadzonych czynności kontrolnych obejmował: spełnienie przez lekarza obowiązku informowania rodziców/opiekunów o obowiązku poddania dzieci szczepieniom ochronnym, postępowanie świadczeniodawcy wobec osób nie realizujących szczepień w wyznaczonych terminach, postępowania lekarza w przypadku stwierdzenia niepożądanego odczynu poszczepiennego. Kontrola obejmowała szczegółową analizę dokumentacji medycznej. W toku kontroli zwracano m.in. uwagę na prowadzenie szczegółowych zapisów w dokumentacji medycznej pacjentów, potwierdzających fakt udzielania wyczerpujących informacji rodzicom w zakresie szczepień oraz rzetelne prowadzenie dokumentacji medycznej w tym zakresie. Wyniki kontroli oceniono jako zadowalające.

Prowadzone kontrole punktów szczepień dotyczyły również warunków przechowywania preparatów szczepionkowych. Wszystkie podmioty lecznicze realizujące szczepienia ochronne posiadają urządzenia chłodnicze zapewniające odpowiednią temperaturę przechowywania zgodną z wymaganiami producenta.

Urządzenia chłodnicze wyposażone są w czujniki temperatury oraz dodatkowe systemy bezpieczeństwa informujące o przekroczeniu wymaganych progów temperatur. Dodatkowo w 2 punktach szczepień zostały podjęte działania niwelujące zaniki lub braki energii elektrycznej w postaci instalacji urządzeń podtrzymujących napięcie (zasilacze UPS) w urządzeniach chłodniczych służących do przechowywania preparatów szczepionkowych.

1.2.2 Dezynfekcja i sterylizacja

W 2018 r. przeprowadzono 106 kontroli obejmujących ocenę procesów dekontaminacji, w tym 65 kontroli procesów sterylizacji. Przeprowadzone kontrole nie wykazały uchybień w tym zakresie. W toku czynności kontrolnych stwierdzono wystarczające zabezpieczenie w ilości środków do mycia i dezynfekcji sprzętu medycznego, narzędzi i powierzchni. Dobór stosowanych preparatów dezynfekcyjnych oraz deklarowane parametry dezynfekcji nie budziły zastrzeżeń. Do dezynfekcji niewielkich powierzchni głównie stosowane są preparaty w formie gotowej do użycia w sprayu, które są wygodne w stosowaniu z uwagi na pominięcie procedury sporządzania roztworu roboczego.

Podmioty posiadające sprzęt wielokrotnego użycia ze względu na rodzaj wykonywanych świadczeń posiadają urządzenia sterylizujące lub zlecają usługę sterylizacji firmie zewnętrznej. Narzędzia, materiały i sprzęt medyczny przekazywany jest do sterylizacji w odpowiednich pojemnikach.

Procesy sterylizacji w celu potwierdzenia ich efektywności były objęte kontrolą wewnętrzną prowadzoną przez osoby odpowiedzialne. Kontrola procesu sterylizacji odbywała się w formie dokumentacji cyklu, zawierającej wynik procesu sterylizacji. Wskaźniki chemiczne stosowane były do każdego pakietu z narzędziami. Wskaźniki biologiczne stosowane były celem kontroli skuteczności procesu sterylizacji autoklawu raz w miesiącu. Sprzęt i materiał sterylny magazynowany był w przeznaczonych do tego celu miejscach. Pakiety ze sterylnymi narzędziami posiadały aktualne terminy ważności.

Podmioty realizujące świadczenia zdrowotne w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej, świadczyły usługi medyczne wyłącznie przy użyciu sprzętu jednorazowego użytku.

1.3. Pozostałe podmioty lecznicze udzielające ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych

W 2018 r. PPIS prowadził nadzór nad 48 podmiotami leczniczymi prowadzącymi działalność leczniczą w trybie ambulatoryjnym, które obejmowały: 9 zakładów rehabilitacji leczniczej, 10 medycznych laboratoriów diagnostycznych i punktów pobrań, 29 innych podmiotów leczniczych udzielających świadczeń zdrowotnych

z różnych zakresów. Kontroli sanitarnej poddano 23 obiekty.

Prowadzone kontrole oceniały spełnienie wymagań sanitarno-technicznych użytkowanych pomieszczeń i poprawność stosowanych procedur obejmujących wszystkie obszary związane z prowadzoną działalnością.

Stan sanitarny w większości obiektów był zadowalający – żadnego podmiotu nie zakwalifikowano do grupy obiektów z niewłaściwym stanem sanitarnym.

Przestrzeganie procedur higienicznych oceniono jako prawidłowe. Opracowane procedury zawierały zasady sprzątnięcia pomieszczeń obiektu, prawidłowego postępowania z bielizną i odpadami medycznymi.

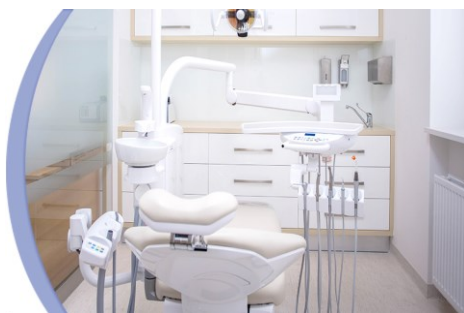
Zaopatrzenie w środki do utrzymania czystości, preparaty dezynfekcyjne do prowadzenia procesów dekontaminacji powierzchni, sprzętu i skóry zapewnione były w odpowiednich ilościach.

Podmioty posiadały uregulowaną gospodarkę odpadami medycznymi. We wszystkich skontrolowanych obiektach wytwarzane odpady medyczne gromadzone były w wydzielonych pomieszczeniach wyposażonych w urządzenia chłodnicze, a następnie przekazywane specjalistycznej firmie celem unieszkodliwienia. Kontrolowani okazywali się stosowną dokumentacją potwierdzającą prawidłowe postępowanie.

Stosowany sprzęt medyczny podlegał regularnym przeglądom technicznym udokumentowanym w paszportach technicznych.

1.4. Praktyki zawodowe

W 2018 r. PPIS prowadził nadzór nad 115 (2017 r. - 120) podmiotami wykonującymi działalność leczniczą jako praktyki zawodowe. Udział procentowy poszczególnych rodzajów praktyk kształtował się następująco:

- indywidualne praktyki lekarskie – 6, co stanowi 5,21%;
- indywidualne specjalistyczne praktyki lekarskie – 40, co stanowi 34,78%;
- grupowe praktyki lekarskie – 4, co stanowi 3,48%;
- indywidualne praktyki lekarzy dentyków – 27, co stanowi 23,47%;
- indywidualne specjalistyczne praktyki lekarzy dentyków – 20, co stanowi 17,39%;
- inne praktyki zawodowe – 18, co stanowi 15,65%.

Kontrole sanitarne przeprowadzono w 39 obiektach, co stanowi 33,9% ogółu wszystkich obiektów w omawianej grupie.

Prowadzone kontrole sanitarne prowadzone były w zakresie standardowym dla pomieszczeń podmiotów wykonujących usługi lecznicze i uwzględniały informacje nt. posiadanych i stosowanych procedur i instrukcji higienicznych, postępowania z bielizną ochronną personelu medycznego, gospodarki odpadami medycznymi oraz dokumentacji w zakresie zapobiegania szerzeniu się zakażeń.

W kontrolowanych obiektach stan sanitarno-techniczny nie budził zastrzeżeń. Postępowanie z odpadami oceniono jako prawidłowe. Podmioty posiadały zawarte umowy z wyspecjalizowanymi firmami na odbiór odpadów medycznych. W zależności od ilości wytwarzanych odpadów medycznych na stanowisku pracy, odpady magazynowane były w przeznaczonych do tego celu urządzeniach chłodniczych w wyznaczonych miejscach. W toku prowadzonych kontroli nie stwierdzono uchybień w zakresie gromadzenia i usuwania odpadów medycznych.

Podmioty były oceniane pozytywnie w zakresie prowadzenia czynności porządkowych w pomieszczeniach.

Podobnie jak w latach ubiegłych nie zmienił się sposób postępowania z brudną i czystą bielizną. Podmioty posiadały stosowne instrukcje w tym zakresie.

W obiektach, w których stosowana była bielizna wielorazowa, usługę pralniczą wykonują podmioty zewnętrzne na podstawie zawartych umów. Kontrolowane gabinety korzystają również z bielizny jednorazowego użytku.

W toku prowadzonych kontroli stwierdzano należyty stan czystości bieżącej.

Wnioski:

Warunki sanitarno-techniczne kontrolowanych podmiotów zostały ocenione jako dobre.

W większości podmiotów wykonujących działalność leczniczą osoby odpowiedzialne dokładają starań, aby pomieszczenia, w których udzielane są świadczenia zdrowotne były we właściwym stanie.

W przypadku wykonywania procedur medycznych możliwych z wykorzystaniem sprzętu jednorazowego użytku jest on powszechnie stosowany i zabezpieczony w ilościach niezbędnych do liczby wykonywanych usług leczniczych.

Świadczenia zdrowotne udzielane są w sposób zapewniający zapobieganie zakażeń i chorób zakaźnych.

Podmioty lecznicze realizujące szczepienia ochronne prawidłowo uczestniczą w utrzymaniu łańcucha chłodniczego.

Osoby odpowiedzialne dokładają starań i wprowadzają działania organizacyjne zapewniające bezpieczeństwo przechowywania preparatów szczepionkowych.

Systemy przechowywania szczepionek i monitorowania warunków chłodniczych w punktach szczepień dają gwarancję bezpiecznego ich użycia.

VI. WARUNKI SANITARNO – HIGIENICZNE ŚRODOWISKA PRACY

Głównym zadaniem działalności w zakresie higieny pracy jest ochrona zdrowia pracowników przed niekorzystnym wpływem szkodliwych i uciążliwych czynników występujących w środowisku pracy oraz zapobieganie powstawaniu chorób zawodowych. Realizacja tego zadania odbywa się poprzez sprawowanie bieżącego nadzoru sanitarnego, w ramach którego prowadzone są kontrole zakładów pracy pod kątem przestrzegania przepisów dotyczących warunków zdrowotnych środowiska pracy.

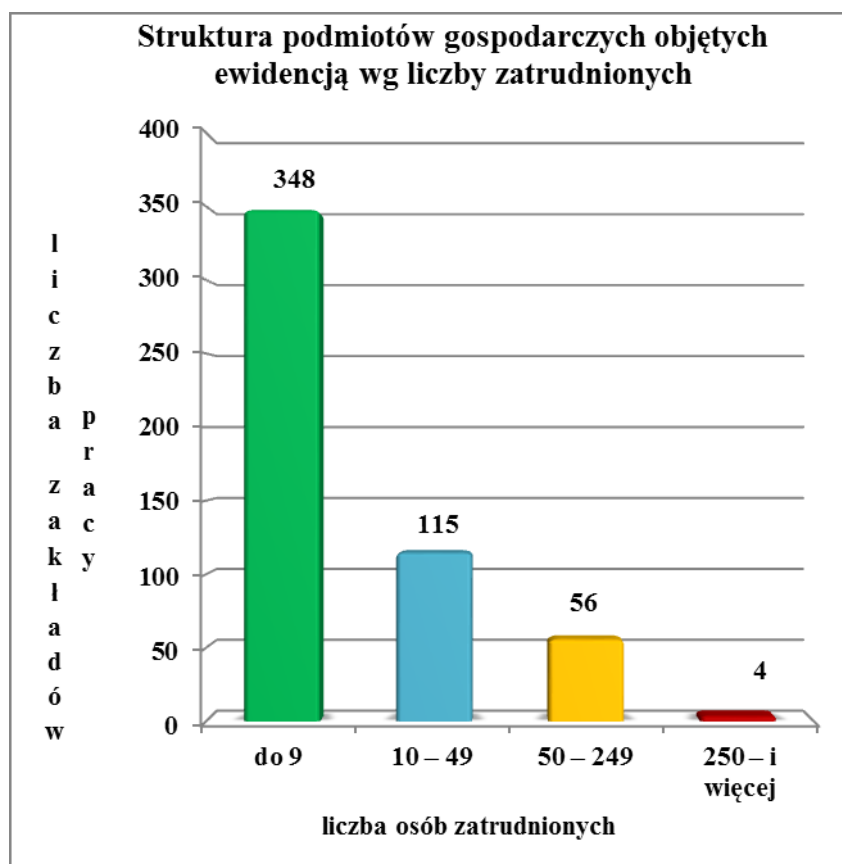
1. Zakres kontroli warunków pracy

W 2018 r. w rejestrze obiektów Sekcji Nadzoru Środowiska Pracy znajdowało się 523 zakładów pracy.

Największą grupę nadzorowanych obiektów w stosunku do zakładów objętych ewidencją stanowią przedsiębiorstwa małe, zatrudniające do 9 pracowników tj. 348 zakładów, co stanowi 66,6% oraz zakłady zatrudniające 10 - 49 pracowników tj. 115 zakładów, co stanowi 22%. Natomiast znacznie mniejszą grupę obiektów nadzorowanych stanowią zakłady zatrudniające 50-249 pracowników tj. 56 zakładów, co stanowi 10,7% oraz 250 i więcej pracowników tj. 4 zakłady, co stanowi 0,7 %.

Tabela 11. *Struktura podmiotów gospodarczych objętych ewidencją wg liczby zatrudnionych.*

Liczba zatrudnionych w zakładzie pracy pracowników	Liczba zakładów pracy	Odsetek całkowitej liczby nadzorowanych zakładów w [%]
do 9	348	66,6
10 – 49	115	22
50 – 249	56	10,7
250 – i więcej	4	0,7
Razem	523	100

Rys.17. Struktura podmiotów gospodarczych objętych ewidencją wg liczby zatrudnionych.

W 2018 r. w skontrolowanych 300 zakładach (57,4% nadzorowanych) przeprowadzono 320 kontroli. Pod szczególnym nadzorem znalazły się przedsiębiorstwa stosujące i wprowadzające do obrotu substancje chemiczne i ich mieszaniny, produkty biobójcze, przedsiębiorstwa produkcyjno – handlowo – usługowe prowadzące działalność w branży spożywczej (cukiernie, piekarnie), odzieżowej (szwalnie), zakłady przemysłu tworzyw sztucznych, zakłady opieki zdrowotnej, placówki handlu detalicznego oraz warsztaty samochodowe.

W czasie kontroli szczególną uwagę zwracano na:

1. wypełnianie przez pracodawców obowiązków wynikających z oceny ryzyka zawodowego,
2. badania i pomiary czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy,
3. przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy,
4. badania profilaktyczne pracowników,
5. wprowadzanie do obrotu oraz stosowanie produktów biobójczych,
6. wprowadzanie do obrotu oraz stosowanie substancji chemicznych i ich mieszanin.

Przy planowaniu kontroli brano pod uwagę następujące kryteria:

- występowanie w środowisku pracy czynników szkodliwych,
- występowanie przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń (NDSiN),
- stosowanie substancji chemicznych i ich mieszanin,
- stosowanie prekursorów narkotykowych kategorii 2 i 3,
- występowanie czynników rakotwórczych i mutagennych,
- stosowanie i wprowadzanie do obrotu produktów biobójczych,
- występowanie czynników biologicznych,
- występowanie azbestu,
- zapadalność na choroby zawodowe.

2. Postępowanie administracyjno-egzekucyjne

W wyniku przeprowadzonych w 2018 r. kontroli wydano 18 decyzji administracyjnych, które miały na celu wyegzekwowanie poprawy warunków pracy.

Wydane decyzje zawierały ogółem 41 zarządzeń dotyczących:

- przeprowadzenia badań i pomiarów środowiska pracy,
- obniżenia normatywów higienicznych NDSiN czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy,
- sporządzenia i wprowadzenia w życie programu działań organizacyjnych i technicznych w zakresie narażenia na hałas,
- założenia kart i rejestrów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy,
- poprawy stanu sanitarno – technicznego zaplecza socjalnego dla pracowników,
- przeprowadzenia ocenę ryzyka zawodowego na stanowisku pracy,
- prowadzenia rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- prowadzenia rejestru pracowników narażonych na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,

- przekazywania do PPIS w Ostrowcu Św. informacji o substancjach, ich mieszaninach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- zapewnienia prawidłowego oznakowania magazynu środków chemicznych,
- zapewnienia umywalki/prysznicza bezpieczeństwa umożliwiający przemycie skóry pracownika w przypadku kontaktu z substancją chemiczną,
- prowadzenia rejestru chorób zawodowych.

Nieprawidłowości stwierdzone podczas kontroli wynikają z niezajomości lub nieświadomości obowiązujących przepisów prawnych, a także ponoszenia kosztów przez pracodawców.

3. Nadzór nad warunkami pracy

Działania organów inspekcji sanitarnej nakierowane są na ochronę zdrowia pracowników przed niekorzystnym wpływem czynników szkodliwych dla zdrowia (hałas, pył, czynniki chemiczne, drgania mechaniczne) w środowisku pracy, w celu zmniejszenia liczby nowych przypadków chorób zawodowych i innych chorób związanych z wykonywaną pracą.

Pion Higieny Pracy Państwowej Inspekcji Sanitarnej sprawuje również nadzór nad chemikaliami, a mianowicie nadzór nad obrotem i stosowaniem w działalności zawodowej substancji chemicznych i ich mieszanin, produktów biobójczych, detergentów oraz prekursorów narkotyków kategorii 2 i 3 w zakresie przestrzegania przepisów ustawy o substancjach chemicznych i ich mieszaninach, ustawy o produktach biobójczych, ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii i rozporządzeń krajowych wydanych na ich podstawie.

3.1. Nadzór w warunkach przekroczeń NDS i NDN

Na terenie powiatu ostrowieckiego w skontrolowanych **300** zakładach pracy, stwierdzono przekroczenia NDSiN czynników szkodliwych dla zdrowia w **29** zakładach o różnym PKD.

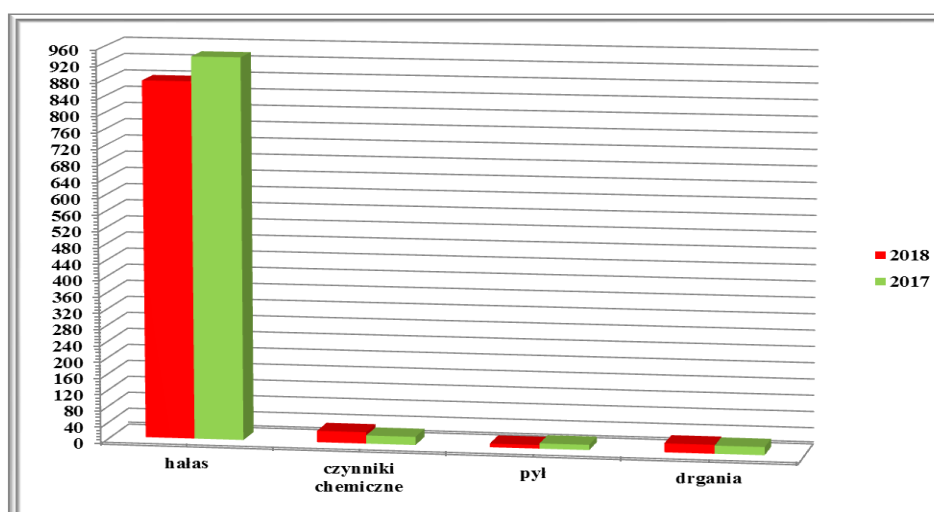
Liczba zatrudnionych osób w skontrolowanych zakładach (300) wynosiła 11331 osób, z których 953 osób pracowało w przekroczeniach NDSiN czynników szkodliwych dla zdrowia, stanowi to 8,4 % zatrudnionych w zakładach skontrolowanych.

W przekroczeniach najwyższego dopuszczalnego natężenia i stężenia czynników szkodliwych dla zdrowia, zatrudnionych jest:

- 879 pracowników narażonych na działanie ponadnormatywnego hałasu,
- 33 osoby narażonych na działanie szkodliwych czynników chemicznych,
- 14 osób narażonych na pył,
- 27 osób narażonych na drgania mechaniczne.

Tabela 12. *Narażenie zawodowe pracowników w skontrolowanych zakładach pracy w przekroczeniach NDS i NDN w latach 2017-2018*

ROK / DANE	2017	2018
Liczba skontrolowanych zakładów	238	300
Zatrudnienie ogółem w skontrolowanych zakładach	9659	11331
Liczba zakładów z przekroczeniami NDS i NDN	25	29
Liczba pracowników narażonych na czynniki szkodliwe w tym na:		
Hałas	939	879
Drgania mechaniczne	25	33
Pył	18	14
Związki chemiczne	25	27

Rys.18. *Liczba zatrudnionych na stanowiskach pracy, gdzie stwierdzono czynnik szkodliwy w stężeniach/natężeniach powyżej NDS/NDN.*

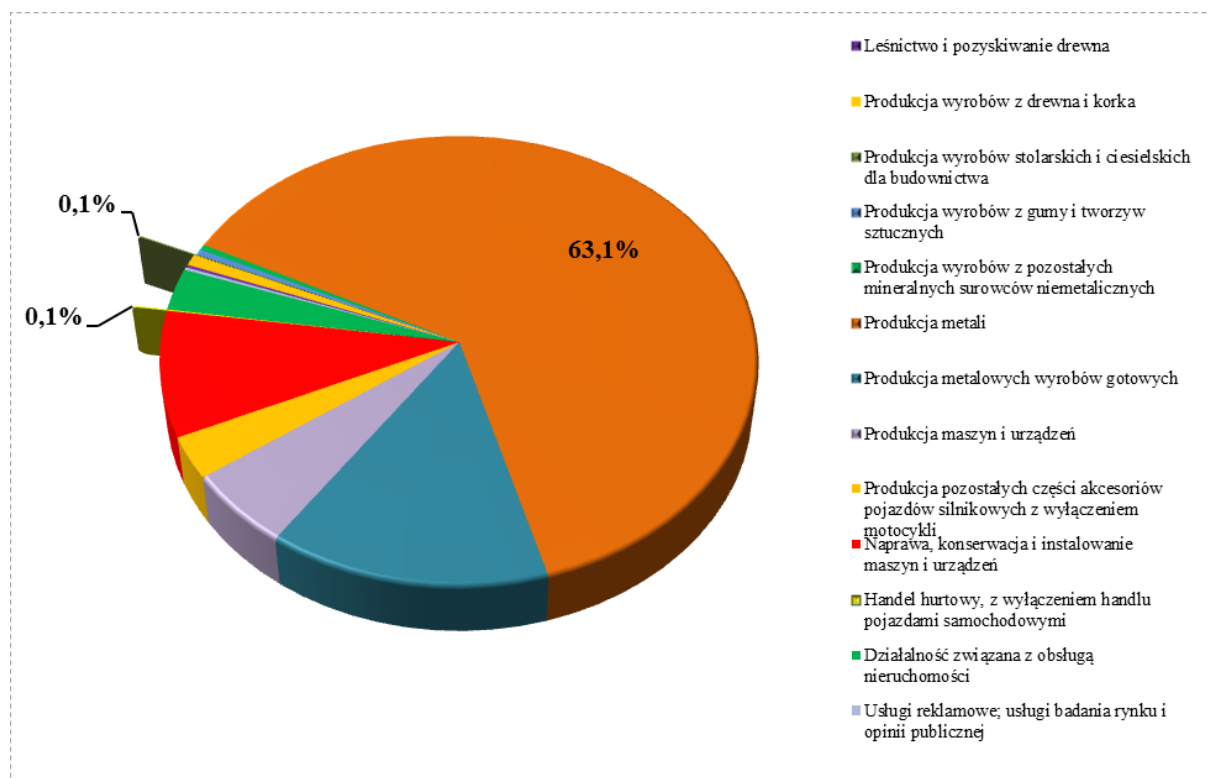
W 2018 r. w porównaniu do roku 2017 zmniejszyła się liczba pracowników zatrudnionych w warunkach przekroczenia normatywów higienicznych (2018 – 953, 2017 – 1007). Podobnie jak w roku ubiegłym, największą grupę pracujących w warunkach szkodliwych stanowiły osoby narażone na ponadnormatywne działanie hałasu. Pracownicy zatrudnieni w warunkach narażenia na hałas wyposażeni są w odpowiednio dobrane ochronniki słuchu, których stosowanie jest nadzorowane i egzekwowane przez pracodawcę, a strefy zagrożenia hałasem są oznakowane.

Tabela 13. *Narażenie zawodowe pracowników w skontrolowanych zakładach wg PKD*

Wykaz zakładów pracy i osób pracujących w przekroczeniach NDS i NDN				
Dział PKD	Rodzaj działalności (nazwa działu PKD)	Liczba zakładów pracy, w których stwierdzono przekroczenia NDS / NDN	Liczba osób pracujących w przekroczeniach NDS / NDN	Procent osób pracujących w przekroczeniach NDS / NDN
02	Leśnictwo i pozyskiwanie drewna	1	2	0,2
16	Produkcja wyrobów z drewna i korka	3	8	0,8
20	Produkcja wyrobów stolarskich i ciesielskich dla budownictwa	1	1	0,1
22	Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	2	4	0,4
23	Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	2	4	0,4
24	Produkcja metali	3	601	63,1
25	Produkcja metalowych wyrobów gotowych	8	135	14,2
28	Produkcja maszyn i urządzeń	2	52	5,5
29	Produkcja pozostałych części akcesoriów pojazdów silnikowych z wyłączeniem motocykli	1	29	3,0
33	Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	2	84	9,0
46	Handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	1	1	0,1
68	Działalność związana z obsługą nieruchomości	1	26	3,0
73	Usługi reklamowe; usługi badania rynku i opinii publicznej	1	2	0,2
Razem (wszystkie PKD)		29	953	100

Dane zawarte w tabeli przedstawia poniższy wykres, który wskazuje, iż największy odsetek pracowników zatrudnionych na stanowiskach pracy, gdzie stwierdzono przekroczenia stanowi produkcja metali gdzie w przekroczeniach pracuje 601 osób tj. 63,1%, ogółu zatrudnionych w tych zakładach. Natomiast najmniejszy procent osób w narażeniu pracuje w zakładach zajmujących się handlem hurtowym, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi oraz produkcji wyrobów stolarskich i ciesielskich dla budownictwa tj. 0,1%.

Rys.19. Odsetek osób pracujących w przekroczeniach NDS i NDN

W 2018 r. wydano 1 decyzję na obniżenie NDSiN czynnika szkodliwego do obowiązujących norm, tj. stężenia czynnika chemicznego: manganu. Zalecenie wykonano.

3.2. Nadzór nad produktami biobójczymi

Według ewidencji PSSE w Ostrowcu Św. w powiecie ostrowieckim znajduje się 16 podmiotów wprowadzających do obrotu produkty biobójcze oraz 8 zakładów stosujących produkty biobójcze.

W 2018 r. przeprowadzono łącznie 12 kontroli zakładów odpowiedzialnych za wprowadzanie do obrotu produktów biobójczych oraz 8 kontroli w firmach stosujących produkty biobójcze. Objęte kontrolą obiekty to hurtownie produktów biobójczych i środków

ochrony roślin, sklepy z tymi środkami, zakłady wykonujące usługi DDD, pływalnia oraz zakłady produkujące produkty spożywcze.

Podczas kontroli zwracano szczególną uwagę na występowanie w obrocie produktów, które były wycofywane z obrotu decyzjami właściwych PPIS.

Skontrolowano szczegółowo 27 produktów biobójczych, wszystkie posiadały ważne pozwolenia na obrót i prawidłowe oznakowanie.

3.3. Substancje chemiczne i ich mieszaniny

Obowiązki przedsiębiorców w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin zależą od miejsca w łańcuchu dostaw w odniesieniu do substancji wg kolejności: producent, importer, dystrybutor, dalszy użytkownik.

Na terenie powiatu ostrowieckiego w roku 2018 w ewidencji znajdowało się 40 podmiotów **wprowadzających do obrotu** substancje w postaci własnej lub jako składniki w mieszaninach tj. 3 producentów, 1 importer, 31 dystrybutorów substancji chemicznych i ich mieszanin, 5 dalszych użytkowników – formulatorów, oraz 120 podmioty stosujące substancje chemiczne i ich mieszaniny – rys...

Rys.20. Liczba przeprowadzonych kontroli w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin.

Zgodnie z rozporządzeniem REACH w ewidencji znajdują się 3 podmioty zobowiązane do rejestracji substancji.

W 2018 r. przeprowadzono 160 kontroli w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin: 40 kontroli u wprowadzających do obrotu substancje w postaci własnej lub jako składniki w mieszaninach oraz 120 kontroli u stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny.

Przeprowadzone kontrole dotyczyły realizacji rozporządzenia (WE) NR 1907/2006 PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) i utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów, zmieniające dyrektywę 1999/45/WE oraz uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 793/93 i rozporządzenie Komisji (WE) nr 1488/94, jak również dyrektywę Rady 76/769/EWG i dyrektywy Komisji 91/155/EWG, 93/67/EWG, 93/105/WE i 2000/21/WE (Dz. Urz. UE L 396 z 30.12.2006 r., str.1, z późn. zm.) oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1272/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin, zmieniające i uchylające dyrektywy 67/548/EWG i 1999/45/WE oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1907/2006.

Podczas kontroli nie stwierdzono uchybień w powyższym zakresie.

Sprawując nadzór nad prekursorami kategorii 2 i 3 zgodnie z art.44 ust. 2 ustawy z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2018 r., poz. 1030 z późn. zm.), sekcja przesyła informacje dotyczące legalnego użycia i zapotrzebowania prekursorów narkotykowych na formularzach INCB (Międzynarodowej Organizacji ds. Kontroli Narkotyków) do WSSE Kielce.

W 2018 r. przeprowadzono 11 kontroli w zakresie prekursorów narkotykowych tj.: 9 kontroli w zakładach stosujących prekursor narkotykowe kategorii 2 tj.: bezwodnik kwasu octowego i nadmanganian potasu oraz kategorii 3: kwas solny, kwas siarkowy, aceton, toluen oraz 2 kontrole w zakładach wprowadzających do obrotu prekursor narkotykowy kategorii 3.

W trakcie kontroli sprawdzane były dokumenty handlowe, deklaracje klienta, cel użycia, wymagane ilości. Nie stwierdzono nietypowych transakcji, zamawiane ilości odpowiadają zwykłemu zużyciu przez klienta.

3.4. Nadzór nad czynnikami rakotwórczymi

W Powiatowej Stacji Sanitarnej - Epidemiologicznej w Ostrowcu Św. w elektronicznej bazie gromadzone są informacje o substancjach, preparatach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym, które są przekazywane do Centralnego Rejestru Danych prowadzonego w Instytucie Medycyny Pracy w Łodzi.

W związku z tym weryfikowane są coroczne informacje pracodawców o czynnikach rakotwórczych sporządzane wg wzoru podanego w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 24 lipca 2012 r. w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz.U. z 2016 r. poz.1117).

Z analizy danych wprowadzanych do rejestru wynika, że na terenie powiatu ostrowieckiego najczęściej zgłaszane jest narażenie na czynniki takie jak:

- promieniowanie jonizujące,
- pył drewna twardego,
- tlenek chromu(VI) i siarczan (VI) kobaltu,
- pył azbestu,
- benzen.
- aldehyd mrówkowy.

W ewidencji Sekcji Nadzoru Środowiska Pracy znajduje się 17 zakładów pracy, w których występuje narażenie na czynniki rakotwórcze lub mutagenne.

W powyższym zakresie skontrolowano 17 zakładów pracy.

Na terenie powiatu ostrowieckiego stwierdzono ogółem 149 osób narażonych na czynniki rakotwórcze i mutagenne, w tym 26 kobiet i 123 mężczyzn.

Podczas kontroli sprawdzano czy pracodawca prowadzi rejestry prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z czynnikami lub procesami technologicznym o działaniu rakotwórczym lub mutagennym, rejestry pracowników narażonych na te czynniki.

W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono niedopełnienie wymaganych prawem obowiązków przez jeden podmiot w zakresie:

- prowadzenia rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- prowadzenia rejestru pracowników narażonych na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- przekazywania do PPIS w Ostrowcu Św. informację o substancjach, ich mieszaninach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym.

W celu usunięcia stwierdzonych w czasie kontroli uchybień wydano decyzję administracyjną.

W ramach długofalowego „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terenie Polski” przeprowadzono 2 kontrole w tym: 1 kontrolę w firmie zajmującej się transportem materiałów konstrukcyjnych zawierających azbest oraz 1 kontrolę firmy zajmującej się usuwaniem wyrobów zawierających azbest.

W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono uchybień w tym zakresie.

3.5. Występowanie czynników biologicznych w środowisku pracy

Nadzór nad czynnikami biologicznymi w środowisku pracy jest monitorowany w zakładach o takich profilach działalności jak: zakłady opieki zdrowotnej, laboratoria diagnostyczne zakłady prowadzące działalność związaną z pozyskiwaniem drewna i przetwórstwem,

zakłady służb leśnych, zakłady gospodarki odpadami, zakłady wodociągów i kanalizacji, oczyszczalni ścieków, zakłady przetwórstwa mięsa i drobiu, zakłady produkcji artykułów spożywczych, pralnie, zakłady świadczące usługi pogrzebowe.

W ramach nadzoru nad czynnikami biologicznymi przeprowadzono 95 kontroli w 95 obiektach. Ogółem na terenie powiatu narażonych na szkodliwe czynniki biologiczne grupy 2 i 3 zagrożenia jest 1397 pracowników (1192 w 2017 r.)

Na terenie naszej działalności stwierdzono zamierzone użycie szkodliwych czynników biologicznych 2 i 3 grupy zagrożenia w celach diagnostycznych w 2 obiektach. Pracodawcy złożyli do PPIS w Ostrowcu Św. informacje o użyciu czynnika biologicznego w środowisku pracy.

3.6. Choroby zawodowe

W związku z wykonywaną pracą mogą pojawić się u pracownika różne schorzenia, które jeśli są ujęte w wykazie chorób zawodowych będącym załącznikiem do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2009 r. w sprawie chorób zawodowych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1367) mogą być uznane za chorobę zawodową.

W 2018 r. do PPIS w Ostrowcu Św. przeprowadził 7 postępowań w sprawie podejrzenia chorób zawodowych, w wyniku których sporządzono 16 kart oceny narażenia zawodowego.

Wydano 10 decyzji, w tym 4 decyzje stwierdzające chorobę zawodową, 6 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej.

Stwierdzone choroby zawodowe to:

- przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym trwającym co najmniej 12 lat,
- przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy,
- choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa: borelioza.

4. Inne działania

W ramach współpracy z Wojewódzkim Ośrodkiem Medycyny Pracy w Kielcach PPIS w Ostrowcu Św. przesyła karty oceny narażenia zawodowego na stanowiskach pracy dotyczące badanych pacjentów oraz decyzje w sprawie chorób zawodowych.

W ramach współpracy z Państwową Inspekcją Pracy Oddział w Kielcach PPIS w Ostrowcu Św. przesyła do wiadomości decyzje w sprawie chorób zawodowych.

Do Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi przesyłane są opracowane karty stwierdzenia chorób zawodowych po uprawomocnieniu się decyzji.

Prowadząc postępowania w sprawie chorób zawodowych PPIS w Ostrowcu Św. zwraca się o informacje dotyczące stanu prawnego zakładów pracy do Sądu Rejonowego w Kielcach X Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Ostrowcu Św. działając na podstawie Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2007 r. w sprawie trybu i form współdziałania niektórych organów z Państwową Inspekcją Pracy w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz legalności zatrudnienia (Dz.U. z 2007 r., nr 250, poz. 1870) przekazał informację dot. naruszenia przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładzie pracy działającym na terenie powiatu ostrowieckiego.

Wnioski

Sekcja Nadzoru Środowiska Pracy realizowała obowiązki i zadania ustawowe, a priorytetem w tej działalności było kontynuowanie nadzoru nad przestrzeganiem ustawy o substancjach chemicznych i ich mieszaninach, rozporządzeń dotyczących produktów biobójczych oraz warunków pracy i oceny narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach nadzorowanych.

Dokonując oceny środowiska pracy należy stwierdzić, iż w roku 2018 zmniejszyła się ogólna liczba osób narażonych na działanie szkodliwych czynników dla zdrowia.

Działania techniczne i organizacyjne podejmowane przez pracodawców, stosowanie środków ochrony indywidualnej oraz profilaktyka medyczna zapobiegają skutkom oddziaływania czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy.

Pracodawcy w miarę możliwości dostosowują technologie produkcji do nowoczesnych standardów, odnawiają pomieszczenia produkcyjne i higieniczno-sanitarne, dbają o prawidłowe wyposażenie i urządzenie tych pomieszczeń, zapewniają pracownikom odpowiednią odzież ochronną i środki ochrony indywidualnej oraz przestrzegają terminowości przeprowadzania badań profilaktycznych pracowników.

Pomimo poprawiających się warunków pracy pracowników, informowaniu ich o ryzyku zawodowym, które wiąże się z wykonywaną pracą oraz zasadach ochrony przed zagrożeniami w dalszym ciągu stwierdzane są choroby zawodowe.

W toku postępowań w sprawach chorób zawodowych na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się zmniejszenie liczby zgłoszeń podejrzeń chorób zawodowych do 7 zgłoszeń w 2018 r. (17 zgłoszeń w 2016 r. 16 zgłoszenia w 2017 r.).

VII. NADZÓR NAD PLACÓWKAMI NAUCZANIA I WYCHOWANIA ORAZ PLACÓWKAMI WYPOCZYNKU DZIECI I MŁODZIEŻY

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Ostrowcu Św. w zakresie bieżącego nadzoru sanitarnego prowadzonego w 2018 roku kontrolował przestrzeganie przepisów określających wymagania higieniczno – sanitarne i zdrowotne w placówkach oświatowo – wychowawczych, opiekuńczych oraz obiektach wypoczynku letniego i zimowego dzieci i młodzieży.

W podległych placówkach sprawowano nadzór w zakresie:

- higieny procesu nauczania;
- stanu sanitarno - higienicznego i technicznego budynków i pomieszczeń;
- warunków do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w szkołach;
- warunków do utrzymania higieny osobistej;
- warunków wypoczynku i rekreacji dzieci i młodzieży;
- wyposażenia pomieszczeń w odpowiednie meble i sprzęt;
- stosowania niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych w pracowniach, laboratoriach i warsztatach szkolnych.

Kładąc nacisk na identyfikację i eliminację czynników zagrażających zdrowiu dzieci i młodzieży oraz zjawisk utrwalających niepożądane i szkodliwe zachowania prowadzono badania

na stanowisku pracy ucznia związane z oceną dostosowania mebli edukacyjnych do zasad ergonomii oraz obciążeniem uczniów ciężarem tornistrów.

W 2018 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Ostrowcu Św. sprawował nadzór bieżący nad 124 placówkami, w tym 98 placówkami stałymi i 26 sezonowymi.

Wśród 98 stałych placówek ujętych w ewidencji są: żłobki, przedszkola / inne formy wychowania przedszkolnego (punkty przedszkolne), szkoły podstawowe, gimnazja, licea, zespoły szkół, warsztaty szkolne, szkoła wyższa, placówki z pobytem całodobowym (placówki opiekuńczo – wychowawcze, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, zakład poprawczy), placówki wychowania pozaszkolnego (domy kultury).

Placówki sezonowe stanowiło 26 obiektów wypoczynku zgłoszonych do bazy MEN.

Placówki oświatowo – wychowawcze, dla których organem założycielskim lub prowadzącym jest powiat ostrowiecki nadzorowane są przez Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

Z nowym rokiem szkolnym 2018/2019 działalność rozpoczęło Przedszkole „Mały Naukowiec” Dawid Wtorek, ul. Sikorskiego 60, 27-400 Ostrowiec Św.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego w 2018 r. przeprowadzono 132 kontrole, w tym:

- 23 kontrole placówek wypoczynku dzieci i młodzieży;
- 81 kontroli kompleksowych;
- 7 kontroli sprawdzających wykonanie nałożonych na stronę obowiązków;
- 20 kontroli tematycznych, w tym:
  - 6 kontroli w obszarze przygotowania szkół do nowego roku szkolnego;
  - 5 kontroli w związku z oceną dostosowania mebli edukacyjnych do zasad ergonomii;
  - 6 kontroli z zakresu oceny obciążenia uczniów ciężarem tornistrów;
  - 2 kontrole na wniosek w sprawie wydania opinii w zakresie oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego pomieszczeniach zaadaptowanych na działalność 2 placówek, tj.:
    - Przedszkola „Mały Naukowiec” Dawid Wtorek, ul. Sikorskiego 66 w Ostrowcu Św.;
    - Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Kunowie mieszczącego się w budynku przy ul. Bałtowskiej 289 w Ostrowcu Św. (rozszerzenie działalności o nowe pomieszczenia budynku);
  - 2 kontrole o charakterze interwencyjnym z uwagi na zgłoszenia rodziców dotyczące:
    - niedostosowania mebli edukacyjnych do zasad ergonomii w jednej szkole podstawowej;
    - niewłaściwych warunków pobytu dzieci w przedszkolu, tj. małą powierzchnię użytkową sali zajęć w stosunku do liczby zapisanych do oddziału dzieci.

Kontrola sanitarna przeprowadzona w szkole w związku ze skargą na niedostosowanie krzeseł i stołów uczniowskich do wzrostu dzieci nie wykazała naruszeń w powyższym zakresie.

Zasadność skargi wykazała kontrola sanitarna przeprowadzona w przedszkolu. Liczba dzieci uczęszczających do oddziału przedszkolnego nie była dostosowana do warunków przestrzennych sali. Dyrektor placówki podjęła działania w celu adaptacji lokalu

po mieszkaniu służbowym i zwiększenia metrażu powierzchni użytkowej obiektu pod działalność przedszkolną.

1. Stan sanitarno – techniczny placówek

Łącznie w 2018 r. przeprowadzono 132 kontrole sanitarne.

Wydano 15 decyzji merytorycznych, w tym 2 decyzje w przedmiocie usunięcia stwierdzonych uchybień o charakterze higieniczno – sanitarnym, 13 decyzji dotyczących prolongaty terminu wykonania nałożonych obowiązków oraz 3 decyzje płatnicze.

Mniejsza liczba decyzji administracyjnych nakładających obowiązek usunięcia uchybień (2018 – 2; 2017 r. – 13) z jednej strony świadczy o poprawie stanu sanitarno – higienicznego placówek oświatowo – wychowawczych w porównaniu z rokiem 2017, z drugiej zaś jest skutkiem prowadzonego w stosunku do 17 szkół i placówek postępowania administracyjnego w przedmiocie usunięcia uchybień stwierdzonych w latach poprzedzających rok sprawozdawczy.

W 2018 r. wyegzekwowano wykonanie zarządzeń zawartych w 1 decyzji administracyjnej.

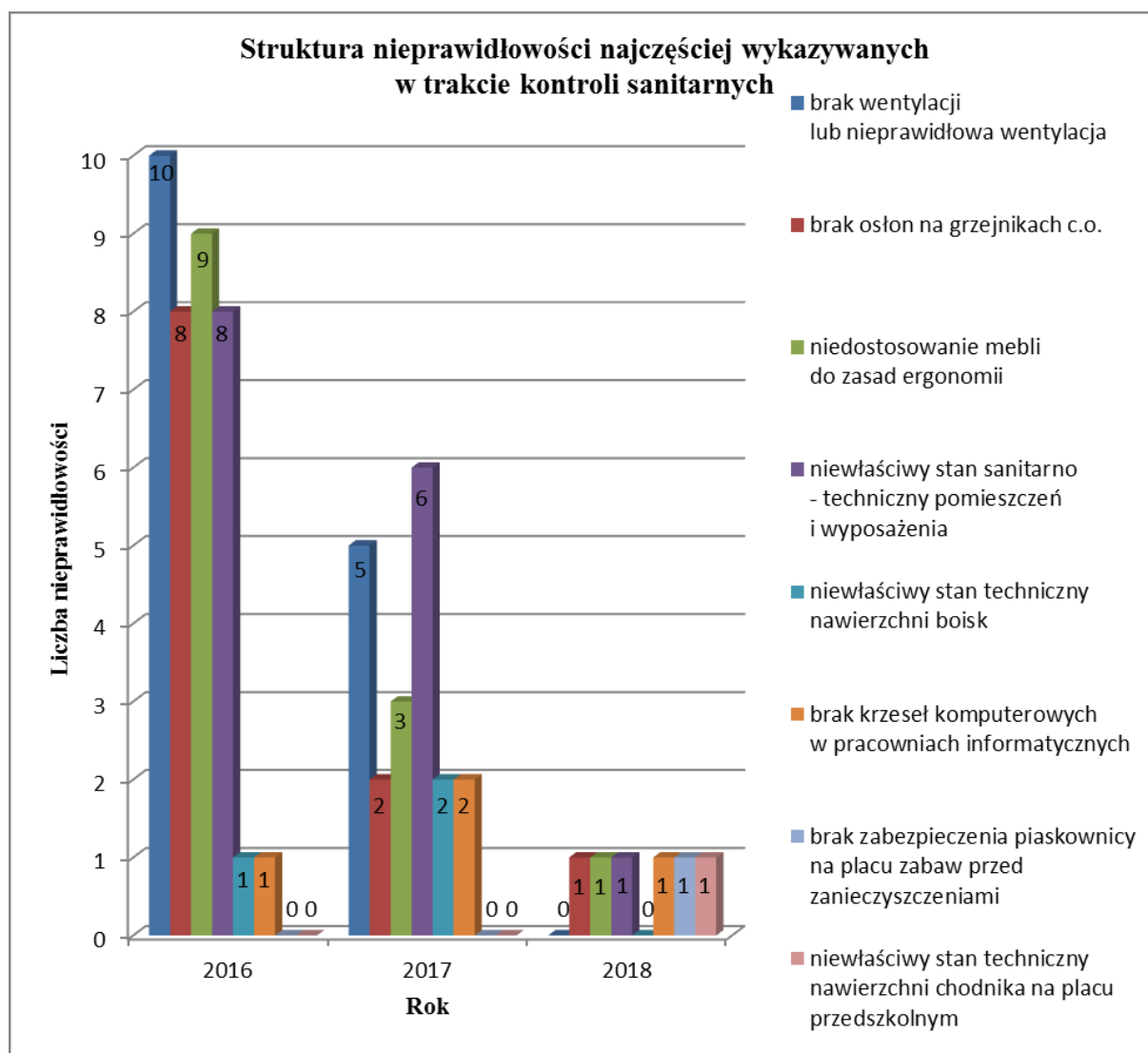
Wydano 13 decyzji administracyjnych dotyczących prolongaty terminu wykonania nałożonych obowiązków, zgodnie z uzasadnionymi i udokumentowanymi wnioskami zobowiązanych.

Liczne prośby o prolongatę terminu wykonania zarządzeń decyzji według organów założycielskich wynikały z zauważalnej w 2018 r. trudności w pozyskaniu przez gminy powiatu ostrowieckiego wykonawców na przeprowadzenie prac remontowych, modernizacyjnych bądź budowlanych. Niejednokrotnie postępowania o udzielenie zamówienia prowadzone w trybie przetargu na inwestycje były unieważniane z uwagi na brak ofert lub brak ofert niepodlegających odrzuceniu na ogłoszone zamówienia. Jedną z przyczyn niezrealizowania części wcześniej wydanych decyzji zgodnie z deklaracją dyrektorów szkół był brak środków finansowych.

W związku z nieprawidłowościami stwierdzonymi w 2 podległych placówkach w 2018 roku wydano 2 decyzje administracyjne w przedmiocie:

- montażu na grzejnikach centralnego ogrzewania osłon chroniących przed bezpośrednim kontaktem z elementem grzejnym;
- zapewnienia właściwego stanu sanitarno – technicznego pomieszczeń (sal dydaktycznych);

- dostosowania mebli edukacyjnych do wymagań ergonomii oraz prawidłowego zestawienia mebli;
- zabezpieczenia usytuowanej na placu zabaw piaskownicy przed zanieczyszczeniem odpadami zwierzęcymi;
- zapewnienia właściwego stanu technicznego nawierzchni chodnika na placu przedszkolnym;
- zapewnienia krzeseł komputerowych przy stanowiskach pracy wyposażonych w monitory ekranowe.

Rys.21. Struktura nieprawidłowości stwierdzanych w placówkach nauczania, wychowania i opieki oraz wypoczynku i rekreacji dzieci i młodzieży.

Systematycznie z roku na rok w okresie letnich wakacji dyrektorzy szkół i placówek w miarę posiadanych środków finansowych zlecają wykonanie bieżących prac

konserwatorsko – naprawczych oraz przeprowadzenie szeregu gruntownych czynności porządkowych w budynkach i ich otoczeniu w celu stworzenia bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu dzieci i młodzieży w placówkach. Wzorem ubiegłych lat, w 2018 roku przeprowadzono prace dzięki którym znacznie poprawiła się funkcjonalność pomieszczeń i estetyka obiektów. Doposażono szkoły w nowoczesne pomoce dydaktyczne, tablice interaktywne oraz w sprzęt sportowy i meble z certyfikatami i atestami.

Wszystkie skontrolowane w 2018 r. placówki (81) posiadają podłączenie do sieci wodociągowej, zaopatrzone są w bieżącą zimną wodę o monitorowanej jakości oraz posiadają odprowadzenie ścieków do kanalizacji (61), szczelnych zbiorników bezodpływowych na nieczystości (14) bądź własnych oczyszczalni ścieków (6). Dzieci we wszystkich placówkach oświatowo – wychowawczych korzystają z ustępów zlokalizowanych wewnątrz budynków szkolnych.

Ocena standardów dostępności do urządzeń sanitarnych wykonana w oparciu o kryterium liczby uczniów przypadających na jedną umywalkę do mycia rąk i miskę ustępową wykazała, że normatyw ten był zachowany we wszystkich skontrolowanych placówkach. Powyższe świadczy o poprawie sytuacji pod tym względem w stosunku do poprzednich lat.

2. Infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w szkołach

Zauważalna jest dbałość ze strony organów prowadzących o poprawę obiektów sportowych w podległych im szkołach.

W 2018 r. realizowane były zadania inwestycyjne mające na celu poprawę stanu przyszkolnej infrastruktury sportowej, przeznaczonej na potrzeby realizacji zajęć

wychowania fizycznego.

Wśród inwestycji zrealizowanych w roku sprawozdawczym należy wymienić budowę nowej sali gimnastycznej z pełnym zapleczem sportowym w Publicznej Szkole Podstawowej im. mjr Jana Piwnika „Ponurego” w Mominie, Momina 20, 27-425 Waśniów oraz oddanie do użytku 2 w pełni zmodernizowanych boisk sportowych.

Jedno boisko wielofunkcyjne o nawierzchni syntetycznej pozyskała Publiczna Szkoła Podstawowa nr 14 im. Orłąt Lwowskich, os. Stawki 35 w Ostrowcu Św. Drugie

zmodernizowane boisko sportowe pozostaje do wspólnej dyspozycji uczniów ze Szkoły Podstawowej w Częstocicach im. Kawalerów Orderu Uśmiechu i Gimnazjum w Częstocicach im. Kawalerów Orderu Uśmiechu, ul. Górna 3 w Ostrowcu Św. – placówek zlokalizowanych w jednym obiekcie budowlanym.

W 2018 roku warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego analizowano w 44 szkołach różnego typu i stwierdzono, że z pełnej infrastruktury sportowej, tj. szkolnego zespołu sportowego (w skład którego wchodzi jedna lub dwie sale sportowe oraz pomieszczenia pomocnicze, tj. przebieralnie, natryskownie, ustępy, przechowalnie sprzętu sportowego, pokój nauczycieli WF) z boiskiem korzystać mogli uczniowie 12 placówek. Jedna placówka posiada szkolny zespół sportowy bez boiska. Ogółem 27 placówek dodatkowo korzystało z infrastruktury do WF poza placówką (np. z basenu, hali sportowej, z boiska/ stadionu sportowego).

Pomimo zwiększającej się liczby nowopowstałych obiektów sportowych nadal spora część populacji dzieci i młodzieży szkolnej nie ma dostępu do funkcjonalnej infrastruktury sportowej.

5 szkół (11,36% skontrolowanych szkół) nie posiada infrastruktury do prowadzenia zajęć WF. Niezależnie od posiadanej infrastruktury sportowej, zajęcia wychowania fizycznego odbywały się na korytarzach szkolnych w 4 placówkach.

Niezadowolające są także wyniki kontroli sposobu użytkowania sportowego zaplecza sanitarnego. Rozpatrując wykorzystanie przez uczniów stworzonych im możliwości korzystania z natrysków ustalono, że w 2 szkołach na 13 skontrolowanych i posiadających natryskownie, natryski były używane tylko po dodatkowych zajęciach sportowych, a w 11 szkołach mimo posiadania natrysków, nie były one używane. Główną przyczynę takiej sytuacji Dyrektorzy placówek upatrują w braku czasu podczas przerw międzylekcyjnych.

W czasie kontroli warunków do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego ocenie poddawano również sprzęt i urządzenia sportowe. Stan techniczny sprzętu sportowego w szkołach był prawidłowy. W miejscach przeznaczonych do ćwiczeń fizycznych zapewniono tablice informacyjno – ostrzegawcze (regulaminy).

73,23% skontrolowanych placówek korzysta ze sprzętu sportowego zakupionego wyłącznie po 1997 r. W 23,94% szkół odsetek urządzeń i sprzętu sportowego z certyfikatami wynosił 100%. 43,6% skontrolowanych szkół dysponuje urządzeniami rekreacyjno – sportowymi, które w ponad 50% posiadają certyfikaty zgodności.

3. Warunki pracy ucznia

W ramach bieżącego nadzoru nad szkołami w czasie przeprowadzanych kontroli poza bezpieczeństwem i higieną bazy lokalowej oceniano również przestrzeganie wymogów przepisów prawa oraz zaleceń w obszarze organizacji procesów nauczania.

W celu oceny warunków nauczania wykonano 1261 badań, w tym 651 badań obciążenia uczniów ciężarem tornistrów, 333 higieniczne oceny tygodniowych rozkładów zajęć lekcyjnych i 277 badań dostosowania mebli do wzrostu uczniów.

• ocena rozkładów zajęć lekcyjnych

W roku szkolnym 2017/2018 w ramach nadzoru nad warunkami higieny procesu nauczania dokonano oceny tygodniowych rozkładów zajęć lekcyjnych w 42 placówkach, zwracając uwagę czy plany zajęć dydaktyczno-wychowawczych uwzględniają:

- równomierne obciążenie uczniów zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia;
- różnicowanie zajęć w każdym dniu;
- możliwości psychofizyczne uczniów podejmowania intensywnego wysiłku umysłowego w ciągu dnia.

Nieprawidłowości nie stwierdzono.

• dostosowanie mebli do wymagań ergonomii – stanowisko pracy ucznia

W 2018 r. w związku z oceną dostosowania mebli szkolnych do wysokości ciała uczniów dokonano pomiarów w 6 placówkach. Pomiarom poddano 277 stanowisk pracy ucznia w 26 oddziałach. Uchybienia stwierdzono na 48 stanowiskach w 5 oddziałach w 2 placówkach (2 szkołach podstawowych). Nieprawidłowości dotyczyły 17,3% ogółu przebadanych uczniów.

Stwierdzone nieprawidłowości polegały na niewłaściwym zestawieniu mebli edukacyjnych oraz na niedostosowaniu stanowisk pracy do wzrostu uczniów.

W związku z powyższym wydano 1 decyzję administracyjną oraz zalecenia pokontrolne, które zostały wyegzekwowane do 31.12.2018 r. W obydwu szkołach dokupiono meble pozwalające na właściwe zestawienia stanowisk pracy uczniów i dostosowanie funkcjonalnych parametrów mebli do antropometrycznych wymiarów dzieci.

- **zapewnienie miejsca na podręczniki i przybory szkolne / obciążenie uczniów ciężarem tornistrów**

W zakresie zapewnienia uczniom miejsca na pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych zgodnie z rozporządzeniem MEN ocenie poddano 42 placówki. Z obowiązku tego wywiązało się 100% skontrolowanych szkół zapewniając indywidualne bądź zbiorowe szafki i półki na pomoce dydaktyczne.

Pomimo zapewnienia możliwości pozostawiania zeszytów, podręczników i przyborów w szkole uczniowie zabierają je do domu ze względu na konieczność odrabiania zadanych prac domowych i przygotowania się do zajęć lekcyjnych.

Zgodnie z zaleceniami Głównego Inspektora Sanitarnego, waga tornistra nie powinna przekraczać 10-15% masy ciała dziecka.

W 2018 r. badania obciążenia uczniów ciężarem tornistrów wykonano w 5 szkołach podstawowych oraz w 1 zespole szkół. Pomiarami objęto 651 uczniów z 44 oddziałów.

Ocena obciążenia uczniów ciężarem tornistrów w kontrolowanych placówkach

wykazała, że na 651 przebadanych uczniów 227 (34,86%) posiadało tornistry/plecaki mieszczące się w przedziale 10–15% wagi ciała. 93 uczniów (14,28%) posiadało tornistry przekraczające 15% wagi ciała. 331 uczniów (50,84%) posiadało tornistry /plecaki, których ciężar wynosił poniżej 10% wagi ciała.

Otrzymane dane pokazują, że większa część poddanych wazeniu uczniów nosi plecaki o wadze niższej lub zgodnej z zaleceniami Głównego Inspektora Sanitarnego. Niewiele ponad 14% objętych badaniem uczniów szkoły podstawowej nosi plecaki zbyt ciężkie.

Na przekroczenie dopuszczalnej wagi tornistrów lub plecaków mają wpływ przede wszystkim:

- noszenie dodatkowych książek;
- noszenie rzeczy niezwiązanych bezpośrednio z programem nauczania, tj.: butelek lub termosów z napojami, śniadaniówek;
- rodzaj tornistra, np. tornister ze stelażem;
- niewystarczający nadzór rodziców nad zawartością tornistrów.

Samo zapewnienie miejsca na pozostawienie podręczników w szkole nie rozwiązuje problemu ciężkich plecaków.

W odniesieniu do problemu, jakim są przeciążone tornistry/plecaki ważna jest wiedza oraz działania podejmowane przez personel szkoły i rodziców.

Zasadnym jest włączanie przez dyrektorów szkół (organizatorów życia szkoły, sprawujących nad nimi ogólny nadzór) jak najszerszego grona osób – przede wszystkim rodziców i opiekunów – do działań kierowanych przez nich placówek w zakresie promowania zdrowego stylu życia mając na uwadze cel naczelny dla wszystkich, jakim jest kształtowanie prawidłowych nawyków zdrowotnych.

Zamierzony skutek może odnieść współpraca na płaszczyźnie nauczyciel – rodzic poprzez:

- informowanie rodziców o możliwości pozostawienia części przyborów szkolnych i podręczników w szkole;
- obligowanie rodziców do zapoznania się z zaleceniami Głównego Inspektora Sanitarnego dotyczącymi tornistrów szkolnych;
- ustalanie z dziećmi jakie podręczniki i pomoce dydaktyczne będą potrzebne dnia następnego;
- zwracanie uwagi na to, co dzieci przynoszą do szkoły w celu wyeliminowania zbędnych przedmiotów;
- przeprowadzanie lekcji instruktażowych pakowania i noszenia tornistra.

• nadzór nad preparatami chemicznymi i substancjami niebezpiecznymi

W trakcie kontroli zwracano uwagę na odpowiednie przechowywanie i oznakowanie niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin w szkolnych pracowniach chemicznych oraz posiadanie aktualnego ich spisu.

13 spośród 44 skontrolowanych placówek posiadało na stanie substancje chemiczne i ich mieszaniny.

W trakcie kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie nadzoru nad substancjami i preparatami chemicznymi w szkołach.

• temperatura w pomieszczeniach dydaktycznych

W 2018 roku w placówkach oświatowo – wychowawczych poddanych kontroli sanitarnej w sezonie grzewczym sprawdzano wymóg zapewnienia właściwej temperatury w pomieszczeniach dydaktycznych. Nie stwierdzono temperatur powietrza niższych niż wymagane przepisami prawa (+20°C dla żłobków, +18°C dla pozostałych typów szkół).

- **warunki do utrzymania higieny**

Z kontroli sanitarnych przeprowadzonych w okresie sprawozdawczym wynika, że szkoły i placówki wywiązywały się z realizacji obowiązku zapewnienia właściwych warunków do utrzymania higieny osobistej dzieci.

- **opieka medyczna w szkołach**

Na 44 skontrolowane placówki oświatowo – wychowawczych, 22 posiadały gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej (do dyspozycji jednej szkoły i wspólne z inną placówką w tym samym obiekcie).

Stan sanitarno – techniczny skontrolowanych gabinetów nie budził zastrzeżeń.

W 20 szkołach pielęgniarki szkolne realizowały zadania profilaktyki prozdrowotnej w pomieszczeniach zastępczych udostępnianych na terenie placówki.

Opieka medyczna w szkołach jest prowadzona na podstawie zawartych pomiędzy Dyrektorami szkół a podmiotami wykonującymi działalność leczniczą porozumień na objęcie opieką medyczną uczniów w środowisku nauczania i wychowania przez pielęgniarkę szkolną / używanie pomieszczenia wykorzystywanego w celu prowadzenia gabinetu świadczenia profilaktycznej opieki zdrowotnej na rzecz uczniów szkoły.

W szkołach nieposiadających gabinetów opieka zdrowotna świadczona jest także poza terenem placówki, tj. w podmiotach leczniczych.

Powyższe nie zmienia faktu, że w dalszym ciągu opieka medyczna w placówkach nauczania i wychowania jest niewystarczająca ze względu na brak stałej, całodziennej opieki pielęgniarskiej oraz opieki stomatologicznej.

- **ocena warunków sanitarno – higienicznych w oddziałach „zerowych” w placówkach oświatowych.**

W ramach nadzoru nad higieną procesu nauczania oceniono warunki pobytu dzieci 5 i 6 - letnich w tzw. oddziałach „zerowych” w placówkach oświatowych funkcjonujących samodzielnie oraz w zespołach szkół.

W roku sprawozdawczym kontroli poddano oddziały „zerowe” funkcjonujące w 21 przedszkolach, 10 szkołach podstawowych i w 5 zespołach szkół.

Osobną przestrzeń dla dzieci z oddziałów „zerowych”, wydzieloną od starszych uczniów organizowano w miarę możliwości w odrębnym budynku, w wydzielonym segmencie lub na piętrze obiektu (razem z klasami I-III szkoły podstawowej).

Odrębność korzystania z ciągów komunikacyjnych oraz części pomieszczeń (szatnia, jadalnia) przez dzieci młodsze i „starszych” uczniów - przy braku możliwości infrastrukturalnego wydzielenia - dyrektorzy placówek zapewniali wprowadzając wydzielenia organizacyjne (np. rozpoczynanie i kończenie zajęć w różnym czasie).

4. Warunki wypoczynku i rekreacji

Nadzór nad wypoczynkiem dzieci i młodzieży przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Ostrowcu Św. sprawowany był na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 marca 2016 r. w sprawie wypoczynku dla dzieci

i młodzieży (Dz. U. z 2016 r. poz. 452). Nadzór miał charakter ciągły i uwzględniał zgłoszenia monitorowane w bazie wypoczynku. W 2018 r. w elektronicznej „Bazie wypoczynku” dostępnej na stronie internetowej Ministerstwa Edukacji Narodowej zamieszczono zgłoszenia o 26 turnusach

wypoczynku zorganizowanego dla dzieci i młodzieży na terenie powiatu ostrowieckiego (wypoczynek zimowy – 3 ; wypoczynek letni – 23).

Skontrolowano 23 turnusy wypoczynku, w tym 22 turnusy wypoczynku letniego i 1 turnus wypoczynku zimowego.

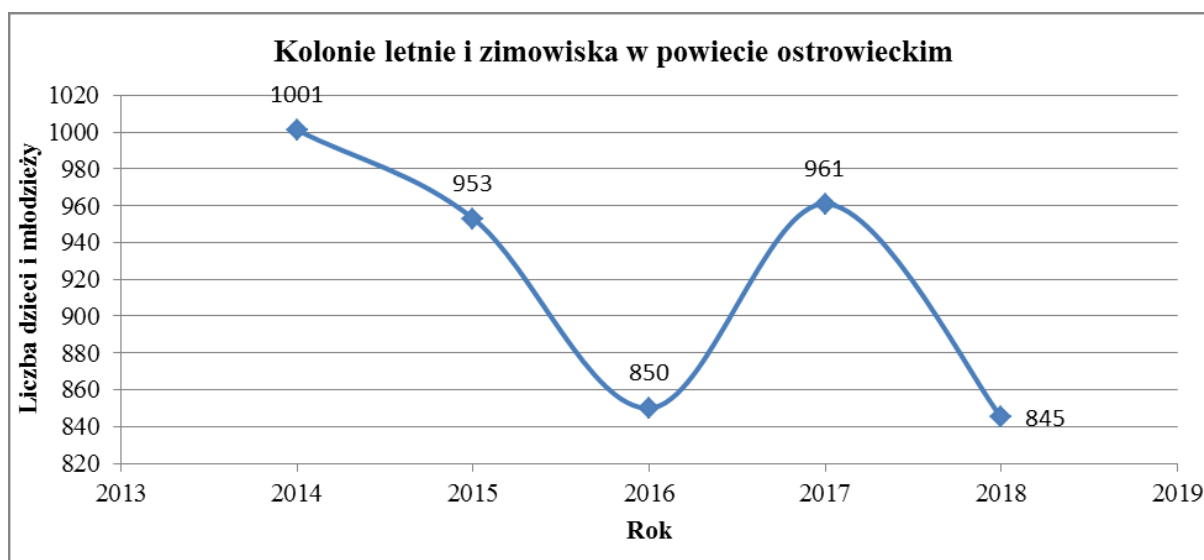
W 2018 roku ponad połowę form wypoczynku na terenie powiatu ostrowieckiego stanowiły turnusy wyjazdowe (13 wypoczynków na 23 skontrolowane).

Niezależnie od formy, wszyscy organizatorzy wypoczynku letniego i zimowego dzieci i młodzieży w 2018 r. zapewnili uczestnikom bezpieczne i higieniczne warunki pobytu.

Nie odnotowano żadnych interwencji z powodu niewłaściwych warunków sanitarno – higienicznych oraz nie nakładano mandatów karnych na organizatorów wypoczynku.

Z różnego rodzaju form wypoczynku skorzystało 845 uczestników (2017 – 961; 2016 – 850 uczestników; 2015 – 953; 2014 – 1001). W porównaniu z rokiem ubiegłym liczba wypoczywających zmniejszyła się o 116.

Rys.22. Liczba uczestników wyjazdowych form wypoczynku i półkolonii w miejscu zamieszkania zorganizowanych dla dzieci i młodzieży na terenie powiatu ostrowieckiego w latach 2014 – 2018.

5. Inne działania:

- ocena przestrzegania zakazu palenia wyrobów tytoniowych i papierosów elektronicznych w placówkach oświatowo - wychowawczych;
- propagowanie właściwych zachowań w trosce o bezpieczny wypoczynek dzieci i młodzieży poprzez dystrybucję materiałów edukacyjnych. Przekazywanie ulotek i broszur z zakresu edukacji antytytoniowej, profilaktyki uzależnień od substancji psychoaktywnych, profilaktyki grypy, chorób nowotworowych, HIV/AIDS.

W 2018 r. w trakcie wypoczynku zimowego prowadzono dystrybucję ulotek: „Nie poddaj się grypie!”, „STOP GRYPĄ”, „Grypa to poważne zagrożenie”, „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu!”, „Dopalacze – Biorąc nie jesteś sobą!”, „Palisz? Ryzykujesz!”, „Sól” oraz broszur: „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu!”;

W placówkach organizujących wypoczynek letni pozostawiono poradnik – „Przeżyj zdrowo i bezpiecznie swoje wakacje”, ostrzeżenie PPIS w Ostrowcu Św. przed konsekwencjami kupowania i zażywania środków zastępczych tzw. dopalaczy, ulotki: „Palenie uzależnia”, „Co grozi palaczowi?”, „Uwaga rodzice”, „Biorąc nie jesteś sobą”, „Dopalacze to śmierć”, „Kodeks walki z rakiem – opalanie”, „Kodeks walki z rakiem (twarz kobiety)”, „Kodeks walki z rakiem (twarz mężczyzny)”, broszury: „Co musisz wiedzieć o HIV/AIDS”, „Druga strona wakacji”, „Patent na bezpieczne wakacje”.

Wnioski

Zdecydowana większość nadzorowanych placówek oświatowo – wychowawczych zapewniła w 2018 r. bezpieczne i higieniczne warunki nauczania, wychowania i opieki dzieci i młodzieży.

W porównaniu do 2017 roku skala nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno – higienicznego i technicznego placówek była znacznie mniejsza. Powyższe skutkowało wydaniem przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Ostrowcu Św. mniejszej liczby decyzji administracyjnych w przedmiocie usunięcia stwierdzonych uchybień o charakterze higieniczno – sanitarnym (2018 – 2 decyzje; 2017 – 13 decyzji) oraz decyzji płatniczych (2018 – 3 decyzje; 2017 – 14 decyzji).

W placówkach oświatowo – wychowawczych systematycznie prowadzone są prace remontowe zmierzające do poprawy stanu sanitarno – higienicznego. Niemniej jednak w przypadku kilku placówek objętych obowiązkiem administracyjnym wynikającym ze złego stanu sanitarno – technicznego, zarządzenia decyzji nie są realizowane w pierwotnie wyznaczonych terminach, a postępowania administracyjne trwają latami.

Przyczyną takiego stanu w ocenie gmin powiatu ostrowieckiego jest trudność w pozyskaniu wykonawców na przeprowadzenie prac remontowych, modernizacyjnych bądź budowlanych oraz brak środków finansowych, którymi dysponują placówki, na poprawę warunków technicznych (remonty, prace konserwatorskie, wymianę wyposażenia).

Zauważalne jest nadawanie przez dyrektorów i personel placówek nauczania i wychowania właściwego znaczenia zagadnieniom higieny nauczania. Dotyczy to zwracania uczniom uwagi na zajmowanie stanowisk pracy dostosowanych do ich wzrostu i utrzymanie właściwej postawy ciała w ławce oraz kształtowanie u uczniów elementarnych nawyków higienicznych dotyczących mycia rąk, zębów (zwłaszcza u dzieci młodszych).

Placówki oświatowo – wychowawcze są sukcesywnie doposażane w nowe meble, wyposażenie i pomoce dydaktyczne posiadające odpowiednie certyfikaty zgodności lub atesty.

Zwiększyła się także liczba placówek posiadających nowe place zabaw. Aktualne tereny rekreacyjne / place zabaw są doposażane w nowe urządzenia sprawnościowe, sprzęt sportowo – rekreacyjny.

Pomimo licznych modernizacji, remontów, rozbudowy bloków sportowych nadal aktualnym problemem jest niedostateczna infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w szkołach. Niepokojący jest fakt, że w szkołach, które posiadają pełną

infrastrukturę do prowadzenia zajęć sportowych i czynne natryski uczniowie prawie w ogóle nie korzystają z nich po zajęciach sportowych.

Dzieciom i młodzieży zapewniono bezpieczne i higieniczne warunki uczestnictwa w letnim i zimowym wypoczynku.

VIII. STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŻYWNOSCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

1. Charakterystyka ogólna nadzorowanych obiektów

W porównaniu do 2017 r. w powiecie ostrowieckim znacząco zwiększyła się liczba obiektów objętych nadzorem (o 85 obiektów). Wzrosła liczba nadzorowanych zakładów produkcji żywności (o 11 obiektów), obiektów obrotu żywnością (o 17 obiektów), zakładów żywienia zbiorowego (o 11 obiektów), środków transportu żywności (o 43 obiekty), wytwórni i miejsc obrotu przedmiotami użytku (o 3 obiekty). Największy wzrost odnotowano w grupie obiekty obrotu żywnością, co wynika z faktu uruchomienia działalności w nowo powstałych placówkach handlu detalicznego jak również z przejęcia przez nowe podmioty obiektów, w których w poprzednich latach wyrejestrowano działalność handlową. W 2018 r. skontrolowano 360 obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku na 1312 znajdujących się w ewidencji, co stanowi 27,0% ogólnej liczby obiektów (w 2017 r. 29,0%).

Tabela 14. Liczba obiektów objętych nadzorem w roku 2017 i 2018, według rodzaju prowadzonej działalności oraz kierunku zmian w zakresie liczby nadzorowanych obiektów.

Rodzaj obiektów	Liczba obiektów objętych nadzorem		Kierunek zmian
	2017	2018	
Obiekty produkcji żywności	193	204	+11
Obiekty obrotu żywnością	582	599	+17
Obiekty żywienia zbiorowego	237	248	+11
Środki transportu żywności	181	224	+43
Wytwórnie i miejsca obrotu przedmiotami użytku	22	25	+3
Miejsca obrotu kosmetykami	12	12	bez zmian
Razem:	1227	1312	+85

Stan sanitarny obiektów oceniany był na podstawie jednolitych procedur urzędowej kontroli żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością uwzględniających obowiązujące przepisy w zakresie wymagań higieniczno – sanitarnych.

W skontrolowanych obiektach:

- przeprowadzono 529 kontroli i rekontroli sanitarnych (w tym 112 kontroli interwencyjnych);
- wydano 23 decyzje administracyjne, w tym 4 decyzje o zakazie wprowadzania produktu do obrotu;
- nałożono 30 mandatów karnych na kwotę 6700,00 zł;
- wykonano 323 pomiary kontrolne w 149 obiektach w zakresie kontroli zachowania ciągłości łańcucha chłodniczego. Nieprawidłowości nie stwierdzono;
- dokonano 24 ocen jakości tłuszczu smaźalniczego przy wykorzystaniu elektronicznego testera TESTO 270 w obiektach żywieniowo-żywnościowych, tj. głównie w punktach małej gastronomii, restauracjach i zakładach produkcyjnych. W 1 obiekcie stwierdzono nieprawidłową jakość tłuszczu używanego przez przedsiębiorcę. Polecono jego wymianę oraz nałożono 1 mandat karny na kwotę 200,00 zł;
- zakwestionowano i wycofano z obrotu środki spożywcze przeterminowane, zmienione organoleptycznie, bez oznakowania lub nieprawidłowo znakowane, niewłaściwie przechowywane oraz niewłaściwej jakości zdrowotnej na łączną wartość 2249,18 zł (w 2017 r. na łączną wartość 4323,53 zł);
- wykonano 18 teoretyczno – jakościowych ocen jadłospisów dotyczących żywienia w obiektach żywienia zbiorowego zamkniętego. Oceniane jadłospisy generalnie nie budziły zastrzeżeń, a stwierdzone w 5 przypadkach (w 2017 r. w 7 przypadkach) błędy stanowiły wskazówki do poprawy planowanych jadłospisów;
- na podstawie arkuszy oceny zakładu oceniono 189 obiektów tj. 53,0% obiektów skontrolowanych (w 2017 r. 213 obiekty tj. 62,0%). Jako „niezgodne z wymaganiami” oceniono 3 zakłady tj. 0,8% sklasyfikowanych (w 2017 r. 7 zakładów tj. 3,0%).

Wśród obiektów ocenionych jako „niezgodne z wymaganiami” znalazł się: 1 zakład obrotu żywnością oraz 2 punkty małej gastronomii. Ocena negatywna sklasyfikowanych zakładów była wynikiem otrzymania maksymalnej liczby punktów za brak czystości i porządku w pomieszczeniach zakładu oraz za nieprawidłowe zabezpieczenie zakładu przed dostępem szkodników.

2. Stan sanitarny poszczególnych rodzajów obiektów

2.1. Zakłady produkcji żywności

Skontrolowano 45 zakładów produkcji żywności, w tym między innymi 1 wytwórnię lodów, 10 automatów do lodów, 7 piekarni, 5 ciastkarni, 2 wytwórnie chrupek, 2 zakłady garmażeryjne, zakład produkcji kanapek, zakład produkcji mieszanek piekarniczych, cukierniczych

i posypek dekoracyjnych, przetwórnę ekologiczną, zakład wypieku opłatków.

Przeprowadzono ogółem 60 kontroli i rekontroli.

Wydano 3 decyzje administracyjne i nałożono 2 mandaty karne na kwotę 700,00 zł.

Pobrano do badania 77 próbek żywności, które nie zostały zakwestionowane.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości w obiektach produkcji żywności:

- nieprawidłowy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń zakładu;
- nieprawidłowy stan techniczny urządzeń oraz powierzchni wykorzystywanych w produkcji;
- brak harmonogramu badań właścicielskich, w tym brak badań przechowalniczych potwierdzających, że w ustalonej dacie minimalnej trwałości wyrób spełnia wymagania zdrowotne;
- brak opracowanych informacji przeznaczonych dla konsumenta finalnego dotyczących znakowania produkowanych wyrobów wprowadzanych do obrotu luzem w zakresie m. in. wykazu użytych składników, w tym substancji alergennych oraz terminu przydatności do spożycia;
- brak czystości i porządku w pomieszczeniach zakładu;
- brak skutecznego zabezpieczenia zakładu przed dostępem szkodników;
- brak wdrożenia instrukcji GHP/GMP oraz procedur opartych na zasadach systemu HACCP.

W porównaniu do 2017 r. stan sanitarno-techniczny w tej grupie obiektów nie uległ zmianie.

2.2 . Zakłady obrotu żywnością

Kontrolą objęto 104 sklepy, w tym 18 supermarketów, 28 kiosków, 12 magazynów hurtowych, 5 obiektów ruchomych i tymczasowych, 39 środków transportu, 17 innych obiektów obrotu żywnością. W obiektach obrotu żywnością przeprowadzono 231 kontroli i rekontroli, w tym 86 kontroli interwencyjnych. Wydano 10 decyzji administracyjnych, w tym 1 decyzję o zakazie wprowadzania produktu do obrotu.

Nałożono 14 mandatów karnych na sumę 2600,00 zł oraz 5 postanowień o nałożeniu grzywny na kwotę 4000,00 zł.

W ramach urzędowej kontroli i monitoringu pobrano do badania 237 próbek żywności, w tym 2 próbki zakwestionowano.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości

w obiektach obrotu żywnością:

- zły stan sanitarno - techniczny pomieszczeń (sufity i ściany brudne, z odpryskami farby, zaciekami, wykwitami pleśni, z ubytkami materiału, uszkodzone, zniszczone drzwi, zniszczone, z ubytkami płytek podłogi);
- nieprawidłowy stan techniczny urządzeń i wyposażenia (skorodowane elementy urządzeń chłodniczych, pęknięte osłony przy ladach chłodniczych, sprzęt pomocniczy uszkodzony, z ubytkami materiału, deski do porcjowania zniszczone z ubytkami materiału, zniszczony blok do porcjowania mięsa, zniszczone, z ubytkami materiału wiklinowe kosze do przechowywania pieczywa);
- brak bieżącej czystości i porządku;
- nieprawidłowo urządzone i wyposażone stanowiska do utrzymania higieny rąk (brak ciepłej wody, brak środka dezynfekcyjnego, brak ręczników jednorazowych, brak koszy na zużyte ręczniki, umywalki do mycia rąk zastawione zbędnymi przedmiotami);
- nieprawidłowo urządzone stanowiska do mycia i dezynfekcji sprzętu podręcznego (brak środków dezynfekcyjnych do utrzymania higieny urządzeń, sprzętu i powierzchni kontaktujących się ze środkami spożywczymi, komory zlewów zastawione różnymi przedmiotami, brak lub zbyt mała powierzchnia ociekowa do suszenia sprzętu);

- brak udokumentowanej ciągłości łańcucha chłodniczego;
- nieprawidłowe przechowywanie środków spożywczych (środki spożywcze przechowywane bezpośrednio na posadzce, brak segregacji asortymentowej, środki spożywcze wymagające obróbki wstępnej oraz gotowe do spożycia rozważane na jednej wadze, przechowywane niezgodnie z zaleceniami producentów);
- brak skutecznego zabezpieczenia zakładu przed dostępem szkodników;
- brak opracowanych procedur zabezpieczenia i wycofania z obrotu partii żywności nie odpowiadającej wymaganiom jakości zdrowotnej;
- środki spożywcze po upływie terminu przydatności do spożycia/dacie minimalnej trwałości, bez oznakowania;
- nieprawidłowe znakowanie środków spożywczych znajdujących się w obrocie (brak wyróżnionych alergenów, brak składu produktów złożonych);
- brak orzeczeń lekarskich z badania przeprowadzonego do celów sanitarno-epidemiologicznych;
- brak wdrożonych instrukcji GHP oraz procedur opartych na zasadach systemu HACCP.

W porównaniu do 2017 r. stan sanitarno – techniczny w tej grupie obiektów utrzymywał się na podobnym poziomie.

2.3 . Zakłady żywienia zbiorowego

1500,00 zł. Wydano 10 decyzji administracyjnych.

Nadzorem objęto 27 zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego i 82 zakłady żywienia zbiorowego otwartego, w tym 44 zakłady małej gastronomii. Przeprowadzono 155 kontroli, w tym 14 kontroli interwencyjnych. Nałożono 14 mandatów karnych na kwotę 3400,00 zł oraz 2 postanowienia o nałożeniu grzywny na kwotę

Wśród najczęściej stwierdzanych nieprawidłowości należy wymienić:

- brak bieżącej czystości i porządku w zakładzie;
- krzyżowanie się dróg technologicznych (brak przestrzegania rozdziału czynności „czystych” i „brudnych”);

- nieprawidłowy stan techniczny pomieszczeń (brudne ściany, sufity z zaciekami, wykwitami pleśni, posadzka z ubytkami płytek);
- niewłaściwy stan sanitarno – techniczny wyposażenia i sprzętu mającego bezpośredni kontakt ze środkami spożywczymi (patelnie zniszczone, z ubytkami teflonu, skorodowane urządzenia chłodnicze, zniszczone deski do porcjowania, zniszczone powierzchnie blatów roboczych);
- brak środków dezynfekcyjnych do utrzymania higieny urządzeń, sprzętu i powierzchni kontaktujących się ze środkami spożywczymi;
- brak skutecznego zabezpieczenia zakładu przed dostępem szkodników (brak siatek przeciw owadom lub uszkodzone);
- nieprawidłowo wyposażone stanowiska mycia i dezynfekcji drobnego sprzętu podręcznego (brak środków dezynfekcyjnych, zlewy brudne lub zastawione zbędnymi przedmiotami, brak powierzchni do suszenia sprzętu produkcyjnego);
- nieprawidłowo urządzone i wyposażone stanowiska do utrzymania higieny rąk (brak ciepłej wody, uszkodzona armatura, brak środka dezynfekcyjnego, brak ręczników jednorazowych);
- nieodpowiednia higiena osobista lub nieudokumentowany stan zdrowia personelu;
- środki spożywcze po upływie terminu przydatności do spożycia/daty minimalnej trwałości;
- nieprawidłowa gospodarka odpadami (pojemniki na odpady brudne, z ubytkami materiału, bez pokryw, brak umowy oraz dokumentów potwierdzających odbiór odpadów, brak pojemnika zbiorczego do gromadzenia odpadów);
- brak informacji o alergenach użytych do produkcji potraw;
- brak wdrożonych i przestrzeganych procedur GHP/GMP/HACCP.

W tej grupie obiektów stan sanitarno-techniczny uległ poprawie z uwagi iż ocenę „niezgodny z wymaganiami” otrzymały 2 zakłady (w 2017 r. ocenę „niezgodny z wymaganiami” otrzymały 4 zakłady).

Większość uchybień w tej grupie obiektów była spowodowana brakiem skutecznej kontroli wewnętrznej prowadzonej przez przedsiębiorców, niestabilności lokalnych placówek gastronomicznych, przejmowania obiektów przez nowych właścicieli nie posiadających często wiedzy w zakresie podstawowych zagadnień higieny i bezpieczeństwa żywności.

2.4. Wytwórnice przedmiotów użytku i miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością

W 2018 r. przeprowadzono 110 kontroli w zakresie wdrożenia i przestrzegania przez przedsiębiorców wymagań określonych w przepisach, w tym rozporządzenia (WE) 1935/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 października 2004 r. w sprawie materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz uchylające

dyrektywy 80/590/EWG i 89/109/EWG (Dz. U. UE L 338 z 13.11.2004 r. str.4), Rozporządzenia Komisji (WE) nr 2023/2006 z dnia 22 grudnia 2006 r. w sprawie dobrej praktyki produkcyjnej w odniesieniu do materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (Dz. U. UE L 384 z 29.12.2006 r. str. 75).

Kontrolą objęto 2 wytwórnice materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, 2 hurtownie ze sprzedażą materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, 106 zakładów wykorzystujących w procesie produkcji, przetwarzania i dystrybucji żywności materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością, w tym 20 zakładów produkcyjnych (8 piekarni, 3 ciastkarnie, 5 innych wytwórnicy żywności, 2 wytwórnice chrupek i prażynek, 2 automaty do lodów), 37 zakładów żywienia zbiorowego (23 restauracje, 14 zakładów małej gastronomii), 47 obiektów obrotu żywnością (16 kiosków spożywczych, 29 sklepów spożywczych (w tym w 11 supermarketach), 2 inne obiekty obrotu żywnością).

W 2 zakładach (w 1 restauracji oraz w 1 punkcie małej gastronomii) stwierdzono nieprawidłowe przechowywanie materiałów i wyrobów dopuszczonych do kontaktu z żywnością.

Na podstawie arkusza oceny stanu sanitarnego zakładu produkcji materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością sklasyfikowano 1 zakład jako zgodny z wymaganiami. Zakład wdrożył dobrą praktykę produkcyjną, ustanowił i utrzymuje skuteczny oraz udokumentowany system zapewnienia jakości i system kontroli jakości.

W porównaniu do 2017 r. stan sanitarno – techniczny w tej grupie obiektów uległ poprawie.

Z obrotu pobrano do badania w ramach urzędowej kontroli i monitoringu w kierunku migracji kadmu i ołowiu, migracji globalnej, formaldehydu, PAAs oraz oceny zgodności znakowania z obowiązującymi przepisami 6 próbek materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Próbkę nie zostały zakwestionowane pod względem badanych parametrów.

2.5. Miejsca obrotu kosmetykami

Przeprowadzono 25 kontroli (6 kontroli w sklepach kosmetycznych, 7 w sklepach ogólnospożywczych, 12 w marketach) w zakresie obrotu nad wyrobami do wybielania zębów. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

Kontrolą (w 4 w sklepach kosmetycznych, 3 w sklepach ogólnospożywczych, 7 marketach) objęto prawidłowość stosowania substancji w formie nano- oraz metyloizotiazolinonu w zakresie przestrzegania Rozporządzenia (UE) nr 2016/1198 z dnia 22 lipca 2016 r. zmieniającego załącznik V do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1223/2009 dotyczącego produktów kosmetycznych. Nie stwierdzono w obrocie produktów kosmetycznych zawierających w swoim składzie substancje w formie nano- oraz metyloizotiazolinonu w zakresie niezgodnym z obowiązującymi przepisami.

W zakresie wdrożenia i przestrzegania przez przedsiębiorców wymagań określonych w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1223/2009 z 30 listopada 2009 r. dotyczącym produktów kosmetycznych przeprowadzono 19 kontroli (5 w sklepach kosmetycznych, 5 w sklepach ogólnospożywczych, 8 w marketach, 1 kiosku).

Dokonano oceny znakowania 42 produktów kosmetycznych. Nieprawidłowości w zakresie znakowania stwierdzono w przypadku 2 produktów kosmetycznych (na etykiecie kosmetyku znajdowało się oświadczenie przypisujące wyrobowi właściwości lecznicze, brak podanego imienia i nazwiska lub zarejestrowanej firmy oraz danych osoby odpowiedzialnej, brak wyróżnionego adresu pod którym jest udostępniona dokumentacja dotycząca kosmetyku, kraj pochodzenia kosmetyku oznakowany nieprawidłowym kodem). W powyższej sprawie wysłano pismo do właściwego ze względu na siedzibę importera państwowego powiatowego inspektora sanitarnego oraz do wojewódzkiego inspektoratu inspekcji handlowej .

Oceniono 186 oświadczeń zamieszczonych na opakowaniach kosmetyków. Zamieszczone oświadczenia w większości spełniały wymogi Rozporządzenia Komisji (UE) Nr 655/2013 z dnia 10.07.2013 r. określającego wspólne kryteria dotyczące uzasadniania oświadczeń stosowanych w związku z produktami kosmetycznymi.

Pobrano do badania w ramach urzędowej kontroli w kierunku formaldehydu 1 próbkę kosmetyku. Próbką nie została zakwestionowana.

W związku z informacją Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego o umieszczeniu w systemie RAPEX notyfikacji 2 kosmetyków, które mogą stwarzać zagrożenie dla zdrowia lub życia konsumentów z uwagi na obecność włókien azbestowych przeprowadzono 16 kontroli, w tym 4 w sklepach kosmetycznych, 7 w marketach, 5 w sklepach spożywczych wprowadzających do obrotu m.in. kosmetyki. Na nadzorowanym terenie nie stwierdzono produktów umieszczonych w ww. powiadomieniu.

3. Stan wdrożenia systemu zapewnienia bezpieczeństwa żywności w oparciu o GHP, GMP i zasady systemu HACCP w zakładach żywnościowo-żywnościowych na koniec 2018 roku

Zasady Dobrej Praktyki Higienicznej (GHP), Dobrej Praktyki Produkcyjnej (GMP) oraz zasady systemu HACCP (System Analizy Zagrożeń i Krytycznych Punktów Kontroli) muszą być obligatoryjnie wdrażane w zakładach produkujących i wprowadzających do obrotu środki spożywcze. Wdrożenie ww. systemów kontroli właścicielskiej nie obowiązuje producentów produkcji pierwotnej. Wdrożenie zasad GHP, GMP oraz zasad systemu HACCP daje gwarancję uzyskania możliwie najwyższej jakości zdrowotnej żywności i pełnego jej bezpieczeństwa w celu spełnienia oczekiwań i potrzeb konsumenta. HACCP jest postępowaniem systemowym, mającym na celu zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego żywności poprzez identyfikację i oszacowanie skali zagrożeń bezpieczeństwa żywności z punktu widzenia jej jakości zdrowotnej oraz ryzyka wystąpienia tych zagrożeń podczas przebiegu wszystkich etapów produkcji i dystrybucji żywności.

Stałe monitorowanie skuteczności działania systemu HACCP powinna gwarantować prowadzona w zakładzie kontrola wewnętrzna, której celem jest zapewnienie przestrzegania właściwej jakości zdrowotnej żywności oraz zasad higieny w procesie produkcji i w obrocie żywnością.

Tabela 15. Stan wdrożenia przez przedsiębiorców systemów samokontroli w latach 2017 - 2018.

Rodzaj obiektu	Liczba obiektów objętych nadzorem		System zapewnienia jakości	Liczba obiektów posiadających opracowany, wdrożony i dokumentowany system		% obiektów nadzorowanych	
	2017	2018		2017	2018	2017	2018
Obiekty produkcji żywności	45	48	GHP	44	45	98,0	93
			GMP	44	45	98,0	93
			HACCP	44	45	98,0	93
Zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego	69	71	GHP	69	71	100,0	100,0
			GMP	69	71	100,0	100,0
			HACCP	69	71	100,0	100,0
Zakłady żywienia zbiorowego otwartego	47	52	GHP	42	44	89,0	84,0
			GMP	42	44	89,0	84,0
			HACCP	42	44	89,0	84,0
Zakłady małej gastronomii	121	125	GHP	117	119	97,0	95,0
			GMP	117	119	97,0	95,0
			HACCP	117	119	97,0	95,0
Obiekty obrotu (bez środków transportu i obiektów ruchomych i tymczasowych)	582	599	GHP	412	424	71,0	70,0
			GMP	63	70	11,0	10,0
			HACCP	411	424	71,0	70,0
Środki transportu	181	224	GHP	181	224	100,0	100,0
			GMP	-	-	-	-
			HACCP	181	224	100,0	100,0

Suma	1045	1119	GHP	865	927	83,0	83,0
			GMP	335	349	32,0	31,0
			HACCP	864	927	83,0	83,0

4. Działania podejmowane w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego żywności, żywienia i przedmiotów użytku

- W ramach urzędowej kontroli i monitoringu żywności w 2018 r. pobrano do badania 319 próbek żywności (w 2017 r. 391 próbek). Zakwestionowano 2 próbki (w 2017 r. zakwestionowano 10 próbek) w tym:

- 1 próbkę papryki czerwonej za przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu pestycydu (etefon);

- 1 próbkę tuszki z kurczaka bez podrobów za obecność *Campylobacter jejuni* w 10 g.

Pobrane do badania próbki żywności zostały przebadane w kierunku oceny prawidłowości znakowania, zanieczyszczeń mikrobiologicznych oraz zanieczyszczeń chemicznych takich jak: pestycydy, metale, azotany, 3-MCPD, karbaminian etylu, GMO, mikotoksyny, histamina, metanol i cyjanowodór, substancje dodatkowe, parametry czystości, izomery trans kwasów tłuszczowych, skażenia promieniotwórcze, wykrywanie napromieniania, WWA, gluten, akrylamid, furan, kwas erukowy, parametry jęłczenia.

- W zakresie prowadzonego nadzoru nad suplementami diety, środkami spożywczymi specjalnego przeznaczenia żywieniowego, środkami spożywczymi wzbogacanymi witaminami i składnikami mineralnymi w obrocie przeprowadzono 198 kontroli w tym między innymi w zakresie znakowania - 13, w zakresie prezentacji, reklamy - 12, wynikających z poleceń Głównego Inspektora Sanitarnego - 146.

Zakwestionowano znakowanie 7 suplementów diety (w 2017 r. 1 suplement diety) z uwagi, że informacje zamieszczone na opakowaniu produktu były niezgodne z wymogami przepisów prawa żywnościowego w tym Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 października 2007 r. w sprawie składu oraz oznakowania suplementów diety (Dz. U. z 2015 r. poz. 2032 z późn. zm.) oraz podano nieprawidłową informację dotyczącą wartości odżywczej, składu ilościowego, produkt nie spełniał definicji środka spożywczego specjalnego przeznaczenia medycznego.

O powyższych nieprawidłowościach poinformowano właściwego ze względu na siedzibę producenta państwowego powiatowego inspektora sanitarnego.

W zakresie nadzoru nad ww. produktami pobrano do badania 29 próbek. Pobrane do badania próbki suplementów diety zostały przebadane w kierunku oceny prawidłowości znakowania, zanieczyszczeń mikrobiologicznych, 3-MCPD, mikotoksyn, substancji konserwujących, azotanów, metali, furanu, kwasu erukowego, glutenu. Próbkę nie zostały zakwestionowane.

- W ramach Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywienia Zwierząt - RASFF, w związku z powiadomieniami (alarmowymi – 21, informacyjnymi – 5) przeprowadzono 78 kontroli sanitarnych interwencyjnych (w 2018 r. 61 kontroli). W efekcie tych działań wycofano z obrotu niebezpieczne partie żywności na łączną kwotę 1095,53 zł (w 2017 r. produkty na łączną wartość 308,96 zł zł). Do Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego wysłano 2 zgłoszenia w systemie RASFF, w tym 1 informacyjne i 1 alarmowe. Powiadomienie alarmowe dotyczyło stwierdzenia przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu (NDP) pozostałości pestycydu - etefon w środku spożywczym pn. „Papryka czerwona”, powiadomienie informacyjne dotyczyło stwierdzenia obecności *Campylobacter jejuni* w 10g w produkcie pn. „Tuszka z kurczaka bez podrobów, świeża, klasa A”.

- Przeprowadzono ocenę bazy żywieniowo-żywnościowej zlokalizowanej w miejscowościach wypoczynkowo-turystycznych, przy trasach turystycznych, parkingach i stacjach paliw oraz obiektów zlokalizowanych w okolicach dworca PKS. W sezonie letnim skontrolowano stan sanitarno-higieniczny 24 obiektów. Za brak czystości i porządku w pomieszczeniach zakładu nałożono 4 mandaty karne na kwotę 1050,00 zł (w 2017 r. 2 mandaty karne na kwotę 450,00 zł).

- W celu oceny wyjazdowych form wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży przeprowadzono 5 kontroli (w 2 zakładach żywienia zbiorowego otwartego, w 1 zakładzie żywienia zbiorowego zamkniętego, 1 punkcie małej gastronomii). Za brak czystości i porządku oraz wykorzystywanie pomieszczeń niezgodnie z przeznaczeniem nałożono 1 mandat karny na kwotę 250,00 zł (w 2017 r. 1 mandat karny na kwotę 200,00 zł).

W ramach nadzoru nad legalnością wprowadzanej do obrotu żywności pochodzenia zwierzęcego oraz zagospodarowywania odpadów pochodzenia zwierzęcego w związku z występowaniem w Polsce przypadków afrykańskiego pomoru świń przeprowadzono 186 kontroli, w tym 22 kontrole w kioskach na targowiskach i bazarach, 93 kontrole w zakładach żywienia zbiorowego oraz 71 w sklepach wprowadzających do obrotu mięso wieprzowe i przetwory mięsne. Nieprawidłowości dotyczące gospodarki odpadami stwierdzono w 1 markecie. Nałożono 1 mandat karny na kwotę 300,00 zł.

Stwierdzono 1 przypadek sprzedaży produktów pochodzenia zwierzęcego niewiadomego pochodzenia, bez oznakowania i dokumentów identyfikacyjnych oraz uchybienia w zakresie warunków sanitarno-higienicznych. Za uchybienia w zakresie warunków sanitarno-higienicznych ukarano osobę handlującą mandatem karnym na kwotę 200,00 zł oraz przesyłano pismo wraz z dokumentacją do właściwego terenowo powiatowego lekarza weterynarii celem podjęcia działań zgodnie z kompetencjami.

- Przeprowadzono 33 kontrole w miejscach obrotu żywnością, w tym 29 kontroli w sklepach (w tym 15 supermarketach) oraz 4 kontrole w kioskach sprzedających mięso surowe w zakresie prawidłowości stosowania podkładek absorpcyjnych między innymi przy pakowaniu mięsa surowego lub mrożonego. Nieprawidłowości w zakresie stosowania podkładek absorpcyjnych nie stwierdzono.

- W związku z przywozem do Polski z państw trzecich oraz państw członkowskich UE ziemniaków i innych warzyw sprzedawanych jako produkty pochodzenia polskiego, które nie spełniają wymagań przepisów prawa żywnościowego przeprowadzono 27 kontroli w tym: 14 kontroli w sklepach (w tym w 10 marketach), w 1 hurtowni warzywnej, w 2 zakładach żywienia zbiorowego otwartego, 1 przedszkolu, 9 kontroli na placach targowych, w tym 9 u producentów prowadzących sprzedaż bezpośrednią. W sprzedaży znajdowały się produkty pochodzenia polskiego, towarzysząca produktom dokumentacja umożliwia ich identyfikowalność (tracability) oraz znajdowały się informacje dotyczące kraju pochodzenia.

- Prowadzono wzmożone działania nadzоровe w zakresie przestrzegania przez przedsiębiorców wymagań dot. przekazywania konsumentom informacji na temat żywności sprzedawanej bez opakowania, w tym informowania o obecności alergenów. W ww. zakresie przeprowadzono 123 kontrole (44 w sklepach, 5 w piekarniach i ciastkarniach, 52 w zakładach żywienia otwartego, 22 w zakładach żywienia zamkniętego).

Nieprawidłowości stwierdzono w 3 zakładach żywienia otwartego oraz w 5 zakładach żywienia zamkniętego (brak informacji dla klientów o składnikach wchodzących w skład potraw). Wpisem do protokołu kontroli sanitarnej zobowiązano właścicieli do usunięcia ww. nieprawidłowości.

- W ramach działań profilaktycznych udzielano bezpłatnych porad grzybowych w zakresie określenia przynależności gatunkowej grzybów dziko rosnących. W 2018 r. z porad skorzystało 15 indywidualnych zbieraczy grzybów (w roku 2017 r. - 58 osób) 5 osób (w 2017 - 2 osoby) przyniosło do oceny grzyby niejadalne, trujące (tęgoskór pospolity, gwiazdorz frędzelkowaty, żółciak siarkowy, lejkówka mglista, rycerzyk czerwonozłoty). Przekazywano do mediów informacje nt. zasad bezpiecznego zbierania i spożywania grzybów. W zakresie nadzoru nad prawidłowością obrotu grzybami świeżymi, suszonymi, przetworami grzybowymi i środkami spożywczymi zawierającymi grzyby przeprowadzono 8 kontroli. Nieprawidłowości nie stwierdzono. W ramach urzędowej kontroli i monitoringu pobrano do badania 2 próbki grzybów, które nie zostały zakwestionowane.

- Przeprowadzono 48 kontroli sanitarnych, w trakcie których dokonano oceny przestrzegania przez przedsiębiorców przepisów dotyczących żywności genetycznie zmodyfikowanej. Przeprowadzone kontrole głównie w zakładach produkcyjnych jak również w obrocie nie potwierdziły stosowania lub wprowadzania do obrotu środków spożywczych zawierających GMO. W ramach monitoringu i urzędowej kontroli pobrano 5 próbek żywności w kierunku obecności materiału genetycznie zmodyfikowanego. Próbki nie zostały zakwestionowane.

- Podejmowano działania kontrolne w związku z 32 interwencjami konsumentów (w 2017 r. 19 interwencji konsumentów). Odsetek interwencji potwierdzonych wyniósł 25% (w 2017 r. wyniósł 53%). W związku z interwencjami przeprowadzono 34 kontrole. W wyniku podjętych działań w stosunku do osób odpowiedzialnych za naruszenie przepisów prawa żywnościowego wydano 2 decyzje administracyjne, w tym 1 decyzję o wycofaniu z obrotu środków spożywczych niewłaściwej jakości zdrowotnej, 1 decyzję zabraniającą produkcji mięsa mielonego, przesłano 1 pismo interwencyjne do właściwego terenowo ze względu na siedzibę producenta środka spożywczego powiatowego lekarza weterynarii oraz nałożono 8 mandatów karnych na kwotę 2000,00 zł.

- W celu wyeliminowania niewłaściwego sposobu odżywiania oraz złych nawyków żywieniowych będących przyczyną wielu chorób niezakaźnych tj. otyłości, cukrzycy typu 2, chorób układu krążenia, nowotworów w ramach realizacji programu edukacyjnego „Trzymaj Formę” przeprowadzono szkolenie dla 27 osób. Tematyka szkolenia obejmowała zasady prawidłowego żywienia dzieci i młodzieży, obowiązujące przepisy w tym zakresie tj. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (Dz. U. z 2016 r. poz. 1154).

Przeprowadzono 22 kontrole w tym 4 w sklepikach szkolnych, 11 w stołówkach szkolnych, 7 w stołówkach przedszkolnych w zakresie przestrzegania wyżej cytowanego rozporządzenia. Nieprawidłowości w zakresie przestrzegania rozporządzenia stwierdzono w 2 stołówkach szkolnych, w tym w 1 stołówce prowadzącej żywienie w formie cateringu (nieprawidłowa podaż środków spożywczych z grupy warzywa i owoce, brak w analizowanej dekadzie posiłku zawierającego rybę) oraz w 2 stołówkach przedszkolnych (niska podaż mleka i przetworów mlecznych, brak dodatku owoców i warzyw). Pouczono osoby odpowiedzialne za żywienie, że w zdrowej diecie należy codziennie wybierać produkty z każdej grupy w odpowiednich proporcjach oraz zapewnić odpowiednią podaż mleka i przetworów mlecznych, warzyw i owoców.

- W zakresie nadzoru nad bezpieczeństwem żywności prowadzono współpracę z innymi inspekcjami urzędowej kontroli żywności, w tym z Inspekcją Weterynaryjną, Inspekcją Handlową, Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa, a także Inspekcją Farmaceutyczną oraz z przedstawicielami Policji i Straży Miejskiej. Współpraca z ww. inspekcjami polegała na przekazywaniu informacji o środkach spożywczych niespełniających wymagań jakości zdrowotnej znajdujących się w obrocie, przeprowadzaniu wspólnych kontroli zwłaszcza w zakresie ASF, przeprowadzaniu wspólnych kontroli w gospodarstwach produkcji pierwotnej, w konsultowaniu lub uzyskiwaniu informacji dotyczących bezpieczeństwa żywności w zakresie kompetencji innych inspekcji.

5. Wnioski

W porównaniu do 2017 r. w powiecie ostrowieckim zwiększyła się liczba obiektów objętych nadzorem (o 85 obiektów). Największy wzrost odnotowano w grupie obiekty obrotu żywnością, co wynika z faktu uruchomienia działalności w nowo powstałych placówkach handlu detalicznego jak również z przejęcia przez nowe podmioty obiektów, w których w poprzednich latach wyrejestrowano działalność handlową.

W 2018 r. w porównaniu z rokiem ubiegłym odnotowano zmniejszenie liczby obiektów ocenionych według „arkusza oceny zakładu produkcji/obrotu żywnością/materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością” jako „niezgodne z wymaganiami”. W 2018 r. 3 zakłady w tym 2 punkty małej gastronomii i 1 sklep spożywczy otrzymały ocenę „niezgodne z wymaganiami” w związku z otrzymaniem maksymalnej liczby punktów za brak czystości i porządku w pomieszczeniach zakładu oraz za nieprawidłowe zabezpieczenie zakładu przed dostępem szkodników (w 2017 r. 7 zakładów (3 restauracje, 1 punkt małej gastronomii, 1 sklep wielkopowierzchniowy, 1 hurtownia mięsa i wędlin, 1 kiosk spożywczy). Zakłady, które w 2017 r. otrzymały ocenę „niezgodny z wymaganiami” zostały objęte wzmożonym nadzorem sanitarnym i zaplanowano w nich kontrole sanitarne w 2018 r. Na poprawę stanu sanitarnego ww. zakładów wpływ miały działania karno-represyjne oraz zastosowane sankcje administracyjne, które zdyscyplinowały przedsiębiorców przed ponownym łamaniem prawa żywnościowego. Odnotowana ocena jest wskazówką do prowadzenia dalszych działań nadzorowych w zakresie wdrożenia i przestrzegania w grupach obiektów, w których dyskwalifikowano podmioty, zasad GHP, ze względu na fakt, iż przyczyną oceny obiektów jako „niezgodne z wymaganiami” były nieprawidłowości stwierdzone w obszarach Dobrej Praktyki Higienicznej.

W 2018 r. stan wdrożenia dobrej praktyki higienicznej GHP, dobrej praktyki produkcyjnej GMP oraz zasad systemu HACCP w ogólnej liczbie zakładów utrzymywał się na poziomie roku 2017 (83%). Odsetek obiektów (100%) z wdrożonymi zasadami GHP, GMP, HACCP utrzymywał się na niezmiennym poziomie w grupie zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego i środkach transportu.

W porównaniu do 2017 r. nie we wszystkich grupach nadzorowanych obiektów wzrósł wskaźnik wdrożenia przez przedsiębiorców powiatu ostrowieckiego systemów samokontroli gwarantujących bezpieczeństwo zdrowotne żywności. Analizując dane liczbowe w zakresie wdrożenia GHP, GMP oraz zasad systemu HACCP z analogicznymi wskaźnikami z roku

ubiegłego odnotowano niekorzystny wskaźnik wdrożenia GHP/GMP oraz systemu HACCP w obiektach produkcji żywności (o 5%), zakładach żywienia zbiorowego otwartego (o 5%), w zakładach małej gastronomii (o 2%), obiektach obrotu żywnością (o 1%).

Powyższy stan wynika z braku skutecznej kontroli wewnętrznej prowadzonej przez przedsiębiorców, z dużej niestabilności lokalnych placówek handlowych, gastronomicznych, bardzo dużej rotacji zatrudnionych pracowników, przejmowaniu obiektów przez nowych właścicieli nie posiadających często wiedzy w zakresie podstawowych zagadnień higieny i bezpieczeństwa żywności. Brak wiedzy w zakresie podstawowych standardów higienicznych stanowi przeszkodę we wdrożeniu prawidłowej i skutecznej kontroli właścicielskiej.

Stwierdzone nieprawidłowości w opisanych grupach obiektów są wskazówką do prowadzenia dalszych wzmożonych działań nadzorowych w zakładach, które w 2018 r. uzyskały ocenę „niezgodne z wymaganiami” (sklepy, punkty małej gastronomii), w grupie obiektów produkcji żywności: piekarnie, ciastkarnie, zakłady, które dotychczas nie były objęte kontrolą tj. zakłady produkcji pierwotnej i sprzedaży bezpośredniej, w grupie obiektów żywienia zbiorowego otwartego: restauracje.

Dalszych działań nadzorowych wymagają stwierdzone nieprawidłowości w takich obszarach jak:

- brak wdrożonych i utrzymywanych skutecznych systemów kontroli wewnętrznej,
- wprowadzanie do obrotu środków spożywczych niewłaściwej jakości zdrowotnej,
- nieprzestrzeganie przez producentów żywności, w zakładach żywienia zbiorowego, a także w miejscach obrotu środkami spożywczymi wymagań w zakresie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności sprzedawanej bez opakowania w tym informowanie o obecności alergenów,
- jakość żywienia w placówkach oświatowo-wychowawczych nie spełniająca wymagań rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach.

IX. DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE ZMNIEJSZENIA ZAGROŻENIA ZDROWIA PUBLICZNEGO W OBSZARZE ŚRODKÓW ZASTĘPCZYCH I NOWYCH SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH

1. Wprowadzenie

Ważnym zadaniem realizowanym przez Państwową Inspekcję Sanitarną w zakresie ochrony zdrowia publicznego jest zwalczanie problemu nowych narkotyków syntetycznych (tzw. „dopalaczy”), zdefiniowanych w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2018 r., poz. 1030 z późn. zm.) jako środki zastępcze lub nowe substancje psychoaktywne.

Kompetencje w zakresie kontroli przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w szczególności dotyczące zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii określa znowelizowana ustawa o Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

W 2018 r. Sekcja Higieny Pracy kontynuowała nadzór w zakresie przestrzegania zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych.

W wyniku działań podjętych przez Państwową Inspekcję Sanitarną oraz organy ścigania w czerwcu 2018 r. zamknięto sklep, który wprowadzał do obrotu środki zastępcze oraz nowe substancje psychoaktywne na terenie Ostrowca Św.

Na dzień 31.12.2018 r. na terenie powiatu ostrowieckiego nie odnotowano już żadnego przypadku wprowadzania do obrotu środków zastępczych w obiektach stacjonarnych (sklepach).

Działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Ostrowcu Św. w 2018 r. obejmowały:

- 1) monitoring zatruc środków zastępczymi;
- 2) System Monitorowania Informacji o Dopalaczach (SMIOD);
- 3) postępowania wobec firm wprowadzających do obrotu środki zastępcze w punktach stacjonarnych oraz wobec osób fizycznych, co do których zachodziło podejrzenie, że wprowadzają do obrotu środki zastępcze;

4) współdziałał w szkoleniach prowadzonych wspólnie z Oddziałem Promocji Zdrowia w ramach profilaktyki uzależnień.

2. Egzekwowanie zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych

W 2018 roku PPIS w Ostrowcu Św. przeprowadził łącznie 2 kontrole (w 2016 r. 19 kontroli, w 2017 r. 22 kontrole) w punkcie stacjonarnym, wprowadzającym do obrotu środki zastępcze i nowe substancje psychoaktywne. W sklepie, który funkcjonował od 2016 r. prowadziły działalność spółki z Katowic (RADISON Sp. z o.o. oraz HERBA FORTIS Sp. z o.o.).

Zgodnie z art. 48 ust. 11 pkt 2, pkt 4 i pkt 6 Ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2018 r., poz. 646 z późn. zm.) z uwagi na zagrożenie zdrowia i życia ludzi, kontrole przeprowadzono bez zawiadomienia o zamiarze wszczęcia kontroli.

W wyniku podjętych działań Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Ostrowcu Św. w ramach monitoringu ww. sklepu zatrzymał i zabezpieczył ogółem 389 szt. oraz 2,94 kg opakowań (w 2016 r.- 882, 2017 r. - 1629 opakowania) produktów w postaci suszu bądź białego proszku.

W celu stwierdzenia czy zabezpieczone produkty są środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną przekazano 8 prób do badań.

Badania składu chemicznego zatrzymanych produktów potwierdziły, że są one środkami zastępczymi lub produktami zawierającymi nowe substancje psychoaktywne.

W związku z powyższym wydawano decyzje o wycofaniu tych produktów z obrotu, zakazie obrotu, orzekano o przepadku na rzecz Skarbu Państwa zabezpieczonych produktów i ich zniszczeniu.

Tabela 16. Działania kontrolno - administracyjne w zakresie nadzoru nad środkami zastępczymi podjęte w 2018 r.

Liczba sklepów	1
Liczba podmiotów wprowadzających do obrotu środki zastępcze	2
Liczba kontroli podmiotów	2
Liczba zatrzymanych produktów (łącznie z próbkami do badań)	1196 szt. + 2,94 kg
Liczba pobranych próbek przez PPIS w Ostrowcu Św.	8
Liczba postanowień wydanych w celu weryfikacji przez CLKP w Warszawie opinii z badań prób przekazanych w związku ze sprawami przekazanymi przez inne służby	7
Koszty badań środków zastępczych wg faktur (badania laboratoryjne oraz opinie weryfikacyjne) ogółem zapłacone w 2018 r. (zł)	8821,94
Koszty badań po kontroli PIS (zł)	2243,52
Koszty badań w sprawach przekazanych przez inne służby i zapłacone w 2018 r. (zł)	6578,42
Koszty za czynności kontrolne (zł)	1364,00
Liczba spraw przekazanych przez Policję lub Prokuraturę i inne stacje	14
Nazwy substancji psychoaktywnych zidentyfikowanych w badanych produktach	MDMB-CHMICA, 3-CMC, 4-CMC, 4-CEC, NiPP, NEP.
Liczba decyzji wydanych na podstawie art. 44c ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii dotyczących: - zatrzymania i zabezpieczenia podejrzanych produktów; - wstrzymania obrotu tymi produktami na czas badań i oceny ich bezpieczeństwa nie dłużej niż 18 miesięcy; - zaprzestania działalności gospodarczej podmiotu wprowadzającego podejrzone produkty do obrotu na okres 3 miesięcy.	2
Liczba decyzji wydanych na podstawie art. 44c ust. 4 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	19
Liczba zarządzeń zabezpieczających	2
Liczba decyzji opłatowych (dot. obciążenia podmiotu wprowadzającego opłatą za badania środków zastępczych, kosztami kontroli kwestionowanej).	13
Liczba decyzji umarzających postępowanie	6
Liczba decyzji wydanych w trybie art. 52 a ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii-wymierzenie kary pieniężnej	15
Kwota nałożonych kar pieniężnych (zł)	400 000,00
Zawiadomienia przekazane Prokuraturze i Policji	8

Do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Ostrowcu Św., przekazano 14 spraw wraz z dowodami rzeczowymi (807 sztuk) przez Policję, Prokuraturę lub inne stacje sanitarno-epidemiologiczne.

W 2018 r. prowadzono 6 postępowań wobec osób fizycznych, co do których zachodziło podejrzenie, że wprowadzają do obrotu środki zastępcze.

Wobec nie stwierdzenia znamion wprowadzania do obrotu środków zastępczych - sprawy umarzono.

Tabela 17. Działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Ostrowcu Św. w zakresie środków zastępczych w latach 2016-2018.

Rok	Liczba kontroli	Liczba decyzji art. 44c ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	Liczba decyzji art. 44c ust. 4 ustawy o przeciwdziałaniu narkomani	Liczba produktów zabezpieczonych przez PPIS w Ostrowcu Św. (szt.)	Liczba podmiotów oferujących sprzedaż środków zastępczych	Kwota nałożonych kar (zł)
2016	19	12	19	882	12	270.000
2017	22	13	19	1629	13	690.000
2018	2	2	19	389 szt. oraz 2,94 kg	2	400.000

W toku prowadzonych postępowań w stosunku do podmiotów działających w monitorowanym sklepie, nałożono kary pieniężne na łączną kwotę 400.000 zł. (w 2017 r. 690.000 zł)

Nałożone w toku postępowania administracyjnego w drodze decyzji kary pieniężne nie zostały dotychczas wyegzekwowane.

W prowadzonych kontrolach uczestniczyli funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji w Ostrowcu Św. w ramach Porozumienia z dnia 26.10.2011 r. zawartego pomiędzy Głównym Inspektorem Sanitarnym, Szefem Służby Celnej, Komendantem Głównym Policji i Głównym Inspektorem Farmaceutycznym o współpracy w zakresie przeciwdziałania wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych.

Każdorazowo przekazywane były informacje o wynikach badań produktów pobranych w trakcie kontroli.

Do Prokuratury Rejonowej w Ostrowcu Św. i Komendy Powiatowej Policji w Ostrowcu Św. przesłano 8 zawiadomień dot. monitorowanego sklepu. Zawiadomienia te dotyczyły wyników przeprowadzonych kontroli, a także przypadków uniemożliwienia przeprowadzenia czynności kontrolnych.

3. Środki zastępcze zidentyfikowane w 2018 r.

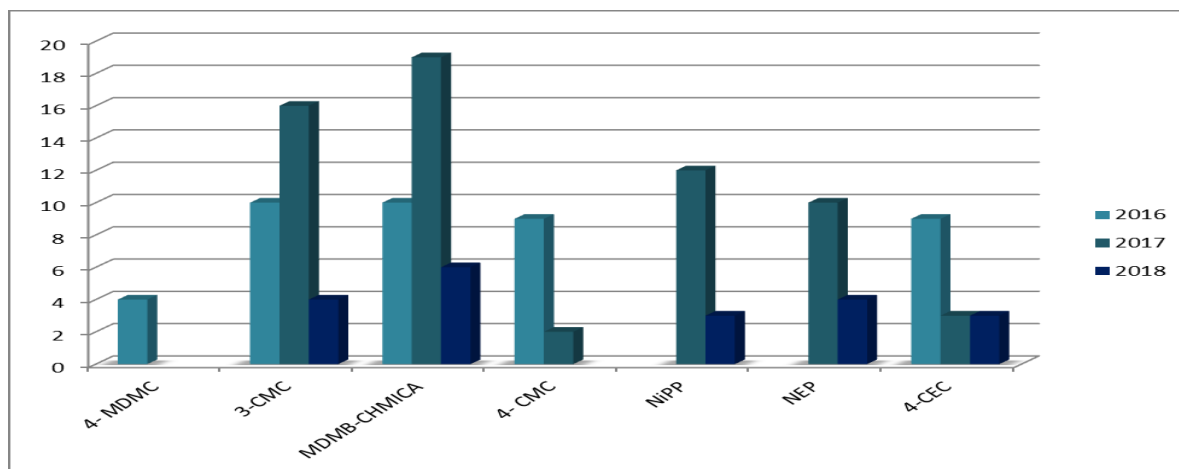
Badania chemiczne produktów zabezpieczonych podczas kontroli zostały przeprowadzone przez uprawnione laboratorium, tj. Powiatowej Stacji Sanitarnej - Epidemiologicznej w Radomiu, wymienionym w załączniku do Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 27 listopada 2015 r. w sprawie wykazu podmiotów uprawnionych do przeprowadzania badań mających na celu ustalenie czy dany produkt jest środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną (Dz. U. z 2015 r., poz.2018).

PPIS w Ostrowcu Św. wystąpił również do Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Policji w Warszawie o weryfikację opinii z badań próbek zabezpieczonych w 7 sprawach przekazanych przez organy ścigania i inne stacje.

W składzie chemicznym wszystkich przebadanych próbek najczęściej stwierdzano obecność następujących środków zastępczych i produktów zawierających w składzie nowe substancje psychoaktywne tj.: MDMB-CHMICA, 3-CMC, 4-CMC, 4-CEC, NiPP, NEP.

Według aktualnego stanu prawnego substancje zidentyfikowane w 2018 r. znajdują się w załącznikach do Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 sierpnia 2018 r. w sprawie wykazu substancji psychotropowych, środków odurzających oraz nowych substancji psychoaktywnych (Dz. U. poz. 1591).

Rys.23. Częstotliwość występowania zidentyfikowanych substancji w przebadanych produktach w latach 2016 – 2018.

Charakterystyka substancji obecnych w produktach opracowane przez Powiatową Stację Sanitarno – Epidemiologiczną w Radomiu i Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji w Warszawie wykazały, że w wyniku ich użycia występują efekty, jakie wywołują używane środki odurzające lub substancje psychotropowe.

MDMB-CHMICA – należy do grupy syntetycznych kannabinoidów, posiada budowę opartą na indolu. Jest strukturalnie podobny do AB-CHMINACA, zamiast grupy dimetylobutanowej posiada grupę metylobutanamidową. MDMB-CHMICA wykazuje silne powinowactwo do receptora kannabinoidowego CB₁.

Działania niepożądane:

- silne pobudzenie,
- niepokój, paranoja,
- przyspieszone tętno,
- podwyższone ciśnienie krwi,
- nudności,
- wymioty,
- skurcze mięśni,
- dreszcze,
- drgawki,
- silne halucynacje,
- epizody psychotyczne.

3-CMC - może być przyjmowany doustnie, donosowo lub oralnie.

Wykazuje działanie stymulujące. Daje uczucie świeżości, powoduje euforie, empatie, wzrost motywacji do działania, rozmowność.

Działania niepożądane m.in.:

- szczękościsk,
- suchość w ustach,
- brak potrzeby snu.

4-CMC– jest substancją psychoaktywną zaliczaną do grupy syntetycznych katynonów. Jest dostępny handlowo w postaci kryształków, proszku, tabletek lub kapsułek.

Może być przyjmowany : doustnie, donosowo(wciąganie nosem), doodbytniczo w postaci żelowej kapsułki.

Mechanizm działania na organizm: działanie 4-CMC jest zbliżone do działania innego środka psychotropowego o nazwie 4-MMC (mefedron). Podobnie jak po zażyciu mefedronu wykazuje aktywność w układzie dopaminergicznym i adrenergicznym ośrodkowego i obwodowego układu nerwowego człowieka, podobnie jak amfetaminy.

Działania niepożądane to m.in.:

- zaburzenia rytmu serca,
- długotrwałe ataki paniki,
- skurcze mięśni,
- bóle i zawroty głowy.

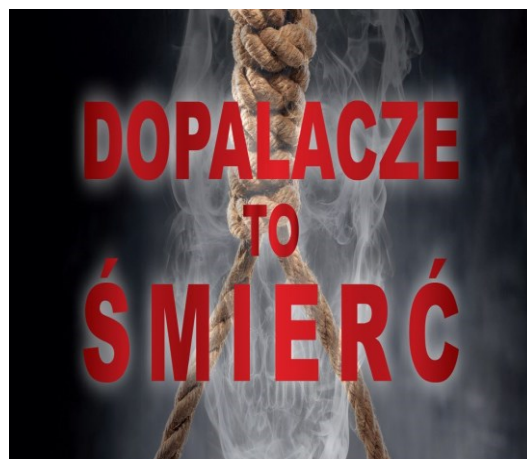
4-CEC – jest substancją psychoaktywną zaliczaną do grupy syntetycznych katynonów. Może być przyjmowany doustnie, donosowo (wciąganie nosem), doodbytniczo. Wykazuje działanie stymulujące. Powoduje wzrost: euforii, empatii, motywacji do działania, rozmowność.

Mechanizm działania na organizm :

Działanie 4-CEC jest zbliżone do działania innych środków o nazwie 3 – CMC i 4 – CMC.

Działania niepożądane to m.in.:

- podrażnienie śluzówki nosa i oczu,
- biegunka,
- wymioty,
- pulsujące światło i kolory,
- zaburzenia rytmu serca,
- długotrwałe ataki paniki,
- skurcze mięśni.

α – propylaminopentiofenon (NiPP) – jest pochodną katynonu. Do katynonu przyłączono grupę propylową i aminową. Właściwości fizjologiczne i toksykologiczne tego związku nie są znane.

NEP (alfa-etyloaminopentiofenon) – należy do grupy katynonów. Działa stymulująco na ośrodkowy układ nerwowy jest 2-3 krotnie mocniejszy od pentedronu. Inhibituje wychwyty zwrotny dopaminy i noradrenaliny.

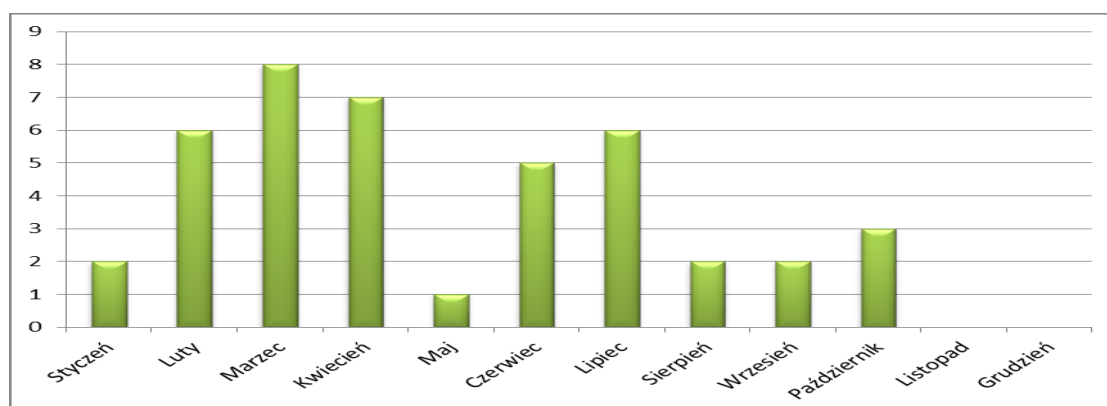
Najczęstszą drogą dawkowania tej substancji jest wciąganie do nosa lub waporyzacja. Po przyjęciu dawki występuje bardzo silne podniecenie i euforia. Określony jako typowy stymulant, ułatwiający kontakty międzyludzkie i towarzyskie.

Działania niepożądane to m.in.:

- przyspieszony oddech,
- szybkie bicie serca,
- zwiększone ciśnienie tętnicze krwi,
- skurcze mięśni,
- nadmierna potliwość,
- stan rozdrażnienia i nerwowość,
- mocno obciąża serce.

4. Zatrucia środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną

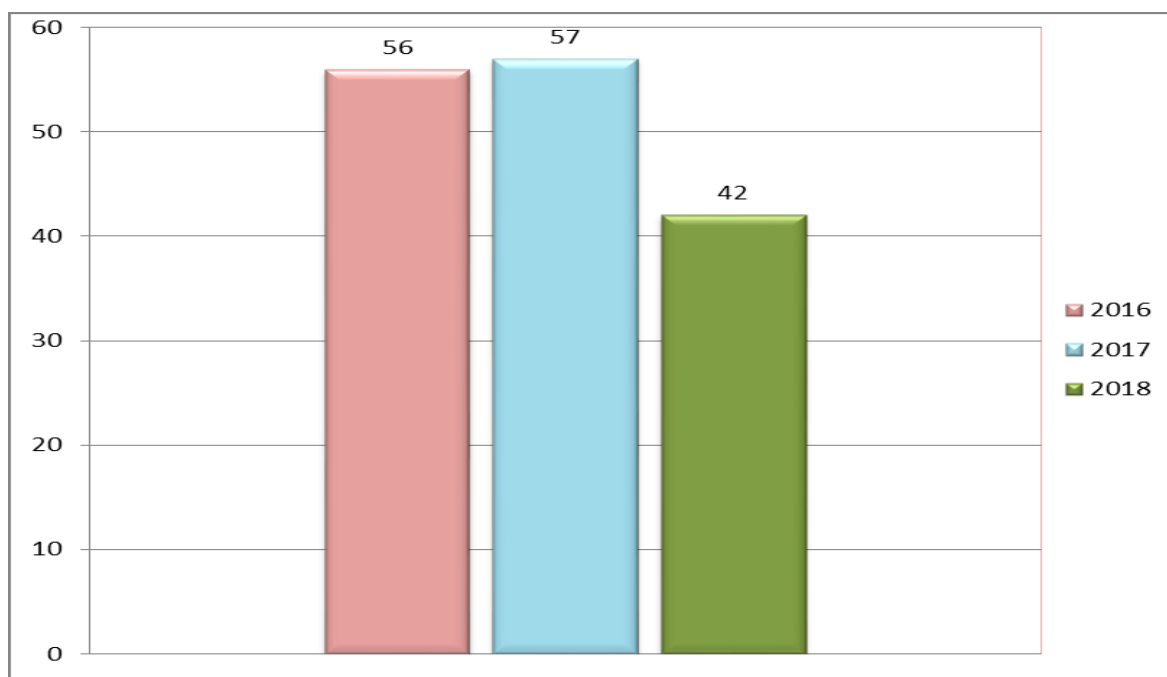
W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 r. do Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Ostrowcu Św. zgłoszono łącznie 42 przypadki zatrucia środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną w tym: 34 mężczyzn w wieku od 15 do 42 lat i 8 kobiet w wieku 13 - 25 lat.

Rys.24. Liczba zgłoszonych zatruczeń w 2018 r. z podziałem na miesiące.

W latach 2016 - 2018 do Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej zgłoszono łącznie 155 przypadków podejrzenia zatruc środków zastępczymi, tzw. „dopalaczami”.

Rys.25. Liczba zgłoszonych zatruc w latach 2016- 2018 r. w powiecie ostrowieckim.

Spadek liczby zgłoszonych przypadków może być spowodowany faktem zlikwidowania punktu stacjonarnego, który wprowadzał do obrotu środki zastępcze.

Przekazywane dane o zdarzeniach na formularzach, zawierały informacje odnoszące się do daty interwencji medycznej, wieku i płci, miejsca zdarzenia oraz miejscowości hospitalizacji, a także nazwy „dopalacza” lub substancji psychoaktywnej.

PPIS w Ostrowcu Św. każdorazowo informował Komendę Powiatową Policji w Ostrowcu Św. o zgłoszeniach podejrzenia zatrucia „dopalaczami”.

Wnioski

Nasilenie problemu dotyczącego tzw. wprowadzania do obrotu „dopalaczy” w ostatnich latach spowodowało intensyfikację działań Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Dzięki działaniom PIS oraz organów ścigania zlikwidowano punkt stacjonarny, wprowadzający do obrotu środki zastępcze na terenie powiatu ostrowieckiego.

Odnotowano również spadek liczby zatruc tzw. dopalaczami w porównaniu do lat ubiegłych (w 2016 r. – 56, w 2017 r. 57 przypadków i w 2018 – 42 przypadki).

Z dniem 21 sierpnia 2018 r., weszła w życie ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2018 r., poz. 1490).

Celem wprowadzonych zmian jest skuteczniejsze przeciwdziałanie zagrożeniom dla zdrowia publicznego przez nowe substancje psychoaktywne.

Wprowadzone regulacje obejmują nowe substancje psychoaktywne kontrolą analogiczną jak środki odurzające i substancje psychotropowe. Pozostawiona zostaje odpowiedzialność administracyjna jedynie w zakresie wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Ostrowcu Św. prowadząc działania w zakresie środków zastępczych uznaje, że jest to niezwykle ważny obszar ochrony zdrowia i życia ludzkiego.

Środki zastępcze stanowią potencjalne, poważne zagrożenie dla zdrowia publicznego, a naczelnym zadaniem Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest ochrona zdrowia ludzkiego przed działaniem niekorzystnych w tym zakresie zjawisk.

„Dopalacze” uzależniają

Czasami wystarczy spróbować jeden, dwa razy, a zawartość „dopalacza” może spowodować nieodwracalne zmiany w układzie nerwowym człowieka i prowadzić do uzależnienia. Niektóre nowe narkotyki mogą mieć działanie silniejsze niż tradycyjne narkotyki. Osoby uzależnione od „dopalaczy” mogą doświadczać głodu substancji, a zaprzestanie ich używania zazwyczaj jest bardzo trudne.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Ostrowcu Św. prowadząc działania w zakresie zakazu wprowadzania do obrotu środków zastępczych oraz nowych substancji psychoaktywnych uznaje, że jest to niezwykle ważny obszar ochrony zdrowia i życia ludzkiego.

Środki zastępcze stanowią potencjalne, poważne zagrożenie dla zdrowia publicznego, a naczelnym zadaniem Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest ochrona zdrowia ludzkiego przed działaniem niekorzystnych w tym zakresie zjawisk. Działania kontrolne, nadzorcze są jedynie częścią polityki „anty-dopalaczowej”.

Drugim ważnym jej aspektem jest promocja zdrowia oraz profilaktyka.

Na terenie powiatu ostrowieckiego były to wszelkiego rodzaju inicjatywy prowadzone wspólnie z samorządem i innymi służbami, skierowane głównie do młodzieży, ale też osób uczestniczących w imprezach masowych. W ramach tych działań organizowano stoiska edukacyjne, odbywały się m.in. prelekcje w szkołach, w których uczestniczyli nie tylko uczniowie, ale również nauczyciele i rodzice.

Grupę odbiorców działań profilaktycznych dotyczących dopalaczy oszacowano na 3713 osób.

Dopalacze Gdzie szukać pomocy?

800 060 800	Infolinia Głównego Inspektora Sanitarnego
116 111	Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży
800 100 100	Telefon dla rodziców i nauczycieli w sprawach bezpieczeństwa dzieci
800 12 12 12	Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka
112	Numer alarmowy obowiązujący na terenie całej UE

Gdzie szukać pomocy doraźnej?

Jeśli spotkasz się z osobą, której zachowanie wskazuje na zatrucie dopalaczami lub inną substancją psychoaktywną koniecznie udaj się z nią do szpitala.

X. PROMOCJA ZDROWIA I OŚWIATA ZDROWOTNA

Działalność Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej w 2018 roku ukierunkowana była na inicjowanie, organizowanie, koordynowanie i nadzorowanie działalności na rzecz zdrowia i jakości życia mieszkańców powiatu ostrowieckiego.

Wszystkie realizowane zadania wynikały z: Ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Narodowego Programu Zdrowia, zaleceń Ministra Zdrowia oraz Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), a także Programu Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu, założeń programu edukacyjnego „Trzymaj Formę!”, Krajowego Programu Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV.

W 2018 roku realizowano następujące programy edukacyjne oraz interwencje nieprogramowe:

1. Programy edukacyjne

1.1. Wynikające z założeń Programu Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce

Programy ogólnopolskie:

- „Czyste powietrze wokół nas”

Program adresowany do dzieci w wieku przedszkolnym, ich rodziców lub opiekunów. Stanowi pierwsze, bardzo ważne ogniwo w edukacji antytytoniowej najmłodszych.

Głównym celem programu jest wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy oraz zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub gdy dorośli palą przy nich tytoń. Program umożliwia wykształcenie umiejętności rozpoznawania różnych źródeł dymów, zwiększa wiedzę na temat skutków palenia papierosów.

Program realizowany był w 7 przedszkolach, edukacją objęto 368 dzieci w wieku od 3 do 6 lat oraz 274 rodziców tych dzieci.

- „*Bieg po zdrowie*”

Program edukacji antytytoniowej adresowany do uczniów klas IV szkoły podstawowej.

Celem programu jest m.in. zwiększenie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów.

W II edycji programu w roku szkolnym 2017/2018 uczestniczyło 9 szkół podstawowych, edukacją zostało objętych 506 uczniów oraz 497 rodziców.

Programy wojewódzkie:

- „*Nie pal przy mnie, proszę*”

Program adresowany do uczniów klas I – III szkół podstawowych. Stanowi drugie ogniwo w cyklu programów profilaktyki antytytoniowej.

Program proponuje realizację zajęć metodami aktywizującymi dostosowanymi do wieku dzieci. Ma on charakter profilaktyczny, ale przede wszystkim ma na celu wykształcenie u dzieci świadomej umiejętności radzenia sobie w sytuacjach, w których inne osoby palą przy nich papierosy.

Programem objętych zostało 750 uczniów, 483 rodziców z 8 szkół podstawowych.

- „*Znajdź właściwe rozwiązanie*”

Program profilaktyki palenia tytoniu adresowany jest do uczniów starszych klas szkoły podstawowej oraz gimnazjum.

Celem głównym programu jest zapobieganie paleniu tytoniu wśród uczniów.

W roku szkolnym 2017/2018 program realizowany był w 16 placówkach, w tym 9 szkołach podstawowych i 7 szkołach gimnazjalnych.

Edukacją objęto 1087 uczniów szkół podstawowych i 575 rodziców oraz 458 uczniów szkół gimnazjalnych i 87 rodziców.

Obok ww. programów edukacyjnych w zakresie profilaktyki nikotynowej popularyzację idei niepalenia wzmocniono podejmując kampanie antytytoniowe: „Światowy Dzień bez Tytoniu” oraz „Światowy Dzień Rzucania Palenia”.

- Światowy Dzień bez Tytoniu

Na całym świecie Światowy Dzień bez Tytoniu obchodzony jest 31 maja. Jest to okazja, aby zwrócić uwagę na kwestię zdrowotnych, społecznych i ekonomicznych skutków palenia tytoniu.

W ramach obchodów Światowego Dnia bez Tytoniu Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Ostrowcu Św. organizowała oraz uczestniczyła w przedsięwzięciach:

✓ *Stacja relaksacyjna*

12 maja 2018 roku w rejonie centrum miasta Ostrowca Św. odbyły się XXVI Rejonowe Mistrzostwa Pierwszej Pomocy PCK. W zawodach udział wzięły reprezentacje z 7 szkół ponadpodstawowych z terenu powiatu ostrowieckiego wraz z opiekunami i przybyłymi kibicami.

Podczas ww. zawodów PSSE w Ostrowcu Św. zorganizowała tzw. stację relaksacyjną, na której uczestnicy rozwiązywali kalambury o tematyce zdrowotnej oraz krzyżówkę z hasłem: „Palenie uzależnia”. Podczas wykonywanych zadań młodzież musiała wykazać się wiedzą z zakresu tematyki zdrowotnej, jak również umiejętnością pracy w zespole.

✓ *Spotkanie edukacyjne*

17 maja 2018 roku w Zakładzie Poprawczym w Ostrowcu Św. przeprowadzono spotkanie edukacyjne, podczas którego omówiono prezentację multimedialną „Zdrowo żyjesz - wygrywasz” dotyczącą m.in. wpływu palenia tytoniu na zdrowie człowieka.

✓ *Piknik rodzinny*

Początkiem czerwca Publiczna Szkoła Podstawowa w Bodzechowie zorganizowała piknik rodzinny na stadionie sportowym w Bodzechowie. Podczas ww. przedsięwzięcia

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Ostrowcu Św. przygotowała stoisko profilaktyczno – edukacyjne, na którym dzieci rozwiązywały krzyżówki, rebusy, wykreślanki, kolorowały oraz własnoręcznie wykonywały rysunki o tematyce antytytoniowej. Każde dziecko za wykonaną pracę otrzymało drobny upominek.

Osoby dorosłe uczestniczące w pikniku mogły skorzystać z alkoholgli, przekazywano informacje na temat szkodliwości palenia tytoniu, a także prowadzono dystrybucję materiałów oświatowych.

- *Światowy Dzień Rzucania Palenia*

tytoniu.

Trzeci czwartek listopada – to data w kalendarzu kiedy obchodzony jest Światowy Dzień Rzucania Palenia. Dzień ten stanowi okazję do zwrócenia uwagi na powszechność palenia papierosów i jego konsekwencje zdrowotne oraz jest zachętą do abstynencji od wszystkich form konsumpcji

W ramach obchodów Światowego Dnia Rzucania Palenia Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Ostrowcu Św. podjęła następujące działania mające na celu upowszechnienie mody na niepalenie:

✓ *Spotkania edukacyjne*

W Zespole Szkół nr 2 w Ostrowcu Św. przeprowadzono 2 spotkania edukacyjne. Podczas spotkań uczniowie klas I wysłuchali prelekcji m.in. na temat konsekwencji zdrowotnych wynikających z czynnego i biernego palenia tytoniu.

✓ *Powiatowy Konkurs pod hasłem „Dzisiaj sport, jutro zdrowie”*

21 listopada 2018 roku w Publicznej Szkole Podstawowej nr 3 w Ostrowcu Św. odbył się, cyklicznie organizowany konkurs, którego celem było:

- nabywanie prozdrowotnych przyzwyczajeń i nawyków,
- zwiększenie wiedzy uczniów na temat zdrowego stylu życia,
- kształtowanie umiejętności logicznego myślenia i korzystania z posiadanej wiedzy,

- zwiększenie świadomości dotyczącej wpływu żywienia i aktywności fizycznej dla organizmu człowieka.

Do konkursu przystąpiło 9 szkół podstawowych z terenu powiatu ostrowieckiego. 3 osobowe drużyny reprezentujące każdą ze szkół zmierzyły się w konkurencjach obejmujących: *część teoretyczną*, w której uczestnicy musieli wykazać się m.in. wiedzą z zakresu wpływu palenia tytoniu na zdrowie człowieka oraz zasad zdrowego odżywiania, a także *część sportową*.

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Ostrowcu Św., jako współorganizator konkursu, przygotowała dwa zadania konkursowe – rebus oraz pytanie otwarte dotyczące skutków zdrowotnych palenia tytoniu.

Każda drużyna przygotowała barwne prace pt. „Owocowo – warzywne cudaki, zwierzaki”.

Zwycięzcy konkursu otrzymali nagrody rzeczowe, natomiast wszyscy uczestnicy pamiątkowe dyplomy.

„Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych”

1.2. Projekt KIK/68 pt. „Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych”

Celem Projektu KIK/68 jest ograniczenie używania substancji psychoaktywnych przez kobiety w wieku prokreacyjnym tj. między 15 a 49 rokiem życia, które są jego bezpośrednią grupą docelową. Program skierowany jest również do rodzin kobiet, partnerów, znajomych, lekarzy, nauczycieli, pracodawców – ogółu społeczeństwa.

W ramach upowszechnienia Projektu KIK/68 podejmowano różnorodne działania m.in.:

- *prowadzono prelekcje/ pogadanki/ spotkania edukacyjne w szkołach powiatu ostrowieckiego adresowane zarówno do uczniów, rodziców, jak i grona pedagogicznego.*

Celem spotkań było pogłębienie wiedzy osób w nich uczestniczących na temat konsekwencji zdrowotnych związanych z zażywaniem produktów zawierających substancje psychoaktywne.

- *Organizowano stoiska edukacyjne podczas imprez prozdrowotnych*

Celem ww. przedsięwzięć było ostrzeżenie młodych ludzi jak i osób dorosłych o konsekwencjach jakie niesie za sobą zażywanie „dopalaczy”, a także przekazanie informacji na temat konsekwencji zdrowotnych wynikających z czynnego i biernego palenia tytoniu.

Ponadto podczas działań osoby zainteresowane mogły skorzystać z alkogogli – specjalnych okularów służących do demonstracji upośledzenia zmysłów występujących po spożyciu alkoholu.

- *„ARS, czyli jak dbać o miłość?”*

W ramach Projektu KIK/68 pt. „Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych” realizowany jest program edukacyjny pt. „ARS, czyli jak dbać o miłość?”, który adresowany jest do uczniów szkół ponadpodstawowych.

Celem programu jest ograniczenie używania substancji psychoaktywnych (alkohol, dopalacze, tytoń, narkotyki) przez młodzież w kontekście ich przyszłych ról rodzicielskich.

W roku szkolnym 2017/2018 program realizowało 8 placówek z terenu powiatu ostrowieckiego. Edukacją objęto 241 uczniów oraz 444 rodziców.

1.3. Program edukacyjny „Trzymaj Formę!”

Ogólnopolski program edukacyjny „Trzymaj Formę!” adresowany jest do uczniów starszych klas szkół podstawowych, uczniów gimnazjów oraz ich rodziców.

Głównym celem programu jest edukacja w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych

nawyków wśród młodzieży szkolnej i ich rodzin poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety w oparciu o odpowiedzialność indywidualną i wolny wybór jednostki.

Program realizowany był w 17 placówkach szkolnych, edukacją objęto 2 163 uczniów.

W roku szkolnym 2017/2018 programowi towarzyszył **Konkurs Wiedzy o Zdrowym Stylu Życia „Trzymaj Formę!”**. Do I etapu – szkolnego konkursu zostało zakwalifikowanych 12 placówek szkolnych z powiatu ostrowieckiego - 89 uczniów. Etap ten pomyślnie przeszły 2 uczennice, które 27 kwietnia 2018 roku w sali konferencyjnej Powiatowej Stacji Sanitarnej – Epidemiologicznej w Ostrowcu Św. uczestniczyły w II etapie – powiatowym konkursu przeprowadzonym w formie testu on-line.

1.4. Krajowy Program Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV

Program oparty jest o prowadzenie działań edukacyjnych w zakresie zapobiegania zakażeniom wirusem HIV. Każdego roku w ramach programu realizowane są różnorodne działania, w tym spotkania edukacyjne, warsztaty, prelekcje, konkursy, stoiska edukacyjne, skierowane do poszczególnych grup wiekowych lub ogółu społeczeństwa.

Wspólnie z Oddziałem Rejonowym Polskiego Czerwonego Krzyża w Ostrowcu Św. zorganizowano etap rejonowy XXVII edycji Ogólnopolskiej Olimpiady Promocji Zdrowego Stylu Życia PCK.

Celem olimpiady było wykształcenie wśród młodzieży szkolnej potrzeby dbania o własne zdrowie oraz kształtowanie umiejętności niezbędnych do ochrony i doskonalenia zdrowia.

Uczestnicy etapu powiatowego – reprezentanci szkół podstawowych i gimnazjalnych - w obecności komisji konkursowej złożonej z przedstawicieli organizatorów: OR PCK i PSSE w Ostrowcu Św. pisali test sprawdzający wiedzę z zakresu profilaktyki HIV/AIDS i zdrowego stylu życia. Po upływie regulaminowego czasu trwania konkursu prace zostały sprawdzone, ocenione, zwycięzcy nagrodzeni, a wszyscy uczestnicy otrzymali drobne upominki i podziękowania za udział.

Laureaci I miejsc w kategorii szkół gimnazjalnych i ponadpodstawowych wezmą udział w etapie okręgowym Olimpiady Promocji Zdrowego Stylu Życia w Kielcach.

Dodatkowo pracownik Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej PSSE w Ostrowcu Św. w 2018 roku prowadził dystrybucję materiałów informacyjnych dotyczących tematyki HIV/AIDS podczas imprez plenerowych, akcji letniej „Zdrowe Wakacje”, spotkań edukacyjnych. Pakiety edukacyjne trafiły również do szkół ponadpodstawowych, celem ich wykorzystania podczas zajęć prowadzonych z młodzieżą.

2. Programy wojewódzkie

2.1. Program edukacyjny „Podstępne WZW”

Program edukacyjny adresowany do uczniów klas II szkół ponadpodstawowych.

Głównym celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu B i C.

Program w roku szkolnym 2017/2018 realizowany był w 7 szkołach ponadpodstawowych, edukacją objęto 322 uczniów.

2.2. Program edukacyjny „Znamie! Znam je?”

Program edukacyjny adresowany do uczniów szkół ponadpodstawowych.

Głównym celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży wiedzy z zakresu profilaktyki czerniaka. Podczas zajęć uczniowie pozyskują m.in. umiejętność samobadania skóry pod kątem czerniaka.

W roku szkolnym 2017/2018 w programie uczestniczyło 5 placówek, edukacją objęto 263 uczniów.

3. Interwencje nieprogramowe

3.1. Światowy Dzień Zdrowia

Światowy Dzień Zdrowia obchodzony jest 7 kwietnia, aby uczcić rocznicę powstania w 1948 roku Światowej Organizacji Zdrowia (WHO).

Każdego roku motyw przewodni Światowego Dnia Zdrowia poświęcony jest innej tematyce.

W 2018 roku przebiegał on pod hasłem „*Zdrowie dla wszystkich*”.

Głównym założeniem było skupienie uwagi na konieczności zapewnienia wszystkim ludziom dostępu do powszechnej opieki zdrowotnej na odpowiednim poziomie i możliwych do osiągnięcia zyskach płynących z tego faktu bez generowania dodatkowego obciążenia finansowego.

W ramach obchodów Światowego Dnia Zdrowia Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Ostrowcu Św. uczestniczyła m.in. w imprezie prozdrowotnej w Publicznej Szkole Podstawowej w Brzóstowej, apelu zorganizowanym przez Zespół Szkół Publicznych w Szewnie, spotkaniach z uczniami i rodzicami w Zespole Edukacyjno – Przedszkolnym „Szkola z Pasją” im. E. Sołtys w Ostrowcu Św.

Informacje na temat Światowego Dnia Zdrowia zostały umieszczone na stronie wizualnej oraz internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Ostrowcu Św.

3.2. Zdrowe Wakacje

Rokrocznie w okresie wakacyjnym realizowana jest interwencja pod hasłem „Zdrowe Wakacje”. Jej celem jest m.in. popularyzacja wiedzy potrzebnej do zapobiegania wielu groźnym chorobom, skutkom zdrowotnym wynikającym z nadmiernego opalania, zażywania substancji psychoaktywnych.

W ramach akcji „Zdrowe Wakacje” Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Ostrowcu Św. włączyła się w organizację imprez profilaktycznych/ pikników, w tym:

- 08.06.2018 r. szkolnego festynu „Baw się i bądź bezpieczny”, który odbył się na boisku przy Zespole Szkół Publicznych w Szewnie.

- 10.06.2018r. festynu profilaktycznego „Bezpiecznie na drodze”, który odbył się na płycie głównej Rynku w Ostrowcu Św.

- 16.06.2018r. pikniku rodzinnego, który

odbył się na stadionie sportowym w Bodzechowie, zorganizowanego przez Niepubliczne Przedszkole „Jaś i Małgosia” w Bodzechowie.

Podczas ww. przedsięwzięć zorganizowano stoiska edukacyjne, na których przekazywano informacje m.in. na temat konsekwencji zdrowotnych wynikających z czynnego i biernego palenia tytoniu, zażywania „dopalaczy”. Zarówno dzieciom jak i osobom dorosłym przedstawiano zagadnienia dotyczące zasad bezpieczeństwa, których należy przestrzegać w okresie wakacyjnym, aby wypoczynek był udany i szczęśliwie się zakończył.

Ponadto dzieci rozwiązywały zadania (m.in. krzyżówki, rebusy, wykreślanki) przygotowane przez pracownika Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej PSSE w Ostrowcu Św. lub samodzielnie wykonywały prace plastyczne o tematyce zdrowotnej oraz wakacyjnej.

Osoby zainteresowane miały możliwość skorzystania z alkogogli.

Dodatkowo w okresie letnim wspólnie z funkcjonariuszem Komendy Powiatowej Policji w Ostrowcu Św. przeprowadzono 3 spotkania edukacyjne, w tym:

- w dniach 28.06.2018 r. i 03.07.2018 r. z uczestnikami półkolonii, które odbyły się w Zespole Szkół Publicznych w Sarnówku oraz Publicznej Szkole Podstawowej nr 1 w Ostrowcu Św.
- 06.07.2018 r. z młodzieżą z Zespołu Szkół Ogólnokształcących Mistrzostwa Sportowego w Raciborzu – uczestnikami obozu sportowego przygotowującego się m.in. do Letnich Mistrzostw Polski Juniorów Młodszych 16 lat w pływaniu. Spotkanie odbyło się w hotelu Accademia w Ostrowcu Św.

Podczas ww. spotkań przypomniano o zasadach bezpieczeństwa podczas spędzania czasu wolnego oraz omówiono konsekwencje zdrowotne, społeczne i prawne wynikające z zażywania substancji psychoaktywnych. Osoby uczestniczące w spotkaniach mogły zapoznać się ze specjalistyczną walizką z atrapami środków psychoaktywnych.

3.3. Nowe narkotyki tzw. „dopalacze”

„Dopalacze” – czyli nowe narkotyki – to produkty o zróżnicowanym składzie, które łączy jedna wspólna cecha: zawierają *substancje psychoaktywne* działające na ośrodkowy układ nerwowy w podobny sposób do dotychczas znanych narkotyków.

W celu poprawy skuteczności przeciwdziałania zagrożeniom dla zdrowia publicznego powodowanym przez dopalacze z *dniem 21.08.2018 r. weszła w życie ustawa z dnia 20.07.2018 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. poz. 1490).*

- Nowelizacja ustawy przewiduje nową definicję „*nowej substancji psychoaktywnej*” - w sensie odpowiedzialności karnej zrównanie jej ze środkami odurzającymi i psychotropowymi (czyli narkotykami).
- Ustawodawca zakłada penalizację posiadania nowej substancji psychoaktywnej, pod karą grzywny, a w przypadku znacznej ilości nowych substancji psychoaktywnych pod groźbą grzywny, kary ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3.

- W dalszym ciągu odpowiedzialności administracyjnej (kary pieniężne od 20 tys. do 1 mln) podlegają osoby wytwarzające i wprowadzające do obrotu środki zastępcze.

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Ostrowcu Św. w ramach interwencji prowadzi szereg działań edukacyjnych, których celem jest uświadomienie młodym ludziom ryzyka związanego z zażywaniem substancji psychoaktywnych, jak również nauka umiejętnego odmawiania, mówienia „nie” w przypadkach presji ze strony grupy rówieśniczej.

W 2018 roku:

- *przeprowadzono 15 spotkań edukacyjnych/ prelekcji, w których uczestniczyło 951 osób.* Spotkania odbywały się w oparciu o przygotowane prezentacje multimedialne pt. „Dopalacze – śmiertelna pułapka”, „Dopalacze – nowe narkotyki”, „Pułapki uzależnień”, „Zdrowo żyjesz - Wygrywasz”. Korzystano również z filmów edukacyjnych pt. „Stop dopalaczom”, „Krótki film o uzależnieniach”. Podczas zajęć podkreślano fakt, że nowe narkotyki charakteryzują się wysoką toksycznością nawet w mikroskopijnych dawkach. Osoby zażywające „dopalacze” wprowadzają do swojego organizmu związki chemiczne o niewiadomym składzie i o nie do końca poznanym działaniu, w nieznannej dawce, co może powodować nieodwracalne szkody zdrowotne, a nawet doprowadzić do śmierci.

- *Uczestniczono w 6 imprezach plenerowych tj.:*

- ✓ XXVI Rejonowych Mistrzostwach Pierwszej Pomocy PCK.
- ✓ Pikniku rodzinnym zorganizowanym przez Publiczną Szkołę Podstawową w Bodzechowie.
- ✓ Festynie profilaktycznym pn. „Bezpiecznie na drodze”.
- ✓ Szkolnym festynie „Baw się i bądź bezpieczny” przy Zespole Szkół Publicznych w Szewnie.
- ✓ Pikniku rodzinnym zorganizowanym przez Niepubliczne Przedszkole „Jaś i Małgosia” w Bodzechowie.
- ✓ Imprezie profilaktycznej pod hasłem: „Stop dopalaczom”.

Podczas ww. imprez profilaktycznych zorganizowano stosika edukacyjne, na których przekazywano informacje na temat objawów świadczących o zażywaniu „dopalaczy”, a także niebezpieczeństwa związanego z ich przyjmowaniem.

Podczas kontroli w placówkach wypoczynku i rekreacji pracownik Higieny Dzieci i Młodzieży pozostawiał u organizatorów pakiet materiałów oświatowych, w którym znajdowały się ulotki dotyczące „dopalaczy”: „*Biorąc nie jesteś sobą*”, „*Uwaga rodzice*”, „*Dopalacze to śmierć*” oraz ostrzeżenie PPIS w Ostrowcu Św., z prośbą o ich omawianie z uczestnikami wypoczynku.

Materiały były również dystrybuowane wśród uczestników akcji prozdrowotnych, w których uczestniczyła Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Ostrowcu Św.

W 2018 roku Świętokrzyski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny wraz z Polskim Towarzystwem Higienicznym Oddział w Kielcach ogłosił konkurs na **Przegląd Małych Form Teatralnych „Dopalacze – ryzykujesz życiem”**. Celem konkursu było m.in. zwrócenie uwagi młodych ludzi na skutki zdrowotne i społeczne wynikające z używania środków psychoaktywnych.

Z terenu powiatu ostrowieckiego do konkursu zgłosiła się jedna szkoła ponadpodstawowa – Katolickie Liceum Ogólnokształcące im. ks. Marcina Popiela w Ostrowcu Św. Placówka, która reprezentowała nasz powiat podczas finału konkursu 21 listopada 2018 roku w Wojewódzkim Domu Kultury w Kielcach otrzymała wyróżnienie. Dodatkowo uczniowie wymienionej szkoły wręczono nagrodę za osobowość sceniczną.

4. Inne przedsięwzięcia

4.1. Promocja szczepień ochronnych

W ramach obchodów Europejskiego Tygodnia Szczepień, którego celem jest zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie szczepień ochronnych, jako najskuteczniejszej formy zapobiegania chorobom zakaźnym i zakażeniom, na terenie PSSE w Ostrowcu Św. zorganizowano formę wizualną z materiałami dotyczącymi powyższej tematyki. Informacje zostały również umieszczone na stronie internetowej psse.ostrowiec@pis.gov.pl

W 2018 roku na terenie powiatu ostrowieckiego została przeprowadzona akcja „Wiosna bez pneumokoków”, w ramach której do punktów szczepień zostały przekazane materiały edukacyjne: plakat „Wiosna bez pneumokoków”, ulotki: „Szczepionka przeciw pneumokokom”, „Jak odróżnić wiarygodne informacje od niewiarygodnych”, „Szczepionka przeciw krztuścowi”, „Niepożądane odczyny poszczepienne”, „Kalendarz szczepień”.

Wnioski

Działalność w zakresie Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej w 2018 roku realizowana była zgodnie z celami Narodowego Programu Zdrowia. Zmierzają one do poprawy zdrowia społeczeństwa. W tym celu realizowano ogólnopolskie programy edukacyjne, programy wojewódzkie, projekty, interwencje nieprogramowe wynikające z potrzeb środowiska lokalnego oraz aktualnej sytuacji epidemiologicznej.

W 2018 roku Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Ostrowcu Św. przeprowadziła łącznie 610 działań o charakterze profilaktycznym, którymi objęto 50 450 mieszkańców powiatu ostrowieckiego.

Wszystkie przedsięwzięcia miały na celu podniesienie świadomości, zachęcenie, poszczególnych grup odbiorców, do zmiany postaw i właściwych zachowań prozdrowotnych w trosce o zdrowie własne i innych.

Działania podejmowane przez Powiatową Stację Sanitarno – Epidemiologiczną w Ostrowcu Św., realizowane są przy współpracy różnych instytucji samorządowych, oświatowych, kontrolnych. Dzięki temu zwiększa się ich zasięg i efektywność.

XI. PODSUMOWANIE

Misją Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest dążenie do osiągnięcia pożądaných norm zdrowotnych poprzez podjęcie działań umożliwiających zachowanie lub przywracanie bezpieczeństwa zdrowotnego ludzi, a także mających na celu identyfikację i oszacowanie skali zagrożeń, inicjowanie i organizowanie skoordynowanego nadzoru i kontroli służących zapobieganiu wszelkim zagrożeniom fizycznym, chemicznym i biologicznym, zachowaniu i umacnianiu zdrowia zbiorowości oraz kształtowaniu w tym zakresie odpowiednich postaw i zachowań.

Realizacja przyjętych w 2018 roku głównych kierunków działania służyła **zapewnieniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa sanitarnego powiatu ostrowieckiego** i była wynikiem przyjętych przez Polskę i Unię Europejską strategii w obszarze bezpieczeństwa zdrowotnego, jak również występujących zagrożeń.

W obszarze wzmożonego nadzoru Państwowej Inspekcji Sanitarnej pozostawały nadal wypracowane algorytmy postępowania w przypadku zatrucia pokarmowego, inwazyjnej choroby meningokokowej, zachorowań na grypę, jednolitego postępowania przy stwierdzeniu niewłaściwej jakości wody do spożycia oraz niewłaściwej jakości żywności.

Skuteczność działań prowadzonych przez inspekcję sanitarną ściśle związana była ze **współpracą w ramach zawartych porozumień z innymi inspekcjami**, w tym m.in.: Inspekcją Weterynaryjną, Państwową Inspekcją Farmaceutyczną, Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa, a także Państwową Inspekcją Pracy, Państwową Inspekcją Ochrony Środowiska, Komendą Powiatową Policji, Państwową Strażą Pożarną, Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska.

W raporcie umieszczono dane statystyczne, oceny i analizy dotyczące wielu obszarów życia publicznego, w tym sytuacji epidemiologicznej w zakresie chorób zakaźnych, warunków zdrowotnych żywności i żywienia oraz jakości wody do spożycia, zagrożeń związanych z wprowadzaniem do obrotu chemikaliów, jak również kwestie bezpieczeństwa sanitarnego w placówkach oświatowo – wychowawczych, podmiotach wykonujących działalność leczniczą, a także innych obiektach i miejscach użyteczności publicznej.

Ocen i analiz dokonano na podstawie działań prowadzonych w ramach zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego, często popartych wynikami badań laboratoryjnych.

Informacje zawarte w niniejszym raporcie wskazują, iż **bezpieczeństwo sanitarne mieszkańców powiatu ostrowieckiego, podobnie jak w latach ubiegłych pozostaje na wysokim poziomie.**

Sytuację epidemiologiczną chorób zakaźnych w powiecie ostrowieckim w roku 2018 należy ocenić jako dobrą i względnie stabilną.

Zarejestrowano łącznie **6320 przypadków chorób zakaźnych** (2017 r. – 7083). W związku ze zgłoszeniami chorób zakaźnych wymagającymi opracowania przeprowadzono **197 dochodzeń epidemiologicznych.**

W stosunku do 2017 r. **odnotowano wzrost zachorowań:**

- na zatrucia pokarmowe wywołane pałeczkami Salmonella (33 przypadki, 2017 r.-24);
- biegunki u dzieci do lat 2 (51 przypadków, w 2017 r. – 32);
- na wirusowe zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych (9 przypadków, w 2017 r. – 1);
- lambliozę (12 przypadków, w 2017 r. -8).

Tendencje spadkowe rejestrujemy w przypadku zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę. Zarejestrowano łącznie 5519 przypadków grypy i podejrzeń grypy (w 2017 r. – 6044). Najlepszą metodą zapobiegania grypie są profilaktyczne szczepienia ochronne. Z tej formy zabezpieczenia w 2018 r. skorzystało 2486 osób.

W ramach nadzoru nad gripą oraz innymi wirusami oddechowymi opartego na systemie SENTINEL 3 lekarzy pediatrów z terenu powiatu ostrowieckiego zobligowani byli do przesyłania danych epidemiologicznych i pobierania wymazów od pacjentów zdiagnozowanych infekcją wirusową do dalszej diagnostyki wirusologicznej za pośrednictwem Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Ostrowcu Św. W badanych próbkach stwierdzono:

- RNA wirusa grypy typu A podtypu H3 w 2 przypadkach,
- RNA wirusa grypy typu B w 12 przypadkach,
- RNA wirusa grypy typu B i typu A podtypu H3 w 2 przypadkach,
- RNA wirusa RSV w 1 przypadku.

W sezonie grypowym 2018/2019 do współpracy w nadzorze nad gripą SENTINEL przystąpiło 5 lekarzy z terenu powiatu ostrowieckiego.

W 2018 r. zanotowano 1 ognisko choroby przenoszonej drogą pokarmową, stwierdzonym czynnikiem etiologicznym, który wywołał zakażenie był rotawirus.

W powiecie ostrowieckim odnotowano wzrost zachorowań na gruźlicę w stosunku do poprzedniego roku. Według wstępnych danych wynosiła 17 przypadków. W 2017 r. – 10 przypadków, w 2016 r. - 20 przypadków.

W związku z uchylaniem się pacjenta od leczenia gruźlicy wielolekoopornej PPIS w Ostrowcu Św. wydał 1 decyzję dotyczącą poddania się obowiązkowemu leczeniu gruźlicy oraz 2 decyzje nakazujące poddanie się obowiązkowej hospitalizacji celem przeprowadzenia diagnostyki zgodnie z zaleceniami lekarskimi. W wyniku podjętych działań przymuszających pacjent został poddany leczeniu szpitalnemu.

W związku z sytuacją epidemiologiczną dotyczącą zwiększonej liczby zachorowań na odrę w Polsce podejmowano działania zapobiegawcze.

Do kierowników podmiotów leczniczych przesłano „Wytyczne Głównego Inspektora Sanitarnego i Krajowego Konsultanta w dziedzinie chorób zakaźnych dotyczące postępowania przeciwepidemicznego w związku z pojawieniem się w podmiocie leczniczym osoby z podejrzeniem zachorowania na odrę” oraz polecono przeanalizowanie kart uodpornienia osób zadeklarowanych do przychodni i objętych PSO w aspekcie zrealizowanego obowiązku szczepień p/odrze. Poinformowano o konieczności przesyłania materiałów do badań laboratoryjnych w celu potwierdzeń podejrzeń o zachorowaniu na odrę. Przesłano instrukcje pobierania materiału klinicznego do badań serologicznych w kierunku zakażeń wirusami odry.

W stosunku do rodziców, którzy nie dopełnili obowiązku poddania swoich dzieci szczepieniu przeciwko odrze nasilono działania edukacyjne i nakłaniające do szczepień. Do Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Kielcach przesyłano codzienne raporty dotyczące podejrzeń i zachorowań na odrę.

W powiecie ostrowieckim w 2018 r. zgłoszono 1 przypadek podejrzenia odry. Badanie, potwierdzające wykrycie w surowicy chorego swoistych przeciwciał w klasie IgM wskazujące na przebyte zakażenie wirusem odry, dało wynik ujemny. W związku z kontaktem z chorym na odrę dwie osoby z terenu gminy Kunów poddano szczepieniu poekspozycyjnemu.

Wykonawstwo szczepień ochronnych na terenie powiatu ostrowieckiego nadal utrzymuje się na dość wysokim poziomie.

Na bieżąco prowadzony jest rejestr niepożądanych odczynów poszczeniennych. W 2018 r. zanotowano 4 zgłoszenia niepożądanych odczynów poszczeniennych (w 2017 r - 12).

W stosunku do rodziców, którzy nie dopełnili obowiązku szczepień wobec swoich dzieci PPIS w Ostrowcu Św. prowadzi działania informacyjno-edukacyjne, a w związku z uporczywym uchylaniem się od ich realizacji podejmowane są kroki w celu egzekucji obowiązku szczepień na drodze prawnej. W 2018 r. wystosowano 3 wnioski o wszczęcie postępowania egzekucyjnego, wysłano zobowiązanym 6 upomnień oraz 6 tytułów wykonawczych dla obowiązków o charakterze niepieniężnym.

Edukacja zdrowotna w dziedzinie szczepień powinna sprzyjać zwiększeniu zaufania społecznego do kwestii szczepień i być prowadzona zwłaszcza przez lekarzy sprawujących profilaktyczną opiekę zdrowotną, gdyż lekarze ze swoim autorytetem mają największą moc oddziaływania na rodziców.

Państwowa Inspekcja Sanitarna jest powołana do realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami higieny środowiska, a zwłaszcza wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w 2018 r. na terenie powiatu ostrowieckiego **nadzorował 20 urządzeń wodnych**, w tym: 19 wodociągów służących do zbiorowego zaopatrzenia ludzi w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi, 1 inny podmiot zaopatrujący w wodę pochodzącą z indywidualnego ujęcia zakład Celsa „Huta Ostrowiec” Sp. z o. o. oraz firmy zewnętrzne zlokalizowane na terenie zakładu.

W 2018 r. nadzorowi PIS podlegały również **2 obiekty przeznaczone do kąpieli** tj.: Kąpielisko „Gutwin” i Pływalnia „Rawszczyzna”.

W ramach prowadzonego monitoringu PIS **pobrał do badań 130 prób wody**, w tym: 72 próby wody przeznaczonej do spożycia, 55 prób wody ciepłej na obecność pałeczek *Legionella sp.*, 2 próby wody basenowej oraz 1 próbę wody z kąpieliska.

Na podstawie analizy sprawozdań z badań wody PPIS w Ostrowcu Świętokrzyskim:

- informował zarządców wodociągów o jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi pobranej z nadzorowanych wodociągów w ramach nadzoru prowadzonego przez PIS - 62 pism,
- stwierdził przydatność wody do spożycia, po sprawozdaniach przekazanych przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne/ gminne jednostki organizacyjne – 97 pism,
- wydał 7 obszarowych oraz 7 okresowych ocen dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi skierowane do wójtów/ burmistrzów/ prezydenta miasta,
- wydał 8 decyzji na zapewnienie odpowiedniej jakości ciepłej wody użytkowej,
- dokonał zbiorczej rocznej oceny wody na Pływalni „Rawszczyzna”,
- prowadził internetowy serwis kąpieliskowy: sk.gis.gov.pl, gdzie zamieszczał aktualne informacje o jakości wody w kąpielisku w tym wartościach dla badanych parametrów mikrobiologicznych,
- dokonał bieżącej oceny wody w kąpielisku – 5 ocen,
- informował o jakości wody w kąpielisku na własnej stronie internetowej: psse.ostrowiec.pl poprzez umieszczanie aktualnych komunikatów o jakości wody w kąpielisku „Gutwin” - 5 komunikatów,
- informował lokalne władze o przydatności wody do kąpielii – 6 pism,
- dokonał sezonowej oceny jakości wody w kąpielisku w oparciu o dokumentację przedstawioną przez organizatora obiektu oraz sprawozdania z badań jakości wody w ramach kontroli wewnętrznej.

Na podstawie przeanalizowanych sprawozdań z badań PPIS w Ostrowcu Świętokrzyskim w **2018 roku ocenił wodę na terenie powiatu ostrowieckiego jako przydatną do spożycia**. Na ogólną liczbę 110,565 tys. mieszkańców powiatu z wody pochodzącej z nadzorowanych przez PIS wodociągów korzystało 95,5 % ludności.

W 2018 roku na **404** obiektów użyteczności publicznej skontrolowano **188**.

W stosunku do 1 obiektu - pralnia, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Ostrowcu Świętokrzyski, prowadzi postępowanie egzekucyjne na podstawie tytułu wykonawczego oraz nałożył na stronę 3 grzywny w celu przymuszenia.

W 2018 r. **skontrolowano 360 obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku** na 1312 znajdujące się w ewidencji, co stanowi 27,0% ogólnej liczby obiektów.

Na podstawie arkuszy oceny stanu sanitarnego oceniono 189 obiektów tj. 53,0% obiektów skontrolowanych. **Jako „niezgodne z wymaganiami” oceniono 3 zakłady tj. 0,8 % sklasyfikowanych.** Ocena negatywna sklasyfikowanych zakładów była wynikiem otrzymania maksymalnej liczby punktów za brak czystości i porządku w pomieszczeniach zakładu oraz za nieprawidłowe zabezpieczenie zakładu przed dostępem szkodników.

W 2018 r. w porównaniu z rokiem ubiegłym odnotowano zmniejszenie liczby obiektów ocenionych według „arkusza oceny zakładu produkcji/obrotu żywnością/materialów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością” jako „niezgodne z wymaganiami”.

Stan wdrożenia dobrej praktyki higienicznej GHP, dobrej praktyki produkcyjnej GMP oraz zasad systemu HACCP w ogólnej liczbie zakładów utrzymywał się na poziomie roku 2017 (83%). Odsetek obiektów (100%) z wdrożonymi zasadami GHP, GMP, HACCP utrzymywał się na niezmiennym poziomie w grupie zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego i środkach transportu. Analizując dane liczbowe w zakresie wdrożenia GHP, GMP oraz zasad systemu HACCP z analogicznymi wskaźnikami z roku ubiegłego odnotowano niekorzystny wskaźnik wdrożenia GHP/GMP oraz systemu HACCP w obiektach produkcji żywności (o 5%), zakładach żywienia zbiorowego otwartego (o 5%), w zakładach małej gastronomii (o 2%), obiektach obrotu żywnością (o 1%).

Z uwagi na stwierdzone w dalszym ciągu niezgodności w poszczególnych grupach obiektów wzmoczonych działań nadzorowych wymagają zakłady, które w 2018 r. uzyskały ocenę „niezgodne z wymaganiami” (sklepy, punkty małej gastronomii), w grupie obiektów produkcji żywności: piekarnie, ciastkarnie, zakłady, które dotychczas nie były objęte kontrolą tj. zakłady produkcji pierwotnej i sprzedaży bezpośredniej; w grupie obiektów żywienia zbiorowego otwartego restauracje.

Dalszych działań kontrolnych wymagają stwierdzone nieprawidłowości takie jak: nieprzestrzeganie przez producentów żywności, w zakładach żywienia zbiorowego, a także w miejscach obrotu środkami spożywczymi wymagań w zakresie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności sprzedawanej bez opakowania, w tym informowanie o obecności alergenów, brak zachowania ciągłości łańcucha chłodniczego na drodze od surowca do gotowego produktu wydawanego konsumentom,

co ma szczególne znaczenie w przypadku środków spożywczych łatwopsujących się, brak wdrożonych i utrzymywanych skutecznych systemów kontroli wewnętrznej, wprowadzanie do obrotu środków spożywczych niewłaściwej jakości zdrowotnej, przestrzeganie w placówkach oświatowo-wychowawczych wymagań rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach.

W 2018 r. w rejestrze obiektów Państwowej Inspekcji Sanitarnej znajdowało się 523 zakłady pracy, z których zdecydowana większość, bo aż 463 firmy stanowiące 88% wszystkich nadzorowanych zakładów, zatrudnia do 50 pracowników.

W 300 skontrolowanych zakładach (238 w 2017 r.) pracy **zatrudnionych było 11331** osób, z których **953** (w 2017 – 1007) **pracowało w przekroczeniach NDS i NDN** czynników szkodliwych, co stanowi 8% ogółu zatrudnionych. W 2018 r. zmalała liczba osób narażonych o 54 pracowników.

Na hałas narażonych było 879 osób, drgania mechaniczne 27 osób, czynniki chemiczne - 33 osoby i pył 14 pracowników.

Zwiększyła się liczba osób narażonych na czynniki rakotwórcze i mutagenne. Ogółem na terenie powiatu ostrowieckiego narażonych na czynniki rakotwórcze i mutagenne jest 149 osób (w 2017 r. 141).

W ramach nadzoru nad warunkami pracy wydano 18 decyzji administracyjnych. PPIS w Ostrowcu Św. wydał 4 decyzje stwierdzające choroby zawodowe i 6 decyzji o braku podstaw do ich stwierdzenia.

Stwierdzone choroby zawodowe to: przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym trwającym co najmniej 12 lat, przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy, oraz choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa (borelioza).

W ramach działań przeciwdziałających wprowadzaniu na rynek środków szkodliwych dla zdrowia jakimi są **środki zastępcze i produkty zawierające nowe substancje psychoaktywne** w 2018 r. **zabezpieczono ogółem 389 szt. oraz 2,94 kg opakowań tych produktów** (w 2017 r. - 1898). **Do badań pobrano 8 prób** (w 2017 – 63) w postaci suszu bądź proszku, mogących stwarzać zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi.

Wydano 55 decyzji (2017 r. – 74) administracyjnych merytorycznych, w tym 13 decyzji (w 2017 r. – 18) obciążających strony kosztami badań i kontroli kwestionowanych, 15 decyzji (w 2017 r. – 18) nakładających na podmioty wprowadzające do obrotu środki zastępcze kary pieniężne na kwotę 400 000 zł. (w 2017 r. – 18 kar pieniężnych na kwotę 690 000 zł).

Mając na celu ochronę zdrowia ludzi działania kontrolne w zakresie przestrzegania przepisów dotyczących zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych będą kontynuowane.

Liczba zagrożeń związanych z nowymi narkotykami jest bardzo długa. Trudno jeszcze dziś ocenić rzeczywiste szkody zdrowotne, a także inne, np. społeczne, spowodowane przez te substancje. Dlatego konieczne jest podejmowanie właściwych działań edukacyjnych, a także dogłębna analiza polityki narkotykowej celem redukcji szkód spowodowanych przez pojawienie się nowego, poważnego zagrożenia jakim są nowe narkotyki.

Pion Higieny Dzieci i młodzieży w 2018 r. przeprowadził **132 kontrole, w tym 109 kontroli w placówkach nauczania, wychowania i opieki oraz 23 kontrole w obiektach wypoczynku letniego i zimowego dzieci i młodzieży.**

W 3 obiektach poddanych kontroli sanitarnej w 2018 r. stwierdzono nieprawidłowości i **naruszenia przepisów higieniczno – sanitarnych**, co skutkowało wydaniem 2 decyzji merytorycznych **w przedmiocie usunięcia stwierdzonych uchybień oraz 3 decyzji płatniczych.**

W 2018 r. wydano 13 decyzji administracyjnych dotyczących prolongaty terminu wykonania nałożonych obowiązków, zgodnie z uzasadnionymi i udokumentowanymi wnioskami zobowiązanych.

W celu oceny warunków nauczania wykonano 1261 badań, w tym 651 badań obciążenia uczniów ciężarem tornistrów, 333 higieniczne oceny tygodniowych rozkładów zajęć lekcyjnych i 277 badań dostosowania mebli do wzrostu uczniów.

Nieprawidłowe zestawienie mebli edukacyjnych, niedostosowanie krzeseł i stołów uczniowskich do zasad ergonomii stwierdzono w 2 szkołach podstawowych na 48 stanowiskach w 5 oddziałach (17,3% ogółu przebadanych uczniów).

W dalszym ciągu infrastruktura do realizacji profilaktycznej opieki nad uczniami w szkołach jest niewystarczająca ze względu na brak gabinetów profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. Na 44 skontrolowane szkoły takie gabinety posiadały 22 placówki.

Pomimo zwiększającej się liczby nowopowstałych obiektów sportowych nadal spora część populacji dzieci i młodzieży szkolnej nie ma dostępu do funkcjonalnej infrastruktury sportowej. 5 szkół (11,36% skontrolowanych szkół) nie posiada infrastruktury do prowadzenia zajęć WF. Niezależnie od posiadanej infrastruktury sportowej, zajęcia wychowania fizycznego odbywały się na korytarzach szkolnych w 4 placówkach.

Organizatorzy wycieczek dla dzieci i młodzieży szkolnej odpowiedzialni za stan infrastruktury oświatowej i wycieczkowej zapewnili uczestnikom wycieczek bezpieczeństwo sanitarne i zdrowotne na terenie placówek.

Łącznie w 2018 r. PPIS w Ostrowcu Świętokrzyskim w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego **zajął 129 stanowisk w formie opinii, uzgodnień, postanowień** (w 2017 – 148). Porównując dane za rok 2018 z rokiem 2017 liczba dokumentacji projektowych uzgadnianych pod względem wymagań higieniczno – sanitarnych utrzymała się mniej więcej na tym samym poziomie.

Przeważającą część opiniowanych dokumentacji stanowiły projekty budowy kanalizacji sanitarnych na terenach nieskanalizowanych (20 projektów) oraz projekty budowy wodociągów (12 projektów).

W związku z tym można wysnuć wniosek, że w bliższej perspektywie znacznej poprawie ulegnie gospodarka wodno - ściekowa na terenie powiatu ostrowieckiego.

W stosunku do lat poprzednich na stałym poziomie utrzymuje się liczba opinii wydawanych w związku z dopuszczeniem do użytkowania obiektów budowlanych lub w związku z zamiarem przystąpienia do ich użytkowania (55 w roku 2018; 58 w roku 2017).

Liczba wydanych wyżej wymienionych opinii (w trybie art. 56 ust. 1a ww. ustawy) ma ścisły związek z liczbą zaopiniowanych dokumentacji projektowych i w tej grupie są to przedsięwzięcia z zakresu gospodarki wodno – ściekowej.

Promocja zdrowia umożliwia ludziom zwiększenie kontroli nad swoim zdrowiem i jego poprawę przez podejmowanie decyzji sprzyjających zdrowiu, kształtowanie potrzeb i kompetencji do rozwiązywania problemów zdrowotnych oraz zwiększanie potencjału zdrowia.

Działania edukacyjne i promocyjne wspierające wykształcenie nawyków dotyczących świadomych wyborów zdrowotnych wśród obywateli pozwalają na dłuższe zachowanie sprawności zarówno fizycznej, jak i umysłowej. W myśl zasady, że lepiej zapobiegać niż leczyć, Państwowa Inspekcja Sanitarna realizuje wiele programów edukacyjnych i kampanii społecznych.

W roku szkolnym 2017/2018 programy edukacyjne koordynowane przez Powiatową Stację Sanitarno – Epidemiologiczną w Ostrowcu Św. realizowały zarówno przedszkola, szkoły podstawowe, szkoły gimnazjalne, jak i szkoły ponadpodstawowe. Przeprowadzono 30 wizytacji placówek szkolnych realizujących programy edukacyjne.

Skuteczność działań wychowawczo - zdrowotnych w dużej mierze jest uzależniona od warunków zewnętrznych środowiska lokalnego, dlatego w dalszym ciągu działania PZiOZ są ukierunkowane na współpracę z dyrektorami placówek oświatowych, szkolną służbą zdrowia, pedagogami, wychowawcami, celem zachęcania do realizacji programów edukacyjnych koordynowanych przez PSSE.

W 2018 r. kontynuowano działania profilaktyczne mające na celu dostarczenie młodym ludziom, rodzicom i opiekunom, nauczycielom i pedagogom wiedzy na temat działania substancji psychoaktywnych zwanych dopalaczami oraz zwrócenie uwagi na zagrożenia wynikające z ich używania.

Grupę odbiorców działań profilaktycznych dotyczących „dopalaczy” oszacowano na 3 713 osób.

Działalność kontrolna Państwowej Inspekcji Sanitarnej powiatu ostrowieckiego pozwala na ocenę sytuacji epidemiologicznej i stanu sanitarnego powiatu przy istniejących jak również pojawiających się zagrożeniach.

Informacje zawarte w niniejszym raporcie wskazują na **wysokie bezpieczeństwo sanitarne powiatu ostrowieckiego.**

SPIS TABEL

Lp.	TYTUŁ	STRONA
1.	<i>Liczba zachorowań i wskaźniki zapadalności na wybrane choroby zakaźne zarejestrowane na terenie powiatu ostrowieckiego w latach 2015-2016-2017-2018.</i>	22
2.	<i>Zachorowania na gruźlicę w powiecie ostrowieckim, woj. świętokrzyskim i w Polsce w latach 2014-2018.</i>	29
3.	<i>Wykonawstwo szczepień w rocznikach podlegających szczepieniom ochronnym w 2018 r. zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych.</i>	35
4.	<i>Liczba wykonanych, wybranych szczepień zalecanych w latach 2016-2018.</i>	36
5.	<i>Liczba zgłoszonych NOP w latach 2016-2018.</i>	37
6.	<i>Urządzenia do zaopatrywania ludności w wodę i ocena jakości wody do spożycia w latach 2017- 2016.</i>	50
7.	<i>Zbiorecza analiza zajętych stanowisk dla określonych zadań w 2018 r.</i>	52
8.	<i>Ilość skontrolowanych obiektów w latach 2017-2018.</i>	63
9.	<i>Ewidencja i ilość skontrolowanych „Innych obiektów użyteczności publicznej” w latach 2016- 2018 r.</i>	71
10.	<i>Odsetek skontrolowanych podmiotów wykonujących działalność leczniczą w 2018 r.</i>	82
11.	<i>Struktura podmiotów gospodarczych objętych ewidencją wg liczby zatrudnionych.</i>	91
12.	<i>Narażenie zawodowe pracowników w skontrolowanych zakładach pracy w przekroczeniach NDS i NDN w latach 2017-2018.</i>	95
13.	<i>Narażenie zawodowe pracowników w skontrolowanych zakładach wg PKD .</i>	96
14.	<i>Liczba obiektów objętych nadzorem w roku 2017 i 2018, według rodzaju prowadzonej działalności oraz kierunek zmian w zakresie liczby nadzorowanych obiektów.</i>	119
15.	<i>Stan wdrożenia przez przedsiębiorców systemów samokontroli w latach 2017 – 2018.</i>	128
16.	<i>Działania kontrolno - administracyjne w zakresie nadzoru nad środkami zastępczymi podjęte w 2018 r.</i>	139
17.	<i>Działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Ostrowcu Św. w zakresie środków zastępczych w latach 2016-2018.</i>	140

SPIS RYSUNKÓW

Lp.	TYTUŁ	STRONA
1.	<i>Liczba przypadków grypy i podejrzeń grypy w powiecie ostrowieckim w latach 2015-2018.</i>	23
2.	<i>Zapadalność na wzw B w latach 2016-2018 w powiecie ostrowieckim i w Polsce.</i>	24
3.	<i>Zapadalność na wzw C w latach 2016-2018 w powiecie ostrowieckim i w Polsce</i>	25
4.	<i>Zapadalność na boreliozę w latach 2016-2018 w powiecie ostrowieckim i w Polsce</i>	26
5.	<i>Liczba zarejestrowanych salmonelloz w powiecie ostrowieckim w latach 2016-2018.</i>	27
6.	<i>Liczba zarejestrowanych zakażeń rotawirusowych w latach 2016-2018.</i>	28
7.	<i>Liczba zarejestrowanych przypadków biegunek u dzieci do lat 2 w latach 2015-2018.</i>	31
8.	<i>Ewidencja urządzeń wodnych w zależności od produkcji, dostarczających wodę przeznaczoną do spożycia w 2018 r. na terenie powiatu ostrowieckiego.</i>	42
9.	<i>Odsetek prób, w których stwierdzono obecność pałeczek Legionella sp. w latach 2018-2016.</i>	46
10.	<i>Struktura urządzeń wodnych w zależności od produkcji w m³/d dostarczających wodę przeznaczoną do spożycia dla mieszkańców powiatu ostrowieckiego w 2018 r.</i>	49
11.	<i>Liczba zajętych stanowisk w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w latach 2016 – 2018.</i>	53
12.	<i>Liczba zaopiniowanych dokumentacji projektowych w latach 2016 - 2018</i>	58
13.	<i>Liczba opinii w związku z dopuszczeniem do użytkowania wydanych w latach 2016- 2018</i>	60
14.	<i>Zestawienie obiektów użyteczności publicznej na terenie powiatu ostrowieckiego w roku 2018.</i>	64
15.	<i>Struktura zakładów fryzjerskich, kosmetycznych, odnowy biologicznej oraz liczba przeprowadzonych kontroli w 2018 r.</i>	67
16.	<i>Struktura nadzorowanych podmiotów wykonujących działalność leczniczą.</i>	81
17.	<i>Struktura podmiotów gospodarczych objętych ewidencją wg liczby zatrudnionych.</i>	92
18.	<i>Liczba zatrudnionych na stanowiskach pracy, gdzie stwierdzono czynnik szkodliwy w stężeniach/natężeniach powyżej NDS/NDN.</i>	95
19.	<i>Odsetek osób pracujących w przekroczeniach NDS i NDN.</i>	97
20.	<i>Liczba przeprowadzonych kontroli w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin.</i>	98
21.	<i>Struktura nieprawidłowości stwierdzanych w placówkach nauczania, wychowania i opieki oraz wypoczynku i rekreacji dzieci i młodzieży.</i>	108
22.	<i>Liczba uczestników wyjazdowych form wypoczynku i półkolonii w miejscu zamieszkania zorganizowanych dla dzieci i młodzieży na terenie powiatu ostrowieckiego w latach 2014 – 2018.</i>	116
23.	<i>Częstotliwość występowania zidentyfikowanych substancji w przebadanych produktach w latach 2016 – 2018.</i>	141
24.	<i>Liczba zgłoszonych zatruc w 2018 r. z podziałem na miesiące.</i>	144
25.	<i>Liczba zgłoszonych zatruc w latach 2016- 2018 r. w powiecie ostrowieckim.</i>	145